

Regeringens proposition

1981/82:96

med förslag till lag om preskription av skattefordringar m. m.

beslutad den 17 december 1981.

Regeringen föreslår riksdagen att antaga de förslag som har upptagits i bifogade utdrag av regeringsprotokoll ovannämnda dag.

På regeringens vägnar

THORBJÖRN FÄLLDIN

ROLF WIRTÉN

Propositionens huvudsakliga innehåll

I propositionen föreslås en ny lag om preskription av skattefordringar m. m. Den nuvarande ordningen med två skilda preskriptionssystem för skatter, tullar och avgifter – dvs. att preskription sker antingen enligt de allmänna reglerna om tioårig preskription eller enligt de särskilda föreskrifterna i uppbördslagen – ersätts enligt förslaget med ett enhetligt system.

Den femåriga preskriptionstiden enligt uppbördslagen föreslås gälla för i princip alla skatter, tullar och allmänna avgifter. Preskriptionstiden skall i regel räknas från utgången av det kalenderår då fordringen förföll till betalning.

Den femåriga preskriptionstiden kan under vissa förutsättningar utsträckas. Den får sålunda förlängas med fem år om gäldenären saboterat indrivningen genom att ha gjort sig av med egendom i syfte att försvåra det allmännas möjligheter att få betalt. Förlängning får också ske om gäldenären har hållit sig undan eller stadigvarande vistats utomlands. Beslut om förlängning fattas i dessa fall av länsrätten.

Preskriptionstiden förlängs också om kronofogdemyndigheten skriftligen medger att gäldenären helt eller delvis betalar sin skuld efter den ordinarie preskriptionstidens utgång. I sådana fall inträder preskription vid utgången av det kalenderår då betalningen skall vara fullgjord enligt medgivandet.

Den nya lagen föreslås träda i kraft den 1 juli 1982. Enligt förslaget skall de nya bestämmelserna gälla även för fordringar som vid ikraftträdandet inte har preskriberats enligt äldre bestämmelser.

1 Förslag till Lag om preskription av skattefordringar m. m.

Härigenom föreskrivs följande.

Tillämpningsområde

1 § Denna lag gäller i fråga om preskription av fordringar som tillkommer det allmänna och som drivs in enligt bestämmelserna i uppbördslagen (1953:272) eller tullagen (1973:670). Den tillämpas dock inte på fordringar enligt studiestödslagen (1973:349).

Preskriptionstid

Inledande bestämmelse

2 § Har för en fordran gällt mer än en sista betalningsdag, skall fordringen anses ha förfallit till betalning på den betalningsdag som inföll först.

Ordinarie preskriptionstid

3 § En fordran preskriberas fem år efter utgången av det kalenderår då den förföll till betalning, om inte annat följer av andra stycket.

Har en fordran fastställts till sitt belopp

1. sedan den förfallit till betalning eller
2. sedan föreskriven tid för avlämnande av deklaration eller annan redovisning för fordringen gått ut,

räknas preskriptionstiden i fråga om sådan del av fordringen som dessförinnan inte har varit indrivningsbar från utgången av det kalenderår då fastställelsen ägde rum. Punkt 2 gäller dock inte i fråga om en fordran som har påförts enligt uppbördslagen (1953:272) eller lagen (1959:552) om uppbörd av vissa avgifter enligt lagen (1981:691) om socialavgifter.

Preskriptionstid vid anstånd m. m.

4 § Medges den som svarar för betalning av en fordran helt eller delvis anstånd med betalningen, preskriberas fordringen i motsvarande mån tidigast två år efter utgången av det kalenderår då anståndet upphörde att gälla.

5 § Förordnas god man enligt ackordslagen (1970:847) innan fordringen har preskriberats, preskriberas den tidigast två år efter utgången av det kalenderår då förordnandet meddelades eller, om ackord kommer till stånd, efter utgången av det kalenderår då ackordet skall vara fullgjort.

Första stycket gäller inte om god man förordnas under tid då preskriptionstiden är förlängd på grund av 9 §.

6 § Får den som svarar för betalning av en fordran helt eller delvis uppskov med betalningen enligt kronofogdemyndighetens skriftliga medgivande, preskriberas fordringen såvitt gäller honom tidigast vid utgången av det kalenderår då betalningen skall vara fullgjord enligt medgivandet. Fordringen preskriberas härigenom dock inte senare än fem år efter utgången av det kalenderår då preskription annars skulle inträda enligt 3 §.

Preskriptionstid vid beslut om preskriptionsförlängning

7 § Preskriptionstiden får på kronofogdemyndighetens ansökan förlängas av länsrätten mot den som svarar för betalning av en fordran, om han

1. har överlåtit, undanskaffat eller upplåtit särskild rätt till egendom och det kan antas att han gjort detta för att försvåra det allmännas möjligheter att få betalt för fordringen,

2. har saknat känt hemvist och det inte har kunnat klarläggas var han uppehållit sig,

3. inte har kunnat anträffas på känt hemvist inom riket och det inte har kunnat klarläggas var han uppehållit sig samt det kan antas att han hållit sig undan eller

4. har stadigvarande vistats utomlands.

En förlängning enligt första stycket 2–4 får beslutas endast om de förhållanden som anges där förelegat sedan fordringen överlämnats för indrivning och särskilda skäl inte talar mot en förlängning.

Mot en juridisk person får förlängning enligt första stycket 2–4 beslutas, om sådana förhållanden som anges där har förelegat i fråga om en företrädare för den juridiska personen och detta med hänsyn till företrädarens inflytande över eller befattning med den juridiska personens verksamhet kan antas ha varit av betydelse för det allmännas möjligheter att få betalt för sin fordran.

8 § Vid tillämpning av 7 § skall preskriptionstiden förlängas till utgången av femte kalenderåret efter det då preskription annars skulle inträda enligt 3 §.

9 § Har ansökan om förlängning av preskriptionstiden ingivits inom den tid och i den ordning som föreskrivs i 13 §, preskriberas fordringen tidigast, när lagakraftäggande beslut på grund av ansökningen föreligger.

Innebörden av preskription

10 § Preskription innebär att åtgärder för att få betalt för en fordran inte får vidtas. Har fordringen innan preskription inträtt helt eller delvis säkerställts genom sådan åtgärd, får dock denna fullföljas efter preskriptionstidens utgång.

Under tid då preskriptionstiden är förlängd på grund av 9 §, får åtgärd för att få betalt för fordringen inte vidtas utöver vad som krävs för att säkerställa den. Lös egendom som hastigt faller i värde eller kräver alltför kostsam vård får dock säljas.

Har ansökan om förlängning av preskriptionstiden återkallats eller lämnats utan bifall enligt beslut, som har vunnit laga kraft, skall åtgärd som avses i andra stycket såvitt möjligt återgå.

11 § Bestämmelserna i 8 § andra stycket preskriptionslagen (1981:130) tillämpas på fordringar som avses i denna lag. Om flera har gått i borgen för betalning av en fordran gäller 9 § preskriptionslagen.

Svarar flera solidariskt för betalningen av en fordran i andra fall än som avses i första stycket, inверkar det förhållandet att preskription har inträtt mot någon av dem inte på de övrigas betalningsskyldighet.

12 § Preskription inskränker inte det allmännas rätt att ta ut sin fordran ur egendom i vilken det allmänna har panträtt till säkerhet för fordringen.

Behöriga myndigheter m. m.

13 § Ansökan om förlängning av preskriptionstid enligt 7 § görs av den kronofogdemyndighet hos vilken målet om indrivning av fordringen är anhängigt. Mål om sådan förlängning prövas av länsrätten i det län, där den sökande myndigheten har sin verksamhet.

Ansökningen skall ha kommit in till länsrätten före utgången av preskriptionstid som gäller enligt 3–6 §§.

14 § Det allmännas talan i mål om förlängning av preskriptionstid enligt 7 § förs i kammarrätt och regeringsrätten av riksskatteverket.

Denna lag träder i kraft den 1 juli 1982.

Lagen tillämpas även på fordringar som har förfallit till betalning före ikraftträdandet och som inte har preskriberats dessförinnan enligt äldre bestämmelser.

Fordringar som avses i andra stycket preskriberas ej före den 1 januari 1984, om inte preskription skulle ha inträtt dessförinnan även enligt äldre bestämmelser.

2 Förslag till Lag om ändring i uppbördslagen (1953:272)

Härigenom föreskrivs i fråga om uppbördslagen (1953:272)¹
dels att 71, 76, 77 och 77 a §§ skall ha nedan angivna lydelse,
dels att rubriken närmast före 70 § skall lyda "Efterkrav m. m."

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

71 §

1 m o m. Åtgärder för uttagande av skatt må icke vidtagas mot skattskyldig senare än fem år efter utgången av det uppbördsår, under vilket skatten skolat erläggas enligt verkställd debitering eller, i fråga om preliminär skatt som avses i 27 § 2 mom. vid 2), fastställts till betalning.

Utan hinder av vad i första stycket sägs må kammarrätts eller regeringsrättens beslut i mål, där anstånd med betalning av skatt medgivits i anledning av besvär, verkställas inom en tid av två år från utgången av det uppbördsår, då beslutet meddelades.

2 m o m. Har arbetsgivare verkställt skatteavdrag för preliminär skatt men icke inbetalat det innehållna beloppet, må lokal skattemyndighet icke fastställa ansvarighet för arbetsgivaren senare än fem år efter utgången av det uppbördsår då sådan kvarstående skatt skulle ha erlagts, som svarar mot preliminär skatt för det inkomstår då skatteavdraget verkställdes. Avser skatteavdraget kvarstående skatt, må fastställelsen icke ske senare än fem år efter utgången av det uppbördsår, under vilket skatten skolat erläggas enligt verkställd debitering.

1 m o m. Har arbetsgivare gjort avdrag för preliminär skatt eller kvarstående skatt men inte betalat in det innehållna beloppet, får den lokala skattemyndigheten inte ålägga arbetsgivaren betalningsskyldighet på grund härav, i fråga om preliminär skatt, senare än sju år eller, i fråga om kvarstående skatt, senare än fem år efter utgången av det kalenderår, då avdraget gjordes.

2 m o m. Har arbetsgivare underlåtit att göra avdrag för preliminär skatt eller kvarstående skatt, får den lokala skattemyndigheten, om inte annat följer av andra stycket, inte ålägga arbetsgivaren betalningsskyldighet på grund härav, i fråga om preliminär skatt, senare än sju år eller, i fråga om kvarstående skatt, senare än fem år efter utgången av det kalenderår, då avdraget skulle ha gjorts.

¹ Lagen omtryckt 1972:75.

Senaste lydelse av lagens rubrik 1974:771.

Nuvarande lydelse

Åtgärder för indrivning av skatt, som arbetsgivare innehållit genom skatteavdrag, må icke vidtagas senare än fem år efter utgången av det uppbördsår då beslut om fastställelse enligt första stycket meddelades.

Har arbetsgivare underlåtit att verkställa skatteavdrag, må hans ansvarighet för skatten icke fastställas och ej heller åtgärder för uttagande av skatten vidtagas mot honom sedan arbetstagarens ansvarighet för skatten upphört enligt 1 mom.

Utan hinder av vad ovan föreskrivits må kammarrätts eller regeringsrättens beslut varigenom arbetsgivare ålagts ansvarighet för arbetstagares skatt verkställas inom en tid av två år från utgången av det uppbördsår då beslutet meddelades.

3 m o m. Har enligt ackordslagen (1970:847) god man förordnats före utgången av tid som angives i 1 eller 2 mom., må utan hinder av vad som i nämnda moment sägs åtgärder för uttagande av skatt vidtagas inom två år från utgången av det uppbördsår då förordnandet skett eller, om ackord kommer till stånd, från utgången av det uppbördsår då ackordet skolat vara fullgjort.

Föreslagen lydelse

Har skattskyldig beviljats anstånd med betalning av skatt i avvaktan på kammarrätts eller regeringsrättens beslut med anledning av besvär, får i fall som avses i första stycket betalningsskyldighet åläggas arbetsgivaren inom en tid av ytterligare högst två år, räknat från utgången av det kalenderår, då domstolens beslut meddelades.

76 §²

Arbetsgivare, som betalat skatt för arbetstagare jämlikt 75 §, äger söka skattebeloppet åter av arbetstagaren. Härvid har arbetsgivaren att till vederbörande kronofogdemyn-

Arbetsgivare som har betalat skatt i enlighet med beslut om betalningsskyldighet enligt 75 § får söka beloppet åter av arbetstagaren. Den arbetsgivare som vill söka belopp åter

² Senaste lydelse 1981:839.

Nuvarande lydelse

dighet ingiva det indrivningskvitto, som må hava överlämnats till arbetsgivaren, eller på annat sätt hos kronofogdemyndigheten styrka, att han erlagt skatten.

Kronofogdemyndigheten *må* hos arbetstagaren *uttaga* beloppet i *samma* ordning som *stadgats i fråga om* indrivning av skatt, dock *att* införsel *ej* må beviljas. Därvid är arbetstagaren *skyldig att å* beloppet *erlägga* restavgift.

Föreslagen lydelse

av arbetstagaren skall till kronofogdemyndigheten ge in det kvitto som han har fått vid betalningen eller på annat sätt styrka, att han har betalat skatten.

Kronofogdemyndigheten *får* hos arbetstagaren *driva in* beloppet i *den* ordning som *gäller för* indrivning av skatt. Införsel *får* dock *inte* beviljas. Arbetstagaren *skall betala* restavgift *på* beloppet.

Bestämmelsen i 4 § preskriptionslagen (1981:130) gäller i fråga om arbetsgivarens regressfordran enligt första stycket.

77 §³

Har arbetsgivare gjort skatteavdrag men *inte inbetalat* det innehållna beloppet i tid och ordning, som *är föreskriven* i denna lag, får beloppet *indrivas* hos arbetsgivaren i *samma* ordning som gäller för *restförd* skatt.

Arbetstagaren är fri från betalningsansvar för motsvarande skattebelopp.

Har arbetsgivare gjort skatteavdrag men *har han inte betalat in* det innehållna beloppet i tid och ordning, som *föreskrivs* i denna lag, får beloppet, *sedan betalningsskyldighet för det har ålagts* arbetsgivaren, *dri-vas in* hos *honom* i *den* ordning som gäller för *indrivning* av skatt.

77 a §

Har *den som företräder* arbetsgivare, som är juridisk person, verkställt skatteavdrag men uppsåtligen eller av grov oaktsamhet underlåtit att betala det innehållna beloppet i tid och ordning som i 77 § sägs, är han *jämte* arbetsgivaren betalningsskyldig för skattebeloppet *jämte* restavgift. Betalningsskyldigheten

Har *någon, i egenskap av företrädare för* arbetsgivare som är juridisk person, verkställt skatteavdrag men uppsåtligen eller av grov oaktsamhet underlåtit att betala det innehållna beloppet i tid och ordning som i 77 § sägs, är han *tillsammans med* arbetsgivaren betalningsskyldig för skattebeloppet *och den* restavgift *som*

³ Senaste lydelse 1979:489.

Nuvarande lydelse

må jämkas eller eftergivnas när särskilda skäl föreligga.

Talan om åläggande av betalningsskyldighet enligt första stycket föres vid allmän domstol.

Yrkande om åläggande av betalningsskyldighet som nu sagts må icke framställas och ej heller åtgärder för indrivning vidtagas sedan arbetsgivarens ansvarighet för skattebeloppet bortfallit på grund av bestämmelserna i 71 §. Utan hinder härav må dom, varigenom sådan betalningsskyldighet ålagts, verkställas inom en tid av två år från utgången av det uppbördsår då domen vunnit laga kraft. Hos den som blivit ålagd betalningsskyldighet må indrivning ske i samma ordning som gäller för restförd skatt.

Den som erlagt skattebelopp eller restavgift på grund av betalningsskyldighet enligt första stycket äger söka beloppet åter av arbetsgivaren. Därvid gälla i tillämpliga delar bestämmelserna i 76 § om uttagande av skatt som arbetsgivare betalat för arbetstagare.

Föreslagen lydelse

belöper på detta. Betalningsskyldigheten får jämkas eller efterges om det föreligger särskilda skäl.

Talan om att ålägga betalningsskyldighet enligt första stycket skall föras vid allmän domstol. *Talan får inte väckas sedan arbetsgivarens betalningsskyldighet för skattebeloppet har bortfallit enligt lagen (1982:000) om preskription av skattefordringar m. m.* Hos den som har blivit ålagd betalningsskyldighet får indrivning ske i samma ordning som gäller för restförd skatt.

Den som har fullgjort betalningsskyldighet för skattebelopp eller restavgift enligt första stycket får söka beloppet åter av arbetsgivaren. Därvid tillämpas bestämmelserna i 76 §.

Bestämmelsen i 4 § preskriptionslagen (1981:130) gäller i fråga om regressfordran enligt tredje stycket.

Denna lag träder i kraft den 1 juli 1982.

Äldre bestämmelser gäller fortfarande i fråga om fordringar som enligt dessa bestämmelser har preskriberats före ikraftträdandet.

3 Förslag till

Lag om ändring i lagen (1968:430) om mervärdeskatt

Härigenom föreskrivs att 48 och 48 a §§ lagen (1968:430) om mervärdeskatt¹ skall ha nedan angivna lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

48 §²

Betalas *icke* skatt i behörig tid och ordning *indrives* skatt och restavgift.

Bestämmelserna i uppbördslagen (1953:272) om indrivning, avkortning och avskrivning samt efterkrav och *preskription* gäller i tillämpliga delar i fråga om mervärdeskatt. Införsel enligt 15 kap. utsökningsbalken får äga rum vid indrivning av mervärdeskatt och restavgift på skatten.

Betalas *inte* skatt i behörig tid och ordning *skall skatten* och *den* restavgift, *som belöper på denna, drivas in*.

Bestämmelserna i uppbördslagen (1953:272) om indrivning, avkortning och avskrivning samt efterkrav gäller i tillämpliga delar i fråga om mervärdeskatt. Införsel enligt 15 kap. utsökningsbalken får äga rum vid indrivning av mervärdeskatt och restavgift på skatten.

48 a §

Har *den som företräder* skattskyldig, som är juridisk person, uppsåtligen eller av grov oaktsamhet underlåtit att *inbetala* skatt i rätt tid och ordning, är han *jämte* den skattskyldige betalningsskyldig för skattebeloppet och restavgift enligt 47 §. Betalningsskyldigheten får jämkas eller *eftergivas* när särskilda skäl föreligger.

Talan om *åläggande* av betalningsskyldighet *föres* vid allmän domstol. Talan får *ej* väckas och *åtgärd för indrivning får ej vidtagas* sedan den skattskyldiges *ansvarighet* för skattebeloppet bortfallit *på grund* av pre-

Har *någon, i egenskap av företrädare för* skattskyldig som är juridisk person, uppsåtligen eller av grov oaktsamhet underlåtit att *betala in* skatt i rätt tid och ordning, är han *tillsammans med* den skattskyldige betalningsskyldig för skattebeloppet och restavgift enligt 47 §. Betalningsskyldigheten får jämkas eller *efterges om det föreligger* särskilda skäl.

Talan om att *ålägga* betalningsskyldighet *skall föras* vid allmän domstol. Talan får *inte* väckas sedan den skattskyldiges *betalningsskyldighet* för skattebeloppet *har bortfallit enligt lagen (1982:000) om pre-*

¹ Lagen omtryckt 1979:304.

Senaste lydelse av lagens rubrik 1974:885.

² Senaste lydelse 1981:843.

Nuvarande lydelse

skription. Utan hinder härav får dom, varigenom betalningsskyldighet ålagts, verkställas inom en tid av två år från utgången av det kalenderår, under vilket domen vunnit laga kraft. Hos den som blivit ålagd betalningsskyldighet får indrivning ske i samma ordning som gäller för skatt.

Den som *erlagt* skattebelopp eller restavgift *på grund av* betalningsskyldighet enligt första stycket *äger* söka beloppet åter av den skattskyldige.

Föreslagen lydelse

skription av skattefordringar m. m. Hos den som *har* blivit ålagd betalningsskyldighet får indrivning ske i samma ordning som gäller för skatt.

Den som *fullgjort* betalningsskyldighet *för* skattebelopp eller restavgift enligt första stycket *får* söka beloppet åter av den skattskyldige.

Bestämmelsen i 4 § preskriptionslagen (1981:130) gäller i fråga om regressfordran enligt tredje stycket.

Denna lag träder i kraft den 1 juli 1982.

Äldre bestämmelser gäller fortfarande i fråga om fordringar som enligt dessa bestämmelser har preskriberats före ikraftträdandet.

4 Förslag till

Lag om ändring i lagen (1959:92) om förfarandet vid viss konsumtionsbeskattning

Härigenom föreskrivs att 27 a § lagen (1959:92) om förfarandet vid viss konsumtionsbeskattning¹ skall ha nedan angivna lydelse.

Nuvarande lydelse

Har den som företräder skattskyldig, som är juridisk person, uppsåtliga eller av grov oaktsamhet underlåtit att *inbetala* skatt i rätt tid och ordning, är han *jämte* den skattskyldige betalningsskyldig för skattebeloppet och ränta *därå* enligt 27 §. Betalningsskyldigheten får jämkas eller *eftergivas* när särskilda skäl *föreligga*.

Talan om *åläggande* av betalningsskyldighet enligt första stycket *föres* vid allmän domstol. Talan får *ej* väckas och *åtgärder för indrivning få ej vidtagas* sedan den skattskyldiges *ansvarighet* för skattebeloppet *bortfallit på grund* av preskription. Hos den som blivit ålagd betalningsskyldighet får indrivning ske i samma ordning som gäller för skatt.

Den som *erlagt* skattebelopp eller ränta *på grund* av betalningsskyldighet enligt första stycket *äger* söka beloppet åter av den skattskyldige.

Föreslagen lydelse

27 a §²

Har någon, i egenskap av företrädare för skattskyldig som är juridisk person, uppsåtliga eller av grov oaktsamhet underlåtit att *betala in* skatt i rätt tid och ordning, är han *tillsammans med* den skattskyldige betalningsskyldig för skattebeloppet och ränta *som belöper på detta* enligt 27 §. Betalningsskyldigheten får jämkas eller *efterges om det föreligger* särskilda skäl.

Talan om *att ålägga* betalningsskyldighet enligt första stycket *skall föras* vid allmän domstol. Talan får *inte* väckas sedan den skattskyldiges *betalningsskyldighet* för skattebeloppet *har bortfallit enligt lagen (1982:000) om preskription av skattefordringar m. m.* Hos den som *har* blivit ålagd betalningsskyldighet får indrivning ske i samma ordning som gäller för skatt.

Den som *fullgjort* betalningsskyldighet för skattebelopp eller ränta enligt första stycket *får* söka beloppet åter av den skattskyldige.

Bestämmelsen i 4 § preskriptionslagen (1981:130) gäller i fråga om regressfordran enligt tredje stycket.

Denna lag träder i kraft den 1 juli 1982.

Äldre bestämmelser gäller fortfarande i fråga om fordringar som enligt dessa bestämmelser har preskriberats före ikraftträdandet.

¹ Senaste lydelse av lagens rubrik 1974:863.

² Senaste lydelse 1973:929.

5 Förslag till

Lag om ändring i lagen (1958:295) om sjömansskatt

Härigenom föreskrivs att 18 och 20 §§ lagen (1958:295) om sjömansskatt¹ skall ha nedan angivna lydelse

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

18 §²

Har redare, utan att skatteavdrag verkställts, erlagt skatt för sjöman, äger redaren söka skattebeloppet åter av sjömannen. Härvid har redaren att till vederbörande kronofogdemyndighet ingiva det indrivningskvitto, som må hava överlämnats till redaren, eller på annat sätt hos kronofogdemyndigheten styrka, att han erlagt skatten.

Kronofogdemyndigheten må hos sjömannen uttaga beloppet i samma ordning, som stadgas i fråga om indrivning av skatt, dock att införsel ej må beviljas. Därvid är sjömannen skyldig att å beloppet erlägga restavgift enligt bestämmelserna i 14 § 2 mom.

Har en redare, som inte har verkställt skatteavdrag, betalat skatt för en sjöman, får redaren söka beloppet åter av sjömannen. Den redare som vill söka belopp åter av sjömannen skall till kronofogdemyndigheten ge in det kvitto som han har fått vid betalningen eller på annat sätt styrka, att han har betalat skatten.

Kronofogdemyndigheten får hos sjömannen driva in beloppet i den ordning som gäller för indrivning av skatt. Införsel får dock inte beviljas. Sjömannen skall betala restavgift på beloppet enligt bestämmelserna i 14 § 2 mom.

Bestämmelsen i 4 § preskriptionslagen (1981:130) gäller i fråga om redarens regressfordran enligt första stycket.

20 §³

Har redare underlåtit verkställa avdrag för sjömansskatt, må hans eller sjömannens ansvarighet för skatten icke fastställas och ej heller åtgärder för uttagande av skatten vidtagas senare än fem år efter utgången av det år, under vilket skatteavdraget skolat verkställas.

Har en redare underlåtit verkställa avdrag för sjömansskatt, får hans eller sjömannens betalningsskyldighet för skatten inte fastställas senare än fem år efter utgången av det år, under vilket skatteavdraget skulle ha verkställts.

¹ Lagen omtryckt 1970:933.

Senaste lydelse av lagens rubrik 1974:777.

² Senaste lydelse 1981:842.

³ Senaste lydelse 1974:777.

Nuvarande lydelse

Revisionskrav mot redare i anledning av att innehållen sjömansskatt icke inbetalats må icke fastställas senare än fem år efter utgången av det år, under vilket skatteavdraget verkställdes.

Åtgärder för indrivning av innehållen sjömansskatt må icke vidtagas senare än fem år efter utgången av det år, under vilket fråga om fastställelse av revisionskravet prövats av sjömansskattenämnden eller, i fall som avses i 17 a § andra stycket, det år under vilket redovisning för den period skatten avser inkommit till sjömansskattekontoret.

Utan hinder av vad ovan föreskrivits må kammarrätts eller regeringsrättens beslut, varigenom redare eller sjöman ålagts ansvarighet för sjömansskatt, verkställas inom en tid av två år från utgången av det år då beslutet meddelades.

Har enligt ackordslagen (1970:847) god man förordnats före utgången av tid som angives i det föregående, må utan hinder av vad ovan sägs åtgärder för uttagande av skatt vidtagas inom två år från utgången av det år då förordnandet skett eller, om ackord kommer till stånd, från utgången av det år då ackordet skolat vara fullgjort.

Föreslagen lydelse

Revisionskrav mot en redare med anledning av att innehållen sjömansskatt inte har betalats in får inte fastställas senare än fem år efter utgången av det år, under vilket skatteavdraget verkställdes.

Denna lag träder i kraft den 1 juli 1982.

Äldre bestämmelser gäller fortfarande i fråga om fordringar som enligt dessa bestämmelser har preskriberats före ikraftträdandet.

6 Förslag till

Lag om ändring i kupongskattelagen (1970:624)

Härigenom föreskrivs i fråga om kupongskattelagen (1970:624)¹

dels att 28 § skall upphöra att gälla,

dels att rubriken närmast före 28 § skall utgå.

Denna lag träder i kraft den 1 juli 1982.

¹ Senaste lydelse av lagens rubrik 1974:996.

7 Förslag till

Lag om ändring i lagen (1959:552) om uppbörd av vissa avgifter enligt lagen (1981:691) om socialavgifter

Härigenom föreskrivs att 30 och 30 a §§ lagen (1959:552) om uppbörd av vissa avgifter enligt lagen (1981:691) om socialavgifter¹ skall ha nedan angivna lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

30 §²

Vad i uppbördslagen (1953:272) och föreskrifter angående tillämpningen av *nämnda lag stadgas* om restavgift, indrivning och redovisning av restförd skatt, avkortning och avskrivning av skatt, antagande av ackordsförslag som rör skatt samt upprättande av balanslängd skall tillämpas också i fråga om avgiftsbelopp som avses i 29 §; dock skall befogenhet, som enligt 58 § 2 mom. *angivna* lag tillkommer länsstyrelse eller riksrevisionsverket, i stället utövas av riksförsäkringsverket. I fråga om efterkrav och *preskription* tillämpas föreskrifterna i 70 och 71 §§ uppbördslagen, dock att vad i 70 § 2 mom. nämnda lag sägs beträffande länsstyrelse i stället skall gälla riksförsäkringsverket.

Vad i uppbördslagen (1953:272) och föreskrifter angående tillämpningen av *lagen föreskrivs* om restavgift, indrivning och redovisning av restförd skatt, avkortning och avskrivning av skatt, antagande av ackordsförslag som rör skatt samt upprättande av balanslängd skall tillämpas också i fråga om avgiftsbelopp som avses i 29 §. Befogenhet, som enligt 58 § 2 mom. *nämnda* lag tillkommer länsstyrelse eller riksrevisionsverket, skall dock i stället utövas av riksförsäkringsverket. I fråga om efterkrav *skall* föreskrifterna i 70 § uppbördslagen tillämpas. Vad i 70 § 2 mom. nämnda lag sägs beträffande länsstyrelse skall dock i stället gälla riksförsäkringsverket.

Införsel enligt 15 kap. utskökningsbalken får äga rum vid indrivning av avgifter som debiteras enligt denna lag.

30 a §³

Har någon, i egenskap av företrädare för arbetsgivare som är juridisk person, uppsåtligen eller av grov oaktsamhet underlåtit att betala in arbetsgivaravgift i rätt tid och ordning, är han tillsammans med arbetsgivaren betalningsskyldig för avgiftsbeloppet och den restavgift som belöper på detta. Betalningsskyldigheten får jämkas eller efterges om det föreligger särskilda skäl.

¹ Lagen omtryckt 1974:938.

Senaste lydelse av lagens rubrik 1981:696.

² Senaste lydelse 1981:846.

³ Senaste lydelse 1980:314.

Nuvarande lydelse

Talan om att ålägga betalningsskyldighet enligt första stycket skall föras vid allmän domstol. Talan får inte väckas *och åtgärd för indrivning inte vidtas* sedan arbetsgivarens ansvarighet för avgiftsbeloppet har bortfallit *på grund* av preskription. *En dom på betalningsskyldighet får dock verkställas inom två år från utgången av det kalenderår då domen vann laga kraft.* Hos den som har blivit ålagd betalningsskyldighet får indrivning ske i samma ordning som gäller för arbetsgivaravgift.

Den som har fullgjort betalningsskyldighet för arbetsgivaravgift eller restavgift enligt första stycket får söka beloppet åter av arbetsgivaren. Därvid tillämpas bestämmelserna i 76 § uppbördslagen (1953:272).

Bestämmelsen i 4 § preskriptionslagen (1981:130) gäller i fråga om regressfordran enligt tredje stycket.

Denna lag träder i kraft den 1 juli 1982.

Äldre bestämmelser gäller fortfarande i fråga om fordringar som enligt dessa bestämmelser har preskriberats före ikraftträdandet.

Föreslagen lydelse

Talan om att ålägga betalningsskyldighet enligt första stycket skall föras vid allmän domstol. Talan får inte väckas sedan arbetsgivarens *betalningsskyldighet* för avgiftsbeloppet har bortfallit *enligt lagen (1982:000) om* preskription av *skattefordringar m. m.* Hos den som har blivit ålagd betalningsskyldighet får indrivning ske i samma ordning som gäller för arbetsgivaravgift.

8 Förslag till**Lag om ändring i lagen (1976:206) om felparkeringsavgift**

Härigenom föreskrivs att 13 § lagen (1976:206) om felparkeringsavgift skall ha nedan angivna lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

13 §¹

Om ej annat följer av denna lag gäller uppbördslagen (1953:272) i tillämpliga delar i fråga om felparkeringsavgift. Reglerna om restavgift skall dock inte tillämpas. Regeringen får föreskriva avvikelser från uppbördslagen, när det gäller avkortning, avskrivning och det administrativa förfarandet i fråga om felparkeringsavgift. Införsel enligt 15 kap. utsökningsbalken får äga rum vid indrivning av felparkeringsavgift.

Åläggande enligt 6 § andra stycket får ej utfärdas senare än ett år efter den dag då överträdelsen skedde.

Åtgärd för indrivning av felparkeringsavgift får ej vidtagas senare än fem år efter den dag överträdelsen skedde.

Denna lag träder i kraft den 1 juli 1982.

Äldre bestämmelser gäller fortfarande i fråga om fordringar som enligt dessa bestämmelser har preskriberats före ikraftträdandet.

¹ Senaste lydelse 1981:837.

9 Förslag till**Lag om ändring i lagen (1976:666) om påföljder och ingripanden vid olovligt byggande m. m.**

Härigenom föreskrivs att 28 § lagen (1976:666) om påföljder och ingripanden vid olovligt byggande m. m. skall ha nedan angivna lydelse.

*Nuvarande lydelse**Föreslagen lydelse*

28 §

Betalas ej avgift inom den tid som anges i 27 §, får avgiften jämte restavgift, beräknad enligt 58 § 1 mom. uppbördslagen (1953:272), indrivas i den ordning som enligt nämnda lag gäller för indrivning av skatt.

Vid fördelning mellan staten och kommunen av medel som har influtit skall medel i första hand avsättas för kommunens fordran.

Åtgärd för indrivning av avgift får ej vidtagas, sedan fem år har förflutit från det beslutet eller domen angående avgiften vann laga kraft.

Denna lag träder i kraft den 1 juli 1982.

Äldre bestämmelser gäller fortfarande i fråga om fordringar som enligt dessa bestämmelser har preskriberats före ikraftträdandet.

10 Förslag till**Lag om ändring i lagen (1971:1072) om förmånsberättigade skattefordringar m. m.**

Härigenom föreskrivs att 3 § lagen (1971:1072) om förmånsberättigade skattefordringar m. m. skall ha nedan angivna lydelse.

*Nuvarande lydelse**Föreslagen lydelse***3 §¹**

Fordran på slutlig skatt enligt uppbördslagen (1953:272) och fordran på slutlig avgift enligt författning, som anges i 1 § 7 denna lag, har förmånsrätt endast om den tidrymd till vilken skatten eller avgiften är att hänföra har gått till ända innan beslutet om egendomsavtråde meddelades.

Med sådan fordran på skatt eller avgift på vilken förordningen (1862:10) om tioårig preskription och om kallelse å okända borgenärer är tillämplig följer förmånsrätt endast om konkursansökningen gjorts inom fem år efter utgången av det kalenderår under vilket skatten eller avgiften skolat erläggas enligt lag eller författning eller, om särskilt beslut meddelats om betalningstid, enligt detta beslut.

Denna lag träder i kraft den 1 juli 1982.

¹ Senaste lydelse 1974:771 (övergångsbest.).

BUDGETDEPARTEMENTET

Utdrag
PROTOKOLL
vid regeringssammanträde
1981-06-04

Närvarande: statsministern Fälldin, ordförande, och statsråden Friggebo, Dahlgren, Åsling, Söder, Johansson, Wirtén, Andersson, Boo, Petri, Eliasson, Gustafsson, Elmstedt, Ahrland, Molin

Föredragande: statsrådet Wirtén

Lagrårsremiss med förslag till lag om preskription av skattefordringar m.m.

1 Inledning

Utredningen om säkerhetsåtgärder m.m. i skatteprocessen (USS) tillsattes den 16 februari 1973 med uppdrag att utreda frågor om kvarstad, skingringsförbud m.fl. säkerhetsåtgärder i skatte- och avgiftsprocessen. USS har hittills avgett fyra delbetänkanden. Bevissäkringslag för skatte- och avgiftsprocessen (SOU 1974:49). Betalningssäkringslag för skatte- och avgiftsprocessen (SOU 1975:104). Lag om preskription av skattefordringar m.m. (SOU 1978:87) och Preskriptionshinder vid skattebrott (SOU 1980:4). Förslagen i de två förstnämnda betänkandena har legat till grund för bevissäkringslagen (1975:1027) för skatte- och avgiftsprocessen resp. lagen (1978:880) om betalningssäkring för skatter, tullar och avgifter.

Det betänkande som här skall behandlas är det som avser förslag till lag om preskription av skattefordringar m.m.¹. Betänkandet innehåller också en redogörelse för gällande rätt och för viss utländsk rätt. Sammanfattningen och lagtexten i betänkandet bör fogas till protokollet i detta ärende som *bilaga 1*.

Efter remiss har yttranden inkommit från justitiekanslern (JK), riksåklagaren, hovrätten för nedre Norrland, kammarrätterna i Jönköping och Sundsvall, rikspolisstyrelsen, försäkringsrätten för Mellansverige, riksförsäkringsverket (RFV), kammarkollegiet, riksrevisionsverket (RRV), riks-

¹ Ledamöterna var vid avgivandet av betänkandet (SOU 1978:87) Lag om preskription av skattefordringar m.m. länsåklagaren för speciella mål Anders Nordenadler, länsrådet Sten Bergh, riksdagsledamöterna Wilhelm Gustafsson och Kurt Söderström, departementsrådet Gösta Welander samt riksdagsledamoten Hans-Olof Westberg.

skatteverket (RSV), statens jordbruksnämnd, generaltullstyrelsen, länsstyrelserna i Stockholms, Södermanlands, Malmöhus, Göteborgs och Bohus, Skaraborgs, Örebro, Västernorrlands och Västerbottens län, länsstyrelsernas organisationsnämnd (LON), 1969 års punktskatteutredning (Fi 1970:57), skattetilläggsutredningen (Fi 1975:06), Centralorganisationen SACO/SR, Föreningen auktoriserade revisorer, Föreningen Sveriges fögderitjänstemän, Föreningen Sveriges kronofogdar, Landsorganisationen i Sverige (LO), Landstingsförbundet, Lantbrukarnas riksförbund (LRF), Svensk Industriförening, Svenska arbetsgivareföreningen (SAF), Svenska bankföreningen, Svenska företagares riksförbund, Svenska kommunförbundet, Svenska sparbanksföreningen, Sveriges ackordscentral, Sveriges advokatsamfund, Sveriges hantverks- och industriorganisation – Familjeföretagen, Sveriges industriförbund, Sveriges Köpmannaförbund och Tjänstemännens centralorganisation (TCO).

SAF, Svenska bankföreningen och Sveriges industriförbund har åberopat yttrande från Näringslivets skattedelegation. SACO/SR har åberopat yttrande som avgetts av Jurist- och Samhällsvetareförbundet och LRF har åberopat yttrande som avgetts av Lantbrukarnas skattedelegation. Yttrande har avgetts gemensamt av Sveriges hantverks- och industriorganisation - Familjeföretagen samt Sveriges köpmannaförbund. Länsstyrelserna i fem län har översänt yttranden från sammanlagt 19 kronofogdemyndigheter och 4 lokala skattemyndigheter i länen.

En sammanställning av remissyttrandena bör fogas till protokollet i detta ärende som *bilaga 2*.

2 Allmän motivering

2.1 Allmänna utgångspunkter för en reform

För det allmännas fordringar på skatter, tullar och avgifter gäller f.n. två skilda preskriptionssystem. Sådana fordringar preskriberas nämligen antingen enligt reglerna i förordningen (1862:10 s. 1) om tioårig preskription och om kallelse å okända borgenärer (preskriptionsförordningen) eller enligt preskriptionsbestämmelserna i uppbördslagen (1953:272), UBL.

Det stora flertalet av de centrala skatterna och avgifterna preskriberas enligt reglerna i UBL. Det gäller bl.a. inkomst- och förmögenhetsskatterna, mervärdesskatten och arbetsgivaravgifterna. Som exempel på skatter och avgifter som är underkastade preskriptionsreglerna i preskriptionsförordningen kan nämnas arvs- och gåvorskatt, punktskatter, prisregleringsavgifter, stämpelskatter och expeditionsavgifter.

Preskriptionsreglerna i de båda systemen skiljer sig åt i flera viktiga avseenden. bl.a. i fråga om preskriptionstidens längd och möjligheterna att avbryta preskriptionstiden.

Bestämmelserna i UBL om preskription innebär i huvudsak följande.

Preskriptionstiden är fem år och räknas i regel från utgången av det uppbördsår, då fordringen skulle ha betalats. Uppbördsåret sträcker sig fr.o.m. mars månad ett år t.o.m. februari månad nästa år.

Preskriptionstiden kan inte brytas på det sätt som är möjligt enligt preskriptionsförordningen. Däremot förlängs den i vissa fall. En förlängning sker om anstånd med skattebetalning har medgetts i avvaktan på kammar-rätts eller regeringsrättens beslut i mål om taxering m.m. eller om god man har förordnats enligt ackordslagen (1970:847). Fordringen preskriberas då tidigast två år från utgången av det uppbördsår då domstolen avgjorde saken resp. godmansförordnandet meddelades eller ackordet skulle ha varit fullgjort.

Föreskrifterna i preskriptionsförordningen innebär i stora drag följande.

Preskriptionstiden är tio år. Den börjar löpa från dagen för fordringens uppkomst.

Preskriptionsavbrott - vilket innebär att ny tioårig preskriptionstid börjar löpa från dagen för avbrottet - får ske när som helst under preskriptionstiden. Avbrottet kan verkställas på olika sätt. Vanligast är att borgenären direkt kräver gäldenären på betalning eller annan fullgörelse eller att han vid domstol väcker talan om fordringen mot gäldenären.

Preskriptionsförordningen kommer den 1 juli 1981 att ersättas av en ny preskriptionslag (1981:130). Den innebär framför allt att preskriptionstiden för konsumentfordringar, dvs. näringsidkares fordringar mot konsumenter, förkortas.

Preskriptionstiden för konsumentfordringar skall vara tre år. Tiden skall liksom nu räknas från fordringens tillkomst. Beträffande andra fordringar än konsumentfordringar skall den allmänna preskriptionstiden även i fortsättningen vara tio år räknat från fordringens tillkomst.

Liksom f. n. skall preskriptionen kunna avbrytas av både gäldenären och borgenären. Den nya preskriptionstid som börjar löpa efter ett avbrott är lika lång som den ursprungliga, dvs. tre år för konsumentfordringar och tio år för andra fordringar.

Det bör framhållas att preskriptionsbestämmelserna i UBL i princip bara reglerar den tidrymd under vilken indrivningsåtgärder får vidtas, dvs. tiden från det att fordringen förfaller till betalning till dess att preskription inträder. Preskription kan emellertid också ske om skatteanspråket inte fastställs till betalning av beskattningsmyndigheten inom vissa tidsfrister, s.k. talerättspreskription. De flesta författningar som reglerar beskattningsförfarandet på de olika områdena innehåller sålunda bestämmelser om fastställelsefrister. Dessa är i regel utformade så att det finns dels en ordinarie beskattningsperiod, dels en efterbeskattningsperiod som får utnyttjas av det allmänna i huvudsak bara om den skattskyldige har brustit i sin uppgiftsskyldighet.

Även för vissa av de skatter och avgifter som, enligt vad jag tidigare har sagt, preskriberas enligt preskriptionsförordningen finns regler om talerätts-preskription, t.ex. för punktskatterna. För andra åter, t.ex. gåvoskatten, saknas sådana regler, vilket innebär att preskriptionsförordningens regler gäller även i fråga om talerätten.

USS har i delbetänkandet (SOU 1978:87) Lag om preskription av skattefordringar m.m. lämnat förslag till en reform av bestämmelserna om indrivningspreskription av skatter, tullar och avgifter. Reglerna om talerätts-preskription omfattas inte av förslaget.

Kommittén föreslår att den nuvarande ordningen med två skilda preskriptionssystem - dvs. att preskription i princip sker antingen enligt preskriptionsförordningen eller enligt de särskilda föreskrifterna i UBL - ersätts med ett enhetligt system i en ny lag som kallas Lag om preskription av skattefordringar m.m. Kommitténs förslag innebär i huvudsak följande.

Den femåriga preskriptionstiden enligt UBL behålls. Vissa ändringar föreslås dock i fråga om beräkning av tiden. Preskriptionstiden skall enligt förslaget i princip börja löpa från utgången av det kalenderår då fordringen påfördes den betalningsskyldige.

Från denna huvudprincip för beräkning av preskriptionstiden föreslås vissa undantag.

För det fall att den betalningsskyldige helt eller delvis har medgetts anstånd med betalningen av fordringen föreslås, i nära anslutning till vad som gäller f.n., ett s.k. framskjutet preskriptionsinträde. Fordringen preskriberas då i sin helhet tidigast två år från utgången av det kalenderår då anståndet upphörde att gälla.

Vidare kan den ordinarie preskriptionstiden på fem år under vissa förutsättningar förlängas genom särskilda myndighetsbeslut. Genom ett sådant beslut förlängs preskriptionstiden med en fast period om två år. Förlängningstiden är maximerad till tio år, vilket innebär att högst fem särskilda förlängningsbeslut får fattas.

Förlängning av preskriptionstiden får ske om den betalningsskyldige sedan fordringen överlämnats för indrivning, saboterar indrivningen genom att göra sig av med utmätningsbar egendom i syfte att försvåra det allmännas möjligheter att få betalt för fordringen. Förlängning får också ske om den som svarar för betalningen av fordringen håller sig undan eller om han stadigvarande vistas utomlands samtidigt som han saknar utmätningsbar egendom här i landet.

Preskriptionstiden får också förlängas om den betalningsskyldige förbundit sig att betala skulden enligt en amorteringsplan och en förlängning är nödvändig för att betalningen enligt planen skall kunna fullgöras.

Ett beslut om förlängning skall meddelas av kronofogdemyndighet (KFM). Länsrätten skall dock överpröva beslutet utom i "amorteringsfallen".

Ett förlängningsbeslut träffar alla dem - gäldenärer och borgensmän - som vid beslutstillfället är ansvariga för betalningen av fordringen.

Kommitténs förslag har remissbehandlats.

Remissinstanserna delar uppfattningen att man nu bör införa enhetliga regler om indrivningspreskription inom området för skatter, tullar och därmed jämförliga offentligrättsliga avgifter. Det stora flertalet remissinstanser godtar också kommitténs förslag att den ordinarie preskriptionstiden skall vara fem år och att det skall öppnas möjlighet att förlänga preskriptionstiden. Remissinstanserna har emellertid olika meningar om hur reglerna bör utformas.

För egen del vill jag anföra följande.

Den nuvarande ordningen med två skilda system för indrivningspreskription på skatte- och avgiftsområdet är otillfredsställande från flera synpunkter. Den framstår som invecklad och svårförståelig för allmänheten. Den medför också administrativa olägenheter, främst för indrivningsmyndigheterna. Tolkningssvårigheter har också uppkommit vid tillämpningen av bestämmelserna. Jag anser därför i likhet med kommittén och remissinstanserna att enhetliga regler för indrivningspreskription bör införas för skatter, tullar och avgifter. En sådan ordning är också angelägen med hänsyn till den ökande användningen av ADB inom exekutionsväsendet. I den försöksverksamhet med ADB som f.n. pågår, det s.k. REX-systemet, framtvingas sålunda ett ställningstagande i fråga om preskriptionstidens beräkning redan i samband med att målen överlämnas för indrivning. I systemet bevakas nämligen alla preskriptionstider med hjälp av ADB och dessa måste anges redan när målen registreras. Detta förhållande understryker ytterligare behovet av att preskriptionsreglerna görs klara och enhetliga.

Som jag nyss har nämnt hänger reglerna om indrivningspreskription nära samman med reglerna om talerättspreskription. Båda regelsystemen lägger fast tidsfrister för det allmännas åtgärder för att realisera ett skatteanspråk. Vid en reform av reglerna om indrivningspreskription finns det därför anledning att först överväga om det är lämpligt att försöka samordna de båda regelsystemen.

Det kan då till en början konstateras att det inte är möjligt att låta det allmännas skatteanspråk preskriberas – både vad gäller fastställelseåtgärder och indrivningsåtgärder – efter samma regler som gäller på det civilrättsliga området. Enligt de civilrättsliga reglerna beräknas ju preskriptionstiden från fordringens uppkomst och reglerna förutsätter att borgenären har vetskap om fordringen och kan avbryta preskriptionstiden om det behövs. Fordringar på skatt uppkommer emellertid inte genom avtal e.d. utan som regel genom den enskildes faktiska handlande som enligt i lag angivna förutsättningar föranleder betalningsanspråk från det allmännas sida. Om den enskilde inte lämnar några uppgifter om handlandet eller lämnar osanna sådana kan följden bli att det allmänna inte får vetskap om fordringsförhållandet eller en felaktig uppfattning om beloppets storlek.

Det innebär att man – när det gäller tidsfristerna för fastställelseåtgärder – även i fortsättningen måste ha särskilda regler på skatteområdet som tar hänsyn till nu angivna förhållanden. Därmed är inte sagt att behovet av sådana regler utesluter att man inför ett för hela skatte- och avgiftsområdet gemensamt system med enhetliga regler för både talerättspreskription och indrivningspreskription. Frågan om införandet av en sådan ordning måste emellertid övervägas mot bakgrund av en översyn av talerättsreglerna, som omfattar inte bara tidsfristerna utan också de processuella reglerna i övrigt. Eftersom någon sådan översyn inte har varit möjlig att företa i detta lagstiftningsärende måste en reform av preskriptionsreglerna nu begränsas till reglerna om indrivningspreskription.

Vid utformningen av preskriptionsbestämmelserna skall som nämnts utgångspunkten vara att reglerna skall vara enhetliga och klara. Reglerna måste vidare ge KFM utrymme att bedriva en effektiv indrivningsverksamhet utan tidspress. Preskriptionstiden måste sålunda vara så pass lång att myndigheterna hinner planera och genomföra erforderliga indrivningsåtgärder på ett rationellt sätt. Tiden får å andra sidan inte sättas så lång att det vållar myndigheterna ett betydande administrativt merarbete och skapar negativa effekter på viljan att göra rätt för sig. De nuvarande bestämmelserna i UBL tillgodoser enligt min mening i huvudsak dessa krav. Systemet har emellertid vissa brister. Jag tänker då närmast på att det saknas möjligheter att förlänga preskriptionstiden, t.ex. om den betalningsskyldige saboterar indrivningen eller håller sig undan utomlands. Bestämmelser om preskriptionsförlängning kan utan större svårigheter passas in i de huvudprinciper som f.n. gäller enligt UBL. Bestämmelserna i UBL bör därför som kommittén har föreslagit bilda mönster för den nya lagstiftningen.

Jag kommer således fram till att kommitténs förslag i huvudsak bör läggas till grund för den reformerade lagstiftningen. Mina förslag avviker emellertid på några väsentliga punkter från kommitténs förslag, bl.a. när det gäller utgångspunkten för preskriptionstidens beräkning. Jag återkommer strax till den närmare utformningen av preskriptionsreglerna. Först skall jag emellertid ta upp kommitténs förslag att regleringen skall ske i en särskild lag.

De centrala bestämmelserna om preskription på skatteområdet finns f.n. i UBL. Reglerna är utformade med hänsyn till uppbörd m.m. av direkt skatt men har genom hänvisningar i olika författningar gjorts tillämpliga även på andra medelslag. Jag finner i likhet med kommittén att preskriptionsbestämmelser, som infattar praktiskt taget hela området för skatter, tullar och avgifter, skulle bli ett främmande inslag i UBL. Det torde även från lagteknisk synpunkt vara svårt att foga in sådana regler i UBL. Jag biträder därför förslaget att den enhetliga regleringen i fråga om preskription bör ske i en särskild lag.

2.2 Tillämpningsområde

Kommittén föreslår att lagens tillämpningsområde skall omfatta de av det allmännas fordringar som skall drivas in i den ordning som UBL anger. Det innebär att tillämpningsområdet till att börja med innefattar de medelslag som anges direkt i UBL (se 1 och 59 §§ UBL). Vidare ingår sådana medelslag som, genom hänvisning i skilda skatte-, tull- och avgiftsförfattningar, drivs in i sådan ordning. Därtill kommer, på grund av 64 § UBL, sådana statliga fordringar som får tas ut genom utmätning utan föregående dom.

Det av kommittén föreslagna tillämpningsområdet kommer härigenom att omfatta praktiskt taget alla skatter, tullar och offentligt rättsliga avgifter. Utanför tillämpningsområdet faller bl.a. böter och domstolskostnader. Dessa drivs in på ungefär samma sätt som skatter, men först när lagakraftgående dom föreligger.

Flertalet remissinstanser ansluter sig till den föreslagna avgränsningen av tillämpningsområdet. Några remissinstanser förespråkar dock att tillämpningsområdet utvidgas till att omfatta även vissa medelslag som får drivas in först sedan lagakraftgående avgörande föreligger och som faller under begreppet allmänt mål. I det nyligen antagna förslaget till utskökningsbalk (prop. 1980/81:8, LU 23, rskr 230) stadgas i 1 kap. 6 § andra stycket att allmänt mål är bl.a. mål om uttagande av böter, vite, skatt, tull, avgift och liknande medel som tillkommer staten och som får utskökas utan föregående dom samt, enligt vad regeringen närmare föreskriver, annan liknande fordran som tillkommer staten eller kommun. Utskökningsbalken träder i kraft den 1 januari 1982.

För egen del anser jag i likhet med kommittén att enhetliga bestämmelser bör kunna tillämpas på i princip alla skatter, tullar och allmänna avgifter. Hos KFM handläggs utöver dessa medelslag ytterligare några som s.k. allmänna mål. Hit hör i första hand domstolskostnader och böter. Jag ansluter mig emellertid till kommitténs mening att dessa medelslag inte bör omfattas av den nya lagen. Domstolskostnaderna kan inte anses ha en sådan offentlig-rättslig särprägel som motiverar att dessa undantas från de allmänna preskriptionsreglerna. Intresset av en enhetlig handläggning av de allmänna målen väger här inte tillräckligt tungt. Att böter även i fortsättningen i preskriptionshänseende bör följa sina egna regler är enligt min mening naturligt med hänsyn till fordringens särskilda natur. Detsamma gäller i fråga om vite, disciplinbot, förverkande o.d.

De bestämmelser i UBL som tullagen (1973:670) hänvisar till i fråga om indrivningsförfarandet kommer att upphävas från den 1 januari 1982. För att tillämpningsområdet för den föreslagna lagen skall omfatta fordringar som följer tullagens bestämmelser måste redan av den anledningen hänvisningen utformas på annat sätt. En generell hänvisning i tullagen till UBL:s indrivningsbestämmelser i överensstämmelse med de bestämmelser som finns i andra skatteförfattningar skulle innebära en inte önskvärd sakändring.

Enligt min mening bör därför i den föreslagna lagen införas en bestämmelse om att de fordringar som drivs in enligt tullagens bestämmelser skall omfattas av lagens tillämpningsområde.

Det anförda innebär att jag biträder kommitténs förslag att lagens tillämpningsområde skall begränsas till det allmännas fordringar som drivs in enligt bestämmelserna i UBL eller tullagen. Undantag bör dock göras för studiemedel. Dessa har en speciell konstruktion. Enligt studiestödslagen (1973:349) förfaller ett beslut om debitering av avgift, om avgiften inte betalas viss tid efter förfallodagen. I ett nytt beslut om debitering höjs återbetalningsbeloppet bl.a. med hänsyn till det belopp som inte har betalats. Studiemedel bör därför enligt min mening lämnas utanför lagens tillämpningsområde.

Bestämmelserna om tillämpningsområdet anges i 1 §. Jag vill förutskicka att jag senare (avsnitt 3.1.2) kommer att närmare ange de olika medelslag som omfattas av tillämpningsområdet.

2.3 Ordinarie preskriptionstid

Kommittén föreslår att de nya preskriptionsreglerna utformas i nära anslutning till de principer som kommer till uttryck i 71 § UBL. Den femåriga preskriptionstiden enligt UBL behålls sålunda. Men förslaget innehåller två nyheter när det gäller utgångspunkten för preskriptionstidens beräkning. Preskriptionstiden börjar nämligen enligt förslaget att löpa vid utgången av det *kalenderår*, då fordringen *påfördes* gäldenären i stället för som f.n. vid utgången av det *uppbördsår*, då fordringen *förföll till betalning*.

I fråga om preliminär skatt enligt UBL och preliminär avgift enligt lagen (1959:552) om uppbörd av vissa avgifter enligt lagen om allmän försäkring, m.m. (AVGL) föreslås dock en undantagsregel. Här den preliminära skatten eller avgiften avräknats på slutlig skatt resp. slutlig avgift löper preskriptionstiden från utgången av det kalenderår, då fordringen påfördes som slutlig skatt eller avgift.

Kommittén anser vidare att den ordinarie preskriptionstiden om fem år måste kunna utsträckas i vissa situationer och föreslår att ett förlängningsinstitut införs. Jag återkommer i ett senare avsnitt till denna fråga.

Remissinstanserna godtar i allmänhet kommitténs förslag att den ordinarie preskriptionstiden skall vara fem år. Bl.a. framhålls att en kortare tid skulle medföra ett betydligt hårdare indrivningsklimat medan en längre tid knappast skulle förbättra indrivningsresultatet i nämnvärd mån.

Frågan om den ordinarie preskriptionstidens längd kopplas i några yttranden samman med frågan om förlängning av preskriptionstiden. Från några håll förordas mot denna bakgrund en kortare ordinarie preskriptionstid. Några remissinstanser för a andra sidan fram alternativet att slopa förlängningsmöjligheterna och i stället generellt förlänga den ordinarie

preskriptionstiden till tio år. En sådan ordning borde enligt en remissinstans kompletteras med regler som ger t.ex. KFM möjlighet att efter fem år avkorta statens fordran.

Förslaget att preskriptionstiden skall börja löpa från utgången av kalenderår i stället för uppbördsår godtas också i allmänhet av remissinstanserna. Förslaget anses innebära en förenkling och medföra fördelar för allmänheten. Ett par remissinstanser anser emellertid att det är naturligt att knyta preskriptionstiden till uppbördsår resp. kalenderår alltefter sättet för uppbörden av det aktuella medelslaget. En remissinstans föreslår att utgångspunkten för preskriptionstidens beräkning skall vara det kvartal fordringen påfördes gäldenären.

I fråga om vad som lämpligen bör utgöra den händelse som gör att preskriptionstiden börjar löpa – påföringen av fordringen, förfallodagen eller något annat – är meningarna delade bland remissinstanserna.

Enligt min mening bör i fråga om preskriptionstidens längd valet stå mellan de tider som f.n. förekommer, dvs. fem eller tio år. Preskriptionstidens längd måste givetvis avvägas så att KFM får tillräckligt med tid för att i normalfallen driva in fordringarna utan att indrivningen för den skall behöva forceras. Undersökningar som RSV har företagit visar att så mycket som 90 % av fordringsbeloppen drivs in redan under de tre första åren och att det finns utrymme för indrivningsåtgärder beträffande resterande belopp. En längre preskriptionstid än fem år är därför inte påkallad i normalfallen.

Vissa fall motiverar dock en längre tid. Hit hör de fall där den betalningsskyldige saboterar indrivningen genom att t.ex. undanskaffa egendom som skulle ha kunnat tas i anspråk. Andra fall kan röra t.ex. stora skatteskulder, för vilkas betalning krävs längre tid än fem år. Man kan då antingen förlänga den allmänna preskriptionstiden eller också införa en möjlighet till förlängning av den kortare preskriptionstiden för dessa särfall. Båda lösningarna har såväl förtjänster som svagheter. Enligt min mening bör man emellertid fästa särskilt avseende vid att det från indrivningssynpunkt inte föreligger behov av den längre preskriptionstiden för normalfallen. Den längre preskriptionstiden skulle medföra en belastning på KFM från register- och beredningssynpunkt utan att några betydande belopp tillfördes statsverket. Jag anser i likhet med kommittén och flertalet remissinstanser att övervägande skäl talar för den kortare tiden. Jag föreslår således att den ordinarie preskriptionstiden skall vara fem år.

När det sedan gäller utgångspunkten för beräkning av preskriptionstiden torde en anknytning till kalenderår i stället för uppbördsår innebära en förenkling. Kalenderår är på ett helt annat sätt än uppbördsår ett känt och i många sammanhang använt begrepp. Beträffande medelslag utanför UBL saknas begreppet uppbördsår. Detta förhållande har medfört att hänvisningen till UBL:s regler beträffande preskription föranlett tolkningssvårigheter.

Förslaget från en remissinstans att anknyta utgångspunkten för beräkning

av preskriptionstiden till kvartal är en möjlighet att tillgodose önskemålen om att indrivningstiden skall vara lika lång för alla fordringar. En sådan ordning medför emellertid att indrivningsmyndigheterna får ett ökat antal preskriptionstillfällen att bevaka. Praktiska olägenheter uppkommer också vad gäller uppföljning och bevakning av medgivna avbetalningsplaner. I förhållande till kommittéförslaget innebär en anknytning till kvartal att det blir svårare att överblicka gäldenärens aktuella skulder. Jag kan med hänsyn härtill inte förorda en sådan lösning.

Med hänsyn till intresset att underlätta för såväl gäldenärer som andra att överblicka skuldbilden och till att flertalet medelslag saknar anknytningen till uppbördsår framstår det som naturligt att anknyta beräkningen av preskriptionstiden till kalenderår. Jag ansluter mig därför till kommitténs förslag på denna punkt.

Vad slutligen beträffar förslaget att låta det faktiska påförandet av fordringsbelopp utgöra utgångspunkten vid beräkning av preskriptionstid så medför det vissa nackdelar enligt min mening. En nackdel är att det förutsätter att man inför rutiner för att underrätta gäldenären om dagen för påförandet av fordringen. Även KFM måste underrättas härom.

Metoden att låta det faktiska påförandet vara avgörande för preskriptionstidens beräkning medför också olägenheter när det gäller arbetsgivaravgifterna. Påförandet av den slutliga arbetsgivaravgiften för ett utgiftsår sker genom datamaskinella bearbetningar som äger rum på båda sidor om ett årsskifte. Den föreslagna beräkningsmetoden kan därigenom medföra exempelvis att slutlig arbetsgivaravgift som skall erläggas år 1980 preskriberas för en arbetsgivare vid utgången av år 1984 men för en annan först i och med 1985 års utgång och detta beroende på om den maskinella bearbetningen skedde i slutet av år 1979 eller i början av år 1980. En sådan ordning anser jag inte vara tillfredsställande. Härtill kommer svårigheter att fastställa när databearbetningen skedde. Det kan också nämnas att avgiften i det valda exemplet enligt gällande regler preskriberas vid utgången av år 1985 och att detsamma skulle gälla om förfallodagen får utgöra utgångspunkt för beräkningen.

Det bör vidare påpekas att kommitténs förslag innebär en förkortning av indrivningstiden för kvarstående skatt med upp till 14 månader i förhållande till vad som gäller enligt nuvarande bestämmelser i UBL. Kvarstående skatt som skall erläggas under uppbördsåret mars 1982 – februari 1983 preskriberas enligt gällande regler vid utgången av februari månad år 1988. Kommitténs förslag innebär att den kvarstående skatten i stället preskriberas vid utgången av år 1986. Väljer man i stället förfallodagen som utgångspunkt preskriberas skatten vid utgången av år 1987, dvs. en förkortning i förhållande till nuläget med endast två månader.

Kvarstående skatt är en av de tyngsta posterna hos KFM. Av de s.k. månadsräkningsmedel som under år 1980 överlämnades till KFM för indrivning utgjorde kvarstående skatt ca 34 % eller 1 484 milj. kr. Detta

innebär att en kraftig förkortning av preskriptionstiden för kvarstående skatt direkt får stora återverkningar på KFM:s arbete och kan framtvinga en forcering av indrivningsarbetet. Det anförda kan tyckas stå i strid med erfarenheterna att ca 90 % av fordringsbeloppet drivs in under de tre första åren. Det är dock fråga om ett medelslag, som både antals- och beloppsmässigt har en dominerande ställning hos KFM. De belopp som kan tas ut under de sista åren är därför inte oväsentliga.

Om man väljer förfallodagen som utgångspunkt för preskriptionstidens beräkning så får det vissa konsekvenser som kan förefalla mindre tilltalande i fråga om de fordringar som skall betalas i delposter under en period som sträcker sig över ett kalenderårsskifte. Det gäller bl. a. preliminär B-skatt enligt UBL. Enligt nuvarande regler hålls de delposter som förfaller till betalning under ett uppbördsår i princip samman i preskriptionshänscende, dvs. de preskriberas samtidigt. Denna princip bryts om man går över till kalenderårsberäkning och samtidigt väljer förfallodagen som utlösande faktor.

Jag har emellertid för min del inte funnit något förhållande i UBL som kräver att delposterna hålls samman i preskriptionshänscende. Jag anser inte heller att det från principiella eller administrativa synpunkter finns några betänkligheter mot att bryta med nuvarande ordning på denna punkt. Detta innebär att om man väljer förfallodagen som utgångspunkt så behövs det inte någon särskild bestämmelse för preliminär B-skatt som förfaller till betalning på ömse sidor om ett kalenderårsskifte.

Starka skäl talar sålunda enligt min mening för att man bör välja förfallodagen och inte påföringsdagen som utgångspunkt för beräkning av preskriptionstiden. Påpekas bör vidare att det här gäller att bestämma den tidsrymd under vilken indrivning av fordran får ske och att påföringsdagen i det sammanhanget saknar betydelse. Fordringens förfallodag är däremot en naturlig utgångspunkt för preskriptionstidsberäkningen. De nuvarande bestämmelserna i UBL innebär också att förfallodagen i regel är den faktor som gör att preskriptionstiden börjar löpa.

Med hänvisning till vad jag nu anfört föreslår jag att utgångspunkten för beräkning av preskriptionstiden i princip skall vara utgången av det kalenderår då fordringen förföll till betalning.

För vissa slag av fordringar är emellertid förfallodagen inte lämplig som utgångspunkt för preskriptionstidens beräkning. Med förfallodag avses den dag skatten eller avgiften enligt resp. författningsbestämmelser senast skulle ha erlagts. Det förhåller sig vanligen så att skattefordringen vid denna tidpunkt är fastställd till sitt belopp och alltså känd för beskattningsmyndigheterna. Men i fråga om exempelvis mervärdeskatt föreskrivs i 42 § lagen (1968:430) om mervärdeskatt (ML) att skatt för viss redovisningsperiod förfaller till betalning den dag då deklarationen senast skall lämnas. Lämnar den skattskyldige ingen deklaration eller deklarerar han ett för lågt belopp förfaller skatten ändå till betalning i sin helhet, trots att beskattningsmyn-

digheten vid den tidpunkten kanske saknar kännedom om fordringen. Det är uppenbart att för fordringar av dessa slag måste en annan lösning väljas. En lämplig modell är enligt min mening att preskriptionstiden räknas med utgångspunkt i det fastställelsebeslut som beskattningsmyndigheten måste fatta. Beskattningsmyndigheten kan ibland meddela flera beslut beträffande samma fordran t. ex. preliminärt beslut och slutligt beslut. Det kan innebära att det tidigare fastställda skattebeloppet höjs. I sådant fall bör särskild preskriptionstid endast beräknas på det ytterligare belopp som skall betalas. Fordringen enligt det preliminära beslutet är ju indrivningsbar oavsett att det inte vunnit laga kraft. Särskild preskriptionstid bör även beräknas på de ytterligare belopp som har fastställts utöver vad som tidigare har bestämts i beskattningsmyndighets slutliga beslut eller av domstol i lägre instans. Preskriptionstiden bör således beräknas med hänsyn till ett fastställelsebeslut bara i fråga om den del av fordringen som inte redan tidigare har varit indrivningsbar. I annat fall kan ny preskriptionstid komma att beräknas med hänsyn till varje nytt fastställelsebeslut.

Enligt nuvarande regler behandlas preliminär och slutlig skatt indrivningsmässigt som två skilda fordringar. Att som kommittén förordat koppla samman preliminär och slutlig skatt som utgångspunkt för en gemensam preskriptionstid innebär en särreglering som enligt min mening inte är nödvändig.

Sammanfattningsvis innebär alltså mitt förslag om den ordinarie preskriptionstiden att en fordran preskriberas fem år efter utgången av det kalenderår då den förföll till betalning. Har fordringen fastställts till sitt belopp sedan den förfallit till betalning räknas dock preskriptionstiden i fråga om den del av fordringen som före fastställelsen inte varit indrivningsbar från utgången av det kalenderår då fastställelsebeslutet meddelades. Bestämmelserna har tagits in i 2 §.

2.4 Förlängning av preskriptionstid m.m.

2.4.1 Undanskaffande av egendom m.m.

Allmänna synpunkter

I UBL och i de skatterättsliga författningar som i fråga om preskription hänvisar till UBL saknas såväl institutet preskriptionsavbrott som preskriptionsförlängning. Däremot finns i några fall möjlighet till s.k. framskjutet preskriptionsinträde. Annorlunda förhåller det sig med de medelslag som faller under de allmänna preskriptionsreglerna. Preskriptionen kan i fråga om sådana fordringar avbrytas av ett flertal anledningar. Efter varje preskriptionsavbrott börjar en ny preskriptionstid att löpa.

Kommittén uttalar att det föreligger behov av att i vissa situationer kunna utsträcka preskriptionstiden. I betänkandet föreslås att förlängning av preskriptionstiden skall kunna ske bl.a. i sådana fall där den som svarar för

betalning av en fordran söker sabotera indrivningsförfarandet. Förfarandet beskrivs på det sättet att den betalningsansvarige sedan fordringen överlämnats till indrivning gör sig av med utmätningsbar egendom i syfte att omöjliggöra eller försvåra indrivningen. Förlängning föreslås också kunna äga rum om den som är betalningsansvarig för en fordran stadigvarande vistas utomlands och saknar utmätningsbara tillgångar i Sverige. Möjligheten till förlängning föreslås även gälla betalningsansvariga som söker undvika indrivning genom att hålla sig undan samt dem som saknar känt hemvist och beträffande vilka det inte kan klarläggas var de uppehåller sig. Preskriptionstiden får förlängas endast efter särskilt beslut av KFM. Beslutet skall underställas länsrätt.

Kommittéförslaget har fått ett blandat mottagande av remissinstanserna. De flesta är dock positiva till möjligheten att förlänga preskriptionstiden i de s.k. sabotage- och utevarofallen även om man från en del håll förordar en restriktiv tillämpning. Andra är tveksamma inför förlängningsmöjligheten. Bl.a. med hänsyn till att merparten av beloppen drivs in under de tre första åren ifrågasätts om det i praktiken blir aktuellt med förlängning i annat än få fall och om några resultat verkligen uppnås under den förlängda preskriptionstiden.

Som jag redan anfört anser jag att den ordinarie preskriptionstidens längd bör anpassas efter den tid det kan ta för att driva in en fordran i normalfallen. Jag har därför föreslagit en femårig preskriptionstid som huvudregel.

Det förekommer emellertid att betalningsskyldiga vidtar åtgärder i syfte att försvåra eller omöjliggöra att egendom tas i anspråk för deras skulder. Även om det i praktiken torde röra sig om relativt få fall är det inte acceptabelt att en gäldenär genom illojala förfaranden kan undandra sig att fullgöra sin betalningsskyldighet. Frågan måste också ses mot bakgrund av det allt hårdare motstånd som numera möter indrivningen av skatter och som i många fall har ett klart samband med den s.k. ekonomiska brottsligheten. Det är vidare viktigt att hålla i minnet att man i fråga om skulder mellan enskilda borgenärer i princip har en tioårig preskriptionstid på sig för att tillvarata sin rätt och dessutom möjligheter att avbryta preskriptionstiden.

Jag kommer således, i likhet med kommittén, fram till att det bör införas en möjlighet att förlänga preskriptionstiden i vissa fall där den betalningsskyldige undanskafter egendom eller håller sig undan indrivningen. Jag återkommer strax till frågan om de närmare förutsättningarna för en förlängning.

Förlängning av preskriptionstid skall enligt kommittéförslaget ske genom särskilda beslut. Ett beslut om förlängning föreslås medföra att den löpande preskriptionstiden utsträcks med två kalenderår. Uppstår på nytt förutsättningar för förlängning anser kommittén att ytterligare beslut om förlängning skall kunna fattas. Den ordinarie femåriga preskriptionstiden föreslås kunna förlängas med sammanlagt tio kalenderår. För att uppnå maximal förlängningstid om tio år krävs således fem beslut om förlängning.

Bland remissinstanserna råder det delade meningar om hur förlängningsinstitutet skall utformas. Med hänsyn framför allt till administrativa svårigheter med de tvååriga beslutsperioderna uttalar sig flera remissinstanser för femårsperioder. I fråga om den totala tid som förlängning skall kunna ske diskuteras flera alternativ av remissinstanserna. Den av kommittén föreslagna förlängningen med maximalt tio år godtas av en del remissinstanser, medan andra anser en fördubbling av den ordinarie preskriptionstiden som tillräcklig.

För egen del ansluter jag mig till kommitténs förslag att förlängning skall ske genom särskilt beslut. Vilken tidsrymd ett sådant beslut skall omfatta kan diskuteras. Frågan är till stor del beroende av vilken inställning man har till den totala förlängningstiden. Jag kommer därför först att uppehålla mig vid den frågan.

Den totala förlängningstiden måste avpassas så att den verkar avhållande på dem som har tankar på att försvåra indrivningen genom att undanskaffa egendom eller avvika utomlands. För det fall att någon ändå genom sådana åtgärder förhindrar indrivningen är det vidare viktigt att tiden är så pass lång att det inte framstår som utmanande att gäldenären därefter kan skaffa nya tillgångar eller återvända till landet utan ekonomiska olägenheter. Samtidigt måste å andra sidan hänsyn tas till att det administrativa merarbetet ökar ju längre den totala indrivningsperioden är. Den av utredningen föreslagna förlängningsperioden tio år utöver den ordinarie femåriga preskriptionsfristen är enligt min mening tilltagen i överkant. Den av några remissinstanser förespråkade fördubblingen av den ordinarie femåriga preskriptionstiden finner jag tillräcklig. Jag föreslår således en total förlängningstid om fem år.

De föreslagna tvååriga beslutsperioderna medför givetvis en del administrativa svårigheter. Det förhållandet att beslut om förlängning ofta kommer att omfatta ett flertal fordringar med olika förfallotid gör metoden med återkommande tvååriga beslutsperioder svår att tillämpa. Beslutsmyndigheten kan beträffande en och samma gäldenär och på samma grund behöva fatta flera beslut om förlängning. Det beredningsarbete som erfordras innebär en administrativ belastning för den beslutande myndigheten utan att medföra någon egentlig fördel för den enskilde. Jag föreslår därför att beslut om förlängning redan från början skall avse hela förlängningstiden eller fem år.

Utgångspunkt vid tidsberäkningen bör vara den ordinarie preskriptionstiden. Bestämmelsen blir därigenom entydig och enkel att tillämpa. Att man utgår från den ordinarie preskriptionstiden torde inte innebära några olägenheter med hänsyn till den tvåårsfrist som finns i anstånds- och ackordsfallen. Jag anser därför att man kan nöja sig med denna förlängningsperiod på fem år räknat från utgången av den ordinarie preskriptionstiden.

Jag övergår här efter till de närmare förutsättningarna för förlängningsinstitutet.

Förutsättningarna för förlängning

Kommittén föreslår att förlängning skall kunna äga rum om den som svarar för betalning av en fordran överlåter, upplåter eller undanskaffar egendom och det kan antas ha skett för att försvåra det allmännas möjligheter att få betalt för fordringen.

Andra fall som enligt kommittén bör föranleda förlängning är att den betalningsansvarige är oanträffbar. I betänkandet anges tre olika "utevarosituationer". I den första krävs att den betalningsansvarige saknar känt hemvist och det inte kan klarläggas var han uppehåller sig. I den andra förutsätts att vederbörande har känt hemvist men inte kan anträffas där och det inte kan klarläggas var han uppehåller sig. Det förutsätts vidare att det kan antas att han håller sig undan. Den tredje situationen omfattar personer som stadigvarande vistas utomlands. Här krävs även att det kan antas att egendom, som här i riket kan tas i anspråk vid indrivningen, inte föreslår till betalningen.

Remissinstanserna godtar i allmänhet förslaget om förlängning i fall av indrivningssabotage, dvs. vid undanskaffande av egendom o.d. Beträffande utevarofallen föreslås i några yttranden att som förutsättning för förlängning skall i samtliga fall krävas ett illojalt beteende eller att det kan antas att den betalningsskyldige håller sig undan. En instans menar å andra sidan att en kontakt med den betalningsskyldige torde vara en grundläggande förutsättning för att kunna anmoda denne att betala en fordran. För förlängning bör det därför räcka att den betalningsskyldige inte kan anträffas. Från ett annat håll påpekas att en utlandsvistelse inte alltid behöver innebära att vidare indrivningsåtgärder är uteslagna. Ingångna handräckningsavtal ger svenska myndigheter möjlighet att få fordringarna indrivna i andra länder. I flera yttranden framhålls att fordringsbeloppet måste vara betydande för att förlängning skall komma i fråga.

Jag ansluter mig i huvudsak till vad som föreslagits i betänkandet om förlängning i fall av undanskaffande av egendom o.d. Förlängning bör sålunda kunna ske om den som svarar för betalningen av fordringen har överlåtit eller undanskaffat egendom eller upplåtit särskild rätt till egendom och det kan antas att han gjort detta för att försvåra det allmännas möjligheter att få betalt för fordringen. Jag återkommer i specialmotiveringen till den närmare innebörden av rekvisiten.

Förlängning bör också i huvudsak i enlighet med kommitténs förslag kunna ske om den betalningsskyldige har saknat känt hemvist och det inte har kunnat klarläggas var han uppehåller sig. Något krav på att det skall kunna antas att han håller sig undan bör inte ställas upp för detta fall. Ett sådant krav bör däremot som kommittén har föreslagit gälla för det fall att

den betalningsskyldige inte har kunnat anträffas på känt hemvist. Som jag senare återkommer till bör förhållandena ha förelegat sedan fordringen överlämnats för indrivning. Jag biträder alltså i huvudsak kommitténs förslag även i den delen.

Jag ansluter mig också i princip till kommitténs förslag att preskriptionstiden skall kunna förlängas för den som stadigvarande vistas utomlands. Frågan är emellertid om man för förlängning i dessa fall skall kräva att det är fråga om ett illojalt förfarande e.d. eller om man skall följa kommitténs linje att varje utlandsvistelse av stadigvarande natur kan medföra en förlängning så snart det kan antas att egendom här i riket inte förslår till betalning.

En grundläggande målsättning med ett förlängningsinstitut bör som jag tidigare har antytt vara att alla betalningsskyldiga skall kunna bli föremål för faktiska indrivningsåtgärder under i princip lika lång tid. Om den som svarar för betalningen av en fordran reser utomlands och vistas där under en längre tid innebär det att indrivningen försvåras och försenas. Mot den bakgrunden borde en stadigvarande utlandsvistelse alltid få medföra en förlängning av preskriptionstiden.

Det är emellertid självklart att förlängning inte bör ske generellt beträffande dem som stadigvarande vistas utomlands och har skatteskulder. Om t.ex. den betalningsansvarige vistas på känd ort utomlands och det restfördä medelslaget omfattas av handräckningsavtal bör man normalt undersöka möjligheten att genom handräckning ta egendom i det främmande landet i anspråk. I dessa fall bör alltså frågan om förlängning i regel aktualiseras först när egendom inte kan påträffas vare sig här i riket eller i annat land med utnyttjande av ingånget handräckningsavtal.

Fordringsbeloppets storlek bör också kunna beaktas vid frågan om förlängning. Jag är emellertid inte beredd att i lagtexten införa en bestämmelse av den innebörden att fordringen skall uppgå till betydande belopp, vilket har förordats av några remissinstanser. Samtidigt står det klart att en förlängning av praktiska skäl inte bör komma i fråga när det gäller ringa belopp och att även andra omständigheter i det enskilda fallet bör beaktas innan man förlänger preskriptionstiden. Det bör därför enligt min mening införas en spärregel som förhindrar att förlängning sker generellt i fråga om utevarofallen. Regeln bör innebära att förlängning inte får ske om särskilda skäl talar mot detta.

Med denna lösning finns det inte något behov av att i utlandsfallen som särskilt villkor för förlängning kräva att egendom som kan tas i anspråk här i riket är otillräcklig för betalningen.

I betänkandet förutsätts att åtgärden som kan föranleda förlängning skall ha företagits sedan fordringen överlämnats för indrivning, alltså under indrivningsmålets handläggning. Förfaranden dessförinnan bör enligt kommittén bemötas med lagstiftningsåtgärder i fråga om talerättspreskription.

Den föreslagna begränsningen har kritiserats av flera remissinstanser. Bl.a. menar man att genom en sådan begränsning kan problem uppkomma

beträffande indrivningsmål som skickas mellan uppdragsgivande myndighet och kronofogdemyndighet och där de övervägande delen av tiden ligger hos den förra (handräkningsmedel). Osäkerhet kan uppstå huruvida de åtgärder som kan föranleda preskriptionsförlängning vidtagits under tid som målet legat hos den uppdragsgivande myndigheten eller ej. Flera remissinstanser föreslår att det nu aktuella villkoret skall utgå men anser dock att behov föreligger att på annat sätt begränsa den tidsrymd inom vilken den förlängningsgrundande handlingen skall ha företagits. Olika tidpunkter föreslås, bl.a. tidpunkten för avlämnande av deklaration. Några föreslår en begränsning motsvarande den som gäller för betalningssäkring, nämligen att den period som fordran avser har gått till ända eller fordringen dessförinnan har förfallit till betalning.

För egen del finner jag att den i betänkandet föreslagna begränsningen ger den betalningsskyldige stora möjligheter att innan indrivning påkallas företa sådana dispositioner att fordringen inte kan tas ut. Det bör framhållas att det ofta förflyter lång tid från det en fordran förfaller till betalning och restförs och till dess den överlämnas till KFM för indrivning. Begränsningen skapar också betydande osäkerhet i fråga om bedömningen av de s.k. handräkningsmålen där indrivning kan påkallas upprepade gånger under preskriptionstiden. Av skäl som jag närmare kommer att utveckla senare (avsnitt 2.6) anser jag att behörigheten att besluta om förlängning skall läggas hos länsrätt. Frågan om tidsbegränsning kommer då enligt min mening i ett annat läge. Länsrätt bör sålunda utan vidare kunna anförtros att pröva om dispositioner företagna innan indrivning har påkallats skall föranleda förlängning av preskriptionstiden. Enligt min mening föreligger således inte behov av att i fall av undanskaffande av egendom m.m. ange någon bestämd tidpunkt inom vilken den förlängningsgrundande handlingen skall ha företagits.

När det gäller utevarofallen är situationen däremot en annan. Jag vill genom ett exempel belysa detta. KFM försöker utan framgång klarlägga var en betalningsskyldig uppehåller sig. I slutet av den ordinarie preskriptionstiden ansöker KFM därför om förlängning av preskriptionstiden. När domstolsprövningen skall ske infinner sig den betalningsskyldige. Den ordinarie preskriptionstiden har då gått till ända. Det förhållandet att förutsättningarna för förlängning inte längre är för handen när domstolen skall avgöra saken bör inte medföra avslagsbeslut eller upphävande av en underinstanss förlängningsbeslut. Detta förhindras om man anger en tidsperiod när utevaron skall ha inträffat. Övervägande skäl talar för att som kommittén har föreslagit utevaron skall ha inträffat sedan fordringen överlämnats för indrivning. Jag biträder alltså kommitténs förslag i denna del såvitt avser utevarofallen. Det innebär alltså att det i princip är tillräckligt om den betalningsskyldige någon gång under indrivningstiden uppfyllt förutsättningarna för förlängning av preskriptionstiden. Varar utevaron endast kortare tid finns möjlighet att beakta detta förhållande genom föreskriften

att särskilda skäl inte skall tala emot en förlängning.

Preskriptionstiden bör som nämnts kunna förlängas genom beslut av länsrätt. En grundläggande förutsättning för att förlängning över huvud taget skall kunna medges är givetvis att ansökan härom görs innan fordringen är preskriberad enligt övriga regler. En redan preskriberad fordran kan sålunda inte "återupplivas" genom ansökan om förlängning. Men har ansökan gjorts före preskriptionstidens utgång är det ett väsentligt krav för att syftet med förlängningsinstitutet inte ska gå förlorat att vissa exekutionsåtgärder, t.ex. utmätning skall kunna vidtas fram till dess förlängningsfrågan slutligt har avgjorts. Jag föreslår att reglerna om förlängning utformas så att fordringen preskriberas tidigast när lagakraftäggande beslut med anledning av ansökan om förlängning föreligger.

Bestämmelserna om preskriptionstid vid beslut om preskriptionsförlängning har tagits in i 6–8 §§.

Verkningarna av att en fordran preskriberas behandlas i avsnitt 2.5. Det gäller även de begränsningar i verkställighetshänseende som gäller från den ordinarie preskriptionstidens utgång och fram till dess lagakraftäggande beslut om förlängning föreligger.

Enligt kommittén skall beslut om förlängning avse själva fordringen som sådan och gälla alla som vid tidpunkten för beslutet om förlängning svarade för betalning av fordringen. Jag behandlar också denna fråga i avsnitt 2.5 i samband med övriga frågor om solidarisk betalningsskyldighet.

2.4.2 Anstånd med betalning

Enligt gällande rätt förlängs preskriptionstiden om betalningsanstånd har meddelats i samband med överklagande av taxering eller debitering. Bestämmelserna innebär att åtgärder för uttagande av skatt för vars betalning anstånd har medgetts i avvaktan på kammarrätts eller regeringsrättens beslut får vidtas inom en tid av två år från utgången av det uppbördsår, då beslutet meddelades (71 § 1 mom. andra stycket UBL). Tiden för att fastställa ansvarigheten för en arbetsgivare blir också förlängd på grund av meddelat anstånd. Kammarrätts eller regeringsrättens beslut som förklarar arbetsgivare ansvarig för arbetstagares skatt sedan lägre instans inte ansett honom ansvarig kan verkställas inom en tid av två år efter utgången av det uppbördsår då beslutet meddelades (71 § 2 mom. fjärde stycket UBL).

Bestämmelser om anstånd finns även för andra fall än där fordringen är föremål för prövning i överrätt. Anstånd får medges bl.a. om den skattskyldige med anledning av omständigheter som han inte råder över – arbetslöshet, sjukdom m. m. – har svårigheter att betala skatten. Sådana anstånd påverkar inte preskriptionsinträdet.

Kommittén föreslår att i samtliga fall där anstånd med betalning av hela fordringen eller del därav medgetts fordringen skall preskriberas i sin helhet

tidigast två år efter utgången av det kalenderår då anståndet upphörde att gälla.

Förslaget godtas i huvudsak av remissinstanserna. Ett par remissinstanser ifrågasätter emellertid kommitténs förslag att preskriptionstiden skall förlängas för hela fordringen för det fall att anståndet omfattar endast en del därav.

Jag får i detta sammanhang framhålla följande.

Bestämmelserna om framflyttning av preskriptionsinträdet när anstånd medges på grund av överklagande i skatteärendet har sin grund i att preskriptionstiden för skatt enligt UBL löper under anståndstiden. Preskriptionstiden kan om inte framflyttning sker, ha löpt ut när överinstansen meddelar sitt beslut. För att undvika en sådan konsekvens är det enligt min mening uppenbart att en bestämmelse av motsvarande slag bör föras in i den nya lagen. Även här bör utgångspunkten för preskriptionstidens beräkning knytas till kalenderår.

I 87 § UBL stadgas att skatt skall erläggas även om beslut om taxering och debitering inte vunnit laga kraft. I konsekvens härmed gäller att den del av fordringen som inte omfattas av anståndet skall drivas in på vanligt sätt. För egen del kan jag inte finna annat än att denna princip på sätt remissinstanserna påpekat måste slå igenom i den nu föreslagna regleringen. Jag föreslår därför att preskriptionstiden skall förlängas bara för den del av fordringen som omfattas av anståndet.

För att förhindra att en forcering av indrivningen framtvingas i andra fall av anstånd, finner jag i likhet med kommittén att regeln om framskjutet preskriptionsinträde bör utvidgas att omfatta alla slags anstånd som medgivits den betalningsskyldige. Det kan annars inträffa att preskriptionstiden löper ut före anståndstidens utgång. Som exempel kan nämnas att anstånd med erläggande av arvsskatt kan medges på så sätt att skattebeloppet fördelas på tio i vissa fall tjugo årliga inbetalningar [55 § lagen (1941:416) om arvsskatt och gåvoskatt, AGL].

Jag föreslår att bestämmelserna om preskriptionstid vid betalningsanstånd utformas i enlighet med det anförda och tas in i 3 §.

2.4.3 Ackord

Enligt 71 § 3 mom. UBL får, då god man förordnats enligt ackordslagen, indrivning av skatt ske inom två år från utgången av det uppbördsår då förordnandet skett, eller om ackord uppnås, från det uppbördsår då ackordet skall vara fullgjort. En förutsättning för förlängning är att god man hunnit förordnas innan preskription inträtt. Förlängningen av tiden för indrivning gäller både vid underhandsackord och offentligt ackord (prop. 1970:136 s. 156). Däremot gäller bestämmelsen inte vid offentligt ackord i konkurs.

Kommittén föreslår att bestämmelsen utformas i huvudsak enligt gällande rätt. S.k. underhandsackord skall dock enligt kommittén inte omfattas av bestämmelsen om ackord. Förlängning i sådant fall får ske med stöd av bestämmelserna om förlängning vid avbetalningsplan. Tidsberäkningen knyts till kalenderår i stället för upphörsår.

Förslaget godtas eller lämnas utan erinran av de flesta remissinstanserna. Även jag ansluter mig till uppfattningen att bestämmelsen bör utformas i överensstämmelse med gällande rätt. I motsats till kommitténs förslag anser jag dock att även underhandsackord bör omfattas av bestämmelsen. Med den utformning av bestämmelserna om preskriptionsinträde vid avbetalningsplan som jag strax kommer att föreslå (avsnitt 2.4.4) finns ingen möjlighet att hänföra ackord till dessa bestämmelser.

Bestämmelserna om preskriptionstid vid ackord föreslås få sin plats i 4 §.

2.4.4 Avbetalningsplan

Har en gäldenär överenskommit med KFM om att göra avbetalningar kan det enligt kommittén ligga i båda parter intresse att betalningen skall kunna fullgöras under en längre tidsrymd än vad den ordinarie preskriptionstiden medger. Kommittén föreslår att fristen skall kunna förlängas genom beslut av KFM men att någon överprövning av domstol inte behöver äga rum i dessa fall. Förutsättning för förlängning är att den betalningsskyldige skriftligen förbundit sig att betala fordringsbeloppet i särskilda poster och att en längre preskriptionstid än den ordinarie är nödvändig för att betalningen skall kunna fullgöras.

Remissinstanserna är i stort sett positiva till att en förlängning skall kunna ske i avbetalningsfallen. En remissinstans befarar dock att bestämmelsen kan innebära att preskriptionstiden för skötsamma gäldenärer kan komma att förlängas på ett mindre tilltalande sätt. En annan remissinstans påpekar att det är främmande för svenskt indrivningsväsende att låta gäldenären vid sidan av exekutionsurkunden skriva på en särskild skuldförbindelse. Flera remissinstanser framför förslag om att den tid beslut om förlängning avser skall anpassas till avbetalningsplanens innehåll.

För egen del vill jag anföra följande. .

KFM anses ha befogenhet att medge en betalningsskyldig att betala restfört belopp i delposter och att lämna uppskov med betalning. Särskilt vid större belopp söker KFM i sådana fall säkerställa fordringen genom utmätning eller genom att ta emot säkerhet. Ofta begär gäldenären att få göra avbetalningar på skatteskulden för att undvika försäljning av utmätt egendom eller att lönen tas i anspråk genom införsel eller löneutmätning. Likaså uppkommer ofta fråga om avbetalning i samband med att säkerhet ställs, särskilt när säkerheten ställs av tredje man. KFM utreder först, oftast efter ingående diskussioner med gäldenären, om förutsättningar föreligger

för att gäldenären skall kunna fullgöra avbetalningsplanen. Finner KFM att så är fallet lämnas ett, i regel skriftligt, avbetalningsmedgivande. Medgivandet innebär att fordringen inte behöver betalas omedelbart, alltså i realiteten ett uppskov med betalning till de i planen angivna betalningsdagarna. Medgivandet kan avse uppskov med betalning av såväl en enda post som av flera poster.

Jag är ense med kommittén och de flesta remissmyndigheterna om att man bör öppna en möjlighet att i vissa fall kunna fördela avbetalningar över en tidsperiod som överstiger femårstiden. Härigenom kan en ibland inte önskvärd forcering av betalningarna undvikas. Genom att avbetalning förutsätter någon form av begäran från gäldenärens sida anser jag att det inte finns någon anledning att befara att en förlängning på ett mindre tilltalande sätt skulle träffa skötsamma gäldenärer. Det bör framhållas att det inte är fråga om någon civilrättslig skuldförbindelse utan ett medgivande av myndighet om visst uppskov med betalning.

Ett medgivande att betala enligt en avbetalningsplan som sträcker sig över den ordinarie preskriptionstidens utgång bör avfattas så att det klart framgår att amortering sker enligt överenskommelse mellan KFM och den betalningsskyldige. Medgivandet förfaller i princip omedelbart om den betalningsskyldige inte följer den uppgjorda planen. Däremot står givetvis den genom avbetalningsplanen förlängda preskriptionstiden fast även om den betalningsskyldige inte följer planen.

Beträffande frågan om det för förlängning bör krävas att det är "nödvändigt" för att betalningen skall kunna fullgöras, vill jag framhålla att indrivningsarbetet givetvis bör bedrivas med sikte på att kunna avslutas under ordinarie preskriptionstid. Avbetalning av restfört belopp bör över huvud taget medges endast om ett sådant avbetalningsförfarande är det bästa sättet för att den betalningsskyldige skall kunna fullgöra sin betalningsskyldighet. Men att som villkor för förlängning ange att preskriptionstiden får förlängas bara om det är "nödvändigt" anser jag inte vara lämpligt. Det kan i själva verket vara så att även den förlängda preskriptionstiden i vissa fall är otillräcklig för att full betalning skall kunna påräknas.

I uppskovsfallen är det själva uppskovet eller avbetalningen som står i centrum för parternas intressen. Att ett längre uppskov också kan medföra en längre preskriptionstid kan närmast ses som en bieffekt till uppskovs- och avbetalningsfrågan. Jag anser det därför lämpligt att utforma regeln om förlängning i dessa fall efter förebild i reglerna om framskjutet preskriptionsinträde i anstånds- och ackordsfallen. Preskriptionstiden förlängs således automatiskt på grund av KFM:s medgivande om avbetalning efter preskriptionstidens utgång. Jag vill betona vikten av att KFM i samband med överenskommelsen om uppskov med betalningen underrättar den betalningsskyldige om denna konsekvens. Eftersom förlängning får ske med högst fem år räknat från utgången av den ordinarie preskriptionstiden, bör denna begränsning gälla även i avbetalningsfallen.

Några remissinstanser har tagit upp frågan huruvida det är möjligt att anpassa förlängningen av preskriptionstiden till vad som i det konkreta fallet behövs med hänsyn till avbetalningsplanen. Med hänsyn till vad jag sagt om regelns utformning anser jag att övervägande skäl talar för en sådan lösning. Att förlänga preskriptionstiden åratal efter utgången av den tid då betalning skulle vara fullgjord enligt avbetalningsplanen kan inte vara motiverat. Betalas fordringen uppstår inga problem. Skulle avbetalningsplanen inte fullföljas kan indrivningsåtgärder självfallet vidtas. Ett uppskovsmedgivande hindrar nämligen inte KFM från att vidta indrivningsåtgärder, om det finns anledning till det. Det är enligt min mening tillräckligt att förlänga tiden till utgången av det kalenderår då betalningen skall vara fullgjord. Den lösningen kräver endast att KFM vid uppläggningsplanen avbetalningsplanen undviker att lägga stora avbetalningsposter i slutet av avbetalningsperioden och i synnerhet i slutet av ett kalenderår. På så sätt hinner KFM att vidta faktiska indrivningsåtgärder inom preskriptionstiden i de fall där gäldenären av någon anledning inte betalar enligt plan. Bestämmelserna rörande uppskovsfallen anges i 5 §.

Lagförslaget innebär att olika förlängningssituationer kan kombineras. Det kan således inträffa att KFM först medger uppskov med betalning enligt 5 §, att preskriptionstiden därefter förlängs enligt 6 § och att preskriptionsinträdet slutligen framflyttas enligt 4 §. Inget hindrar heller från att KFM i flera omgångar medger uppskov enligt 5 §.

2.5 Innebörden av preskription

Särskilda rättsverkningar

Kommittén anser att de rättsliga verkningarna av de nya bestämmelserna om preskription bör vara i huvudsak desamma som gäller f.n. I enlighet härmed föreslår kommittén att åtgärder för att kräva ut en fordran inte längre får vidtas när preskription har inträtt. Fordringen får t.ex. därefter inte läggas till grund för utmätning och den får inte heller användas för kvittning mot en genfordran. Preskription hindrar däremot inte att fordringen tas ut ur egendom i vilken det allmänna har panträtt till säkerhet för sin fordran. Vidare omfattar preskription av huvudfordran även fordran på grund av borgen samt fordran på ränta och annan tilläggsförpliktelse. Om en fordran har påförts flera betalningsansvariga vid skilda tillfällen och preskription inträtt mot någon av dem inverkar detta enligt kommitténs förslag inte på de övrigas betalningsansvar.

Remissinstanserna lämnar kommitténs förslag om preskriptionens rättsliga verkningar i huvudsak utan erinran. De synpunkter som förs fram rör närmast tekniska och språkliga frågor.

För egen del kan jag också i huvudsak biträda kommitténs förslag. Huvudregeln om verkan av preskription bör sålunda även i fortsättningen

vara att åtgärder för att få fordringen betald inte kan vidtas. Gälldenären skall inte längre vara skyldig att betala. En preskriberad fordran bör inte heller kunna användas till kvittning. I det sistnämnda hänseendet avviker verkningarna av preskription för offentlighetsrättsliga fordringar från vad som gäller för civilrättsliga fordringar enligt de allmänna preskriptionsreglerna. Det bör vidare liksom f.n. ankomma på KFM och andra statliga myndigheter att självant beakta preskriptionsbestämmelserna för offentlighetsrättsliga fordringar. Det innebär att en gälldenär som betalar en preskriberad fordran har rätt till återbetalning om han inte kände till att fordringen var preskriberad.

Så länge som preskriptionstiden inte har gått till ända kan utmätning och andra exekutiva åtgärder ske i vanlig ordning. Det är tillräckligt att utmätning ägt rum inom preskriptionstiden. Därpå följande exekutiva åtgärder, t.ex. försäljning av egendom samt fördelning och redovisning av medel, får äga rum efter preskriptionstidens utgång. Staten har även rätt till utdelning i konkurs för skattefordran om staten före preskriptionstidens utgång har gjort konkursansökan eller, om den skattskyldige har försatts i konkurs på annans ansökan, före denna tidpunkt har bevakat fordringen i konkursen.

Det nu anförda har kommit till uttryck i 9 §.

När det gäller civilrättsliga fordringar finns bestämmelser som innebär att preskription inte inskränker borgenärens rätt att ta ut sin fordran ur egendom i vilken han har pantträtt eller retentionsrätt till säkerhet för fordringen. Beträffande borgen gäller på civilrättens område att preskription av en huvudfordran också omfattar fordran på grund av borgen. KFM har enligt lagen (1978:882) om säkerhet vid skattefordringar rätt att ta emot säkerhet för fordran som ersättning för utmätning. Säkerheten kan bestå av bl.a. pant eller borgen. Sker inte betalning får säkerheten tas i anspråk.

Jag föreslår efter förebild av vad som skall gälla enligt preskriptionslagen att det i 11 § anges att preskription inte inskränker det allmännas rätt att ta ut sin fordran ur egendom i vilken det allmänna har pantträtt.

Förslaget att preskription av huvudfordran även skall omfatta fordran på ränta och annan tilläggsförpliktelse överensstämmer med vad som föreslås gälla på det civilrättsliga området i denna fråga. Förutom ränta förekommer tilläggsförpliktelser endast i begränsad omfattning på det offentlighetsrättsliga området. Som exempel kan anges att restavgift utgår, om skattskyldig underlåter att betala in skatt enligt UBL i rätt tid och ordning. Restavgift utgår vid motsvarande försummelser enligt vissa andra författningar, t.ex. ML och AVGL.

Beträffande ränta och restavgift i UBL gäller att de i indrivningshänseende faller under UBL:s bestämmelser (59 §). I fråga om tilläggsförpliktelser utanför UBL blir UBL:s indrivningsregler tillämpliga genom hänvisningar. Ränta och restavgift kommer därigenom i preskriptionshänseende direkt att omfattas av lagförslagets tillämpningsområde. Även om den på detta sätt

självständigt beräknade preskriptionstiden ofta kommer att sammanfalla med huvudfordringens bör en bestämmelse införas i 10 § om att fordran på ränta eller annan tilläggsförpliktelse preskriberas samtidigt som huvudfordran. Avgift som kräver särskild sakprövning och där särskilt beslut fattas av domstol eller annan myndighet, t.ex. skattetillägg och förseningsavgift, ingår givetvis inte i begreppet annan tilläggsförpliktelse. Preskriptionstiden för sådana avgifter skall beräknas för sig.

Enligt kommitténs förslag skall beslut om förlängning av preskriptionstiden gälla genast. Försäljning av utmätt egendom får inte ske innan beslutet har vunnit laga kraft. Förslaget innebär alltså att det exekutiva förfarandet kan fortsätta även om förlängningsfrågan ännu inte hunnit prövas av rätten enligt den av kommittén förordade beslutsordningen med underställning.

Förslaget i denna del har lämnats utan erinran av remissinstanserna.

Som jag tidigare nämnt kommer jag i det följande att föreslå att förlängning skall beslutas av länsrätten på framställning av KFM. Fråga uppkommer då om exekutiva åtgärder får vidtas om ansökan om förlängning har gjorts men ännu inte prövats vid den tidpunkt då preskriptionstiden eljest skulle ha löpt ut. Enligt min mening bör det vara tillåtet att vidta åtgärder för att säkerställa en fordran. Detta innebär att bl.a. införsel och utmätning får ske. Däremot får åtgärder utöver vad som krävs för att säkerställa fordringen inte vidtas.

Det innebär att exempelvis redovisning av medel eller försäljning av utmätt egendom inte får ske.

För sådana åtgärder bör man i princip avvakta ett lagakraftvunnet avgörande av förlängningsfrågan. I denna del överensstämmer principerna i mitt förslag med kommitténs. Till skillnad från kommittén anser jag emellertid att det i vissa fall måste vara möjligt att också sälja den utmätta egendomen. Jag tänker då på egendom som hastigt faller i värde eller kräver alltför kostsam vård, t.ex. lager av blommor eller andra färskvaror eller djur som kräver tillsyn och foder. I lagen bör införas en bestämmelse som medger att försäljning i sådant fall sker. Redovisning av medlen skall dock anstå. Mina förslag i dessa avseenden har tagits in i 9 §.

Solidarisk betalningsskyldighet

Solidarisk betalningsskyldighet på det offentlighetsrättsliga området grundar sig antingen på lag eller frivilliga åtaganden. Arbetsgivaren har en central roll i uppbördsförfarandet i vad det gäller de anställdas skatter. Fullgör inte arbetsgivaren sina skyldigheter i detta avseende kan han åläggas betalningsskyldighet. Underlåter en arbetsgivare att göra skatteavdrag eller gör han avdrag med för lågt belopp kan han åläggas betalningsskyldighet för det skattebelopp som inte dragits av (75 § UBL).

Ett annat fall av solidariskt betalningsansvar i UBL gäller företrädare för arbetsgivare som är juridisk person. Har skatteavdrag gjorts men inte inbetalts kan företrädaren jämte arbetsgivaren åläggas betalningsskyldighet

för skatten (77 a § UBL). Liknande ansvar för ställföreträdare förekommer även i fråga om andra medelslag, t.ex. mervärdeskatt. Som exempel på solidariskt ansvar på grund av frivilligt åtagande kan nämnas borgen.

För fordringar som omfattas av i lag angivet solidariskt betalningsansvar gäller särskilda regler i fråga om den tid inom vilken ansvaret får fastställas och realiseras.

Vad angår en arbetsgivares ansvar enligt UBL på grund av underlåtenhet att göra skatteavdrag, får varken ansvar fastställas eller indrivning ske sedan arbetstagarens betalningsskyldighet för skatten har upphört. Arbetstagarens betalningsskyldighet upphör fem år efter utgången av det uppbördsår då skatten skulle ha betalats enligt den verkställda debiteringen. Har preliminär skatt fastställts till betalning genom särskilt beslut räknas dock femårsperioden från utgången av det uppbördsår då fastställelsen skedde. Kammarärätts och regeringsrättens beslut varigenom en arbetsgivare ålagts betalningsskyldighet får dock alltid verkställas inom en tid av två år från utgången av det uppbördsår då beslutet meddelades.

I fråga om solidariskt betalningsansvar för ställföreträdare gäller att talan om ansvarigheten skall föras hos allmän domstol. Sådan talan får inte väckas sedan arbetsgivarens ansvarighet för skattebeloppet bortfallit på grund av preskription. Denna begränsning gäller också i fråga om möjligheterna att vidta åtgärder för indrivning av beloppet. En dom varigenom betalningsskyldighet har ålagts får dock alltid verkställas inom två år från utgången av det uppbördsår domen vann laga kraft.

Fordringar mot en arbetsgivare omfattas också av det förslag till preskriptionsregler som kommittén lagt fram. Enligt detta förslag skall preskriptionstiden avseende fordran på preliminär skatt börja löpa först när lokal skattemyndighet har fastställt arbetsgivares betalningsansvar enligt 75 § eller 77 § UBL.

Även fordran enligt 77 a § UBL mot ställföreträdare omfattas av förslaget tillämpningsområde. Det innebär att preskriptionstiden alltså börjar löpa först när domstol har ålagt ställföreträdaren betalningsskyldighet. Detsamma gäller motsvarande typ av fordran enligt andra lagar.

Det sagda innebär att i vissa situationer kan flera personer vara solidariskt ansvariga för samma fordran även om betalningsskyldigheten mot envar av dem har fastställts på olika grunder och vid skilda tillfällen. Preskriptionstiden för en fordran beräknas enligt huvudregeln var för sig i förhållande till den som är huvudansvarig och den som är solidariskt ansvarig. Skulle till följd av detta fordringen mot den ena preskriberas skall det enligt kommittén inte inverka på den andres ansvar för betalning av fordringen. I betänkandet föreslås en regel i överensstämmelse härmed.

För egen del får jag anföra följande.

Kommitténs förslag innebär att preskriptionstiden för uttagande av en källskattefordran hos en arbetsgivare eller en ställföreträdare skall frikopplas från anknytningen till preskriptionstiden för arbetstagaren resp. den

juridiska personen i fråga. Detta är som framgår av den lämnade redogörelsen en avvikelse från gällande rätt. För civila fordringar gäller i normalfallet att såväl fordran som solidariskt ansvar uppkommer samtidigt. Inom skatteområdet behöver detta inte vara fallet. Detta motiverar enligt min mening en regel om fullt ansvar för de solidariskt ansvariga under en för envar självständig preskriptionstid. Det innebär att jag ansluter mig till den av kommittén föreslagna ordningen att preskriptionstiden i de behandlade situationerna i 75 § och 77 a § UBL frikopplas från bindningen till preskriptionstiden för huvudfordringen. Preskriptionstiden för dessa fordringar löper således självständigt och följer därmed lagförslagets huvudregel.

Enligt preskriptionslagen på det civilrättsliga området svarar en solidariskt betalningsskyldig endast för sin andel, om skulden preskriberas i förhållande till någon av de andra betalningsskyldiga. Uppkommer brist hos någon av de kvarvarande gäldenärerna, fördelas ansvaret för bristen mellan de övriga kvarvarande och borgenären. Var och en av gäldenärerna svarar i förhållande till sin andel och borgenären i förhållande till den andel som preskriberats. En konsekvens av mitt ställningstagande nyss är att en fordran mot en solidariskt ansvarig skall kunna göras gällande i sin helhet även om fordran preskriberats i förhållande till annan gäldenär. Detta överensstämmer i sak med vad kommittén har föreslagit. Någon särskild bestämmelse i lagen om detta torde inte behövas.

Jag vill understryka att det nu angivna rättsläget avser endast situationer där det solidariska ansvaret grundar sig på lag. Det gäller således inte i de fall där det solidariska ansvaret är en följd av avtalsbundna åtaganden. Ett borgensåtagande anses nämligen även i preskriptionshänseende vara accessorisk till skattefordringen. Preskription av huvudfordran bör därför även omfatta fordran på grund av borgen.

I likhet med kommittén föreslår jag därför en bestämmelse i 10 § att preskription av en huvudfordran också omfattar fordran på grund av borgen.

Kommittén föreslår att ett beslut om förlängning mot en betalningsansvarig skall få den verkan att fordringen mot övriga betalningsansvariga preskriberas tidigast den dag då den förlängda preskriptionstiden löper ut.

Kommittéförslaget har i denna del väckt stark kritik från remissinstanserna.

För egen del får jag anföra följande. De skäl som motiverar den nyss förordade regeln om självständig preskriptionstid för en var av flera solidariskt ansvariga talar enligt min mening mot att preskriptionstiden förlängs för alla ansvariga när en av dessa ådrar sig ett förlängningsbeslut. Beslut om förlängning kommer i praktiken ofta att aktualiseras först när KFM har vidtagit resultatlösa indrivningsåtgärder mot huvudgäldenären. Har denne lämnat landet, medan annan betalningsskyldig finns kvar i riket.

framstår det för mig naturligt att väcka fråga om förlängning gentemot huvudgäldenären medan sedvanliga indrivningsåtgärder vidtas mot annan betalningsskyldig som är kvar i landet. En utgångspunkt för lagstiftningen bör som jag har nämnt vara att alla betalningsskyldiga i görligaste mån kan bli föremål för faktiska indrivningsåtgärder under lika lång tid. Har t.ex. indrivningsförsök gjorts mot en gäldenär under ordinarie preskriptionstid bör förlängning inte riktas mot honom även om det mot en solidariskt ansvarig är möjligt att förlänga preskriptionstiden, t.ex. på grund av att denne undandragit sig indrivning genom utlandsvistelse.

Jag föreslår således i motsats till kommittén att beslut om förlängning skall gälla endast den som beslutet direkt riktar sig mot. Detta framgår av formuleringen i 6 §. Preskriptionstiden förlängs "mot den som svarar för betalning av en fordran, om han".

2.6 Behörighet att fatta beslut, m.m.

Enligt kommittéförslaget skall förlängning av preskriptionstiden ske genom ett särskilt beslut av myndighet. Behörigheten att besluta om förlängning läggs enligt förslaget på KFM, men beslutet skall överprövas av länsrätten i det län där den beslutande KFM är belägen. Kommittén framhåller bl.a. att det är naturligt att den myndighet, som har att verkställa indrivningen även fattar beslut, som har direkt betydelse för verksamheten. En fördel med denna ordning är, framhålls det, att förlängning av preskriptionstid kan ske utan dröjsmål, vilket har betydelse för det praktiska indrivningsarbetet. I kommittén rådde inte enighet om denna lösning. Två ledamöter ansåg i stället att länsskatterätten (numera länsrätten) borde besluta om förlängning.

Flertalet av remissinstanserna ställer sig avvisande till förslaget med överprövning av beslutet. Några remissinstanser förordar KFM som beslutande utan någon överprövning. Andra remissinstanser föreslår att behörigheten att besluta läggs direkt på domstol.

Som jag tidigare har framhållit är även jag av den uppfattningen att beslutsbehörigheten bör läggas på domstol. Från rättssäkerhetssynpunkt är det mindre tillfredsställande att den myndighet som både företräder det allmänna som borgenär och har verkställande och beslutande uppgifter i egenskap av exekutiv myndighet även skall ha rätt att besluta om förlängning av preskriptionstiden. Frågan om förlängning är av sådan natur att den bör utformas som en partsprocess inför domstol. Enligt mitt förslag skall även åtgärder, som den betalningsskyldige har vidtagit innan indrivning har påkallats, tas med vid bedömningen av förutsättningarna för förlängning. Med hänsyn till det anförda föreslår jag att behörigheten läggs direkt på domstol. För att förhindra att preskription inträder innan domstolen fattat beslut bör som redan berörts redan en ansökan om förlängning medföra att fordringen tills vidare inte preskriberas.

När det gäller vilken domstol, som skall pröva frågan om förlängning, har remissinstanserna föreslagit både allmän domstol och förvaltningsdomstol. RSV förordar allmän domstol som beslutsorgan och framhåller att vissa gäldenärer alltid kommer att överklaga varje beslut om förlängning. Samtidigt kan de överklaga ett beslut om utmätning via överexekutor till hovrätt och högsta domstolen. Utmätningsprocessen blir då avhängig av preskriptionsmålets utgång. För att i möjligaste mån undvika en sådan dualism anser RSV att allmän domstol ligger närmare till hands som beslutsmyndighet än länsrätt.

För egen del finner jag den av RSV eftersträlvade kopplingen till den exekutiva processen vara svår att uppnå. Ett förlängningsförfarande bör naturligen anknyta till domstol i första instans, dvs. tingsrätt eller länsrätt. Tingsrätten har emellertid ingen anknytning till den exekutiva besvärprocessen. Den exekutiva processen förs f.n. via överexekutor till hovrätt. I och med den nya utsökningsbalken försvinner överexekutorsinstitutionen. Hovrätt kommer att bli första besvärinstans. Den exekutiva besvärordningen är sålunda inte direkt användbar som modell för förlängningsförfarandet. Det hindrar inte att problem av det slag RSV har påtalat kan uppkomma. Dessa situationer torde dock inte bli särskilt vanliga. Enligt min mening bör det vara en strävan att till förvaltningsdomstolarna föra mål som nära anknyter till skatteområdet och jag föreslår därför att länsrätten skall pröva förlängningsfrågorna i första instans.

Det allmänna talan i mål om förlängning av preskriptionstid skall enligt kommittéförslaget föras av den KFM, som beslutar om förlängning. Några remissinstanser kritiserar förslaget i denna del och förordar att RSV bör företräda det allmänna vid överklaganden.

Jag ställer mig också kritisk till kommittéförslaget. Det ankommer f.n. på RSV att föra talan i överklagat utsökningsmål [3 § förordningen (1970:752) med instruktion för RSV]. I utsökningsbalken stadgas att det allmänna i regel företräds av KFM men i bl.a. besvärsmål företräds det allmänna av RSV. Jag föreslår att reglerna om vem som skall utföra det allmänna talan om förlängning utformas i huvudsak efter detta mönster. Det förefaller sålunda mest ändamålsenligt att KFM gör framställning om förlängning av preskriptionstiden. Behörigheten bör lämpligen läggas på den KFM som har att verkställa indrivningen. Den myndigheten torde i samband med indrivningsarbetet ha gjort de iakttagelser, som kan föranleda fråga om förlängning av preskriptionstiden. En framställning om förlängning bör givetvis riktas till länsrätten i det län där KFM är belägen.

Jag föreslår således att framställning till länsrätt och utförande av talan där skall åvila KFM medan RSV har att anföra besvär och utföra talan i kammarrätt och regeringsrätt.

De nu angivna bestämmelserna om behöriga myndigheter har tagits in i 6, 12 och 13 §§.

2.7 Ikraftträdande m.m.

Kommittén föreslår att de nya preskriptionsreglerna tillämpas även på fordringar som vid ikraftträdandet inte har preskriberats enligt äldre bestämmelser. Bestämmelserna skall dock inte få full giltighet i fråga om s.k. äldre fordringar. För dessa föreslås en viss övergångstid innan de nya bestämmelserna får full giltighet. Kommittén föreslår att den nya lagen träder i kraft samtidigt med reformen på den allmänna preskriptionslagstiftningens område.

De föreslagna övergångsbestämmelserna har i sakligt hänseende lämnats utan erinran vid remissbehandlingen.

För egen del får jag anföra följande.

För att inte verkningarna av äldre bestämmelser skall bestå under lång tid framåt bör de nya bestämmelserna tillämpas även på s.k. äldre fordringar. Förslaget innebär att preskriptionstiden i några fall kan bli längre än f.n. För att undvika att en redan preskriberad fordran återupplivas vid ikraftträdandet bör dock som förutsättning föreskrivas att preskription inte har inträtt dessförinnan enligt äldre bestämmelser.

Om de nya bestämmelserna i princip blir tillämpliga också på äldre fordringar kommer preskriptionstiden att förkortas avsevärt för de fordringar för vilka tidigare en tioårig preskriptionstid har gällt. En sådan fordran skulle då kunna preskriberas i och med ikraftträdandet. För att undvika rättsförluster för det allmänna när den nya lagstiftningen träder i kraft bör, som kommittén föreslagit, en viss övergångstid föreskrivas under vilken indrivning av en fordran fortfarande kan äga rum.

Den nya allmänna preskriptionslagen träder i kraft den 1 juli 1981. En samordning i tiden med förevarande lag är därför inte genomförbar. Jag föreslår att den nya lagstiftningen skall träda i kraft den 1 januari 1982. Som tidpunkt för när bestämmelserna skall få full giltighet föreslår jag utgången av år 1983.

Enligt mitt förslag skall frågan om förlängning av preskriptionstiden bedömas av länsrätten efter ansökan av KFM. Det är inte möjligt att på detta stadium bedöma i vilken omfattning den föreslagna lagstiftningen kommer att inverka på myndigheternas arbetsbelastning. Skulle belastningen öka mer påtagligt, får det senare övervägas vilka åtgärder som kan bli nödvändiga.

2.8 Upprättade lagförslag

I enlighet med det anförda har inom budgetdepartementet upprättats förslag till

1. lag om preskription av skattefordringar m.m.,
2. lag om ändring i uppbördslagen (1953:272),
3. lag om ändring i lagen (1968:430) om mervärdeskatt.

4. lag om ändring i lagen (1959:92) om förfarandet vid viss konsumtionsbeskattning,
5. lag om ändring i lagen (1958:295) om sjömansskatt,
6. lag om ändring i kupongskattelagen (1970:624),
7. lag om ändring i lagen (1959:552) om uppbörd av vissa avgifter enligt lagen om allmän försäkring m.m.,
8. lag om ändring i lagen (1976:206) om felparkeringsavgift,
9. lag om ändring i lagen (1976:666) om påföljder och ingripanden vid olovligt byggande m.m.,
10. lag om ändring i lagen (1971:1072) om förmånsberättigade skattefordringar m.m.

Det under 7 angivna förslaget har upprättats i samråd med chefen för socialdepartementet.

Det under 8 angivna förslaget har upprättats i samråd med chefen för kommunikationsdepartementet.

Det under 9 angivna förslaget har upprättats i samråd med chefen för bostadsdepartementet.

Förslagen bör fogas till protokollet i detta ärende som *bilaga 3*.

3 Specialmotivering

3.1 Förslaget till lag om preskription av skattefordringar m.m.

3.1.1 Lagens disposition

Lagförslaget är uppdelat på fyra avdelningar. I 1 § som bildar den första avdelningen, finns bestämmelser om lagens tillämpningsområde. Andra avdelningen, som omfattar 2–8 §§, innehåller bestämmelser om den ordinarie preskriptionstiden och om preskriptionstiden i vissa särskilda situationer.

Tredje avdelningen omfattar 9–11 §§ och reglerar innebörden och verkan av preskription.

Lagförslagets sista avdelning omfattar 12 och 13 §§ och innehåller bestämmelser om det allmännas talan i mål om förlängning av preskriptionstiden. Där regleras när ansökan om förlängning skall göras, vilken myndighet som är behörig att föra talan och vilken domstol som skall fatta beslut.

3.1.2 Tillämpningsområde

1 §

Paragrafen innehåller bestämmelser om lagens tillämpningsområde. Detta begränsas till det allmännas fordringar som skall drivas in enligt UBL eller tullagen. Fordringar enligt studiestödslagen undantas dock från tillämpningsområdet.

I tillämpningsområdet ingår till en början de skatter och avgifter som räknas upp i 1 § första stycket UBL, nämligen statlig inkomstskatt, statlig förmögenhetsskatt, utskiftningskatt, ersättningskatt, kommunal inkomstskatt, skogsvårdsavgifter, egenavgifter till den allmänna tilläggs pensioneringen, sjukförsäkringen m. m., skattetillägg och förseningsavgift enligt taxeringslagen (1956:623) samt annuitet på avdikningslån.

Vidare ingår enligt 59 § andra stycket UBL fordringar på kvarskatteavgift, restavgift, tilläggsavgift, förseningsavgift och ränta enligt UBL i tillämpningsområdet.

I fråga om en rad medelslag föreskrivs i resp. författning att de får tas ut omedelbart genom utmätning eller genom utmätning utan föregående dom eller utslag. Fordringarna drivs in i samma ordning som skatt enligt UBL med stöd av 64 § UBL och omfattas således av lagförslaget. Här kan nämnas flygplatsavgifter [6 kap. 13 § luftfartslagen (1957:297)], vissa förrättningskostnader, t. ex. kostnader för lantmåteriförrättning [16 § lantmåteritaxan (1971:1101)] och kostnader för lantbruksnämnds förrättning [17 § förordningen (1967:445) med lantbruksnämndstaxa] samt oljeavgift [10 § förordningen (1957:344) om oljeavgift m. m.].

Andra fordringar som ingår i tillämpningsområdet är fordringar enligt 77 a § UBL och motsvarande bestämmelser i lagen (1958:295) om sjömansskatt (SjL), ML, lagen (1959:92) om förfarandet vid viss konsumtionsbeskattning (FKL), och AVGL. Enligt dessa bestämmelser får under vissa omständigheter den som företräder juridisk person åläggas betalningsskyldighet för belopp som innehållits men inte redovisats i rätt tid och ordning. Indrivning av den fordran som det allmänna erhållit skall ske i den ordning som gäller för restförd skatt.

Till tillämpningsområdet hör också fordringar som på grund av hänvisningar i olika författningar drivs in enligt UBL:s bestämmelser. Hänvisningarna till UBL är utformade på olika sätt. Bestämmelser om att fordran skall drivas in i den ordning som föreskrivs i UBL om indrivning av restförd skatt finns exempelvis i 28 § FKL, 22 § kupongskattelagen (1970:624) KupL, 53 § AGL och 28 § lagen (1976:666) om påföljder och ingripanden vid olovligt byggande m. m.

Andra uttryck kommer till användning i andra författningar. I vägtrafikskattelagen (1973:601) uttalas (30 §) att vad i UBL stadgas om indrivning, avkortning och avskrivning av skatt skall i tillämpliga delar gälla fordonskatt, kilometerskatt, skattetillägg och förseningsavgift. I fråga om mervärdesskatt uttrycks på liknande sätt (48 § ML) att bestämmelserna i UBL om indrivning, avkortning och avskrivning samt efterkrav och preskription gäller i tillämpliga delar i fråga om mervärdesskatt. I 13 § lagen (1976:206) om felparkeringsavgift stadgas att om ej annat följer av lagen gäller UBL i tillämpliga delar. En liknande formulering finns i lagen (1908:128 s.1) om bevillningsavgifter för särskilda förmåner och rättigheter (5 §).

Även om formuleringarna skiftar i olika författningar är det avgörande att

hänvisningarna syftar till att UBL:s indrivningsbestämmelser skall tillämpas.

Beträffande skatter och andra medel som drivs in i Sverige på grund av handräckningsavtal med annat land gäller följande.

Skatt från annat nordiskt land skall enligt förordningen (1978:724) om tillämpningen av avtal mellan Sverige, Danmark, Finland, Island och Norge om handräckning i skatteärenden drivas in i Sverige i den ordning som gäller i fråga om indrivning av svensk skatt och med beaktande av de regler om preskription som enligt svensk lagstiftning gäller beträffande svensk skatt av motsvarande slag. Det innebär att den föreslagna lagen blir tillämplig vid indrivning av dessa skatter m. m. i Sverige. Motsvarande princip tillämpas också i förhållande till andra länder med vilka Sverige har träffat handräckningsavtal.

Inom OECD har emellertid år 1981 antagits ett modellavtal för handräckning rörande skatteindrivning. Avtalet innebär beträffande bestämmelser om preskription att den begärande statens lagregler skall tillämpas. De nordiska länderna lämnade en reservation i denna del som innebär att man förbehåller sig rätten att tillämpa den modell som det nordiska avtalet föreskriver.

Även fordringar som drivs in enligt tullagens bestämmelser ingår i tillämpningsområdet. Som nämnts i den allmänna motiveringen är en uttrycklig hänvisning till denna lag nödvändig.

Fordran enligt studiestödslagen undantas uttryckligen från tillämpningsområdet. Som nämnts i den allmänna motiveringen har studiemedel en speciell konstruktion som ger anledning till detta undantagande.

Vissa slag av det allmännas fordringar faller utanför tillämpningsområdet. Detta är fallet med domstols- och rättshjälpskostnader samt böter. Detsamma gäller fordringar som drivs in i den ordning som stadgas för böter, t. ex. rättsverkansbelopp och jaktvårdsavgifter. För de fordringar som inte faller inom lagens tillämpningsområde och som inte preskriberas i särskilt reglerad ordning gäller de allmänna preskriptionsreglerna.

3.1.3 Preskriptionstid

2 §

I paragrafen anges den ordinarie preskriptionstiden och från vilken tidpunkt den skall beräknas.

Preskriptionstiden är fem år och börjar enligt huvudregeln löpa efter utgången av det kalenderår, då fordringen förföll till betalning. Har fordringen fastställts till sitt belopp sedan den förfallit till betalning skall dock preskriptionstiden i fråga om den del av fordringen, som före fastställelsen inte har varit indrivningsbar, börja löpa efter utgången av det kalenderår då fastställelsebeslut meddelades (undantagsregeln).

Reglerna om preskriptionstidens längd och utgångspunkten för beräkning-

en har behandlats i avsnitt 1.3. Där har redogjorts för bl. a. varför förfallodagen bör väljas som den normala utgångspunkten för preskriptionstidens beräkning.

I de föreslagna bestämmelserna används begreppet förfallodag. I de fall flera betalningsdagar kan förekomma beträffande samma fordran behöver den innebörd begreppet har i förslaget förklaras. I författningstext anges exempelvis att ett skattebelopp skall betalas den dag deklaration senast skall lämnas. Betalas inte skatten föreskrivs att beskattningsmyndigheten fastställer skattebeloppet och bestämmer en viss dag när skatten skall betalas. Den av beskattningsmyndigheten angivna betalningsdagen som infaller efter huvudförfallodagen skall enligt de föreslagna bestämmelserna inte vara utgångspunkt för preskriptionstidens beräkning. I de fall skatten redan har förfallit till betalning när ett fastställelsebeslut meddelas blir själva fastställelsebeslutet utgångspunkt för preskriptionstidens beräkning. Finns redan en förfallodag framflyttas således utgångspunkten för preskriptionstidens beräkning längst till dagen för beslutet. Detta givetvis under förutsättning att övriga rekvisit i bestämmelserna är uppfyllda.

Med förfallodag avses vidare den dag skatten eller avgiften enligt resp. författningsbestämmelser senast skall betalas i normalfallen. Denna förfallodag skall inte påverkas av att anstånd med betalning av skatten har medgetts. Med förfallodag avses således den dag skatten senast skulle ha betalats om anstånd inte meddelats.

Slutligen kan framhållas att skatte- och avgiftsförfattningarna ibland inte anger förfallodag utan beskattningsmyndigheten har frihet att bestämma den tid inom vilken skatten eller avgiften skall betalas.

Nuvarande regler i UBL innebär att om ett beslut om betalningsskyldighet har överklagats anses betalningsskyldighet ha ålagts genom beslut av högre instans endast i den mån betalningsskyldigheten har fastställts till högre belopp än enligt tidigare beslut. Bestämmelserna i den nya lagen skall tillämpas på samma sätt. Detta följer av föreskriften att preskriptionstiden beräknas med hänsyn till ett fastställelsebeslut bara i fråga om den del av fordringen, som inte redan tidigare har kunnat överlämnas för indrivning.

När ett mål överlämnas till KFM för indrivning, bör den uppdragsgivande myndigheten lämna uppgift om när fordringen förföll till betalning resp. fastställdes till betalning. Härigenom underlättas KFM:s arbete.

Jag skall i det följande lämna en redogörelse för hur de föreslagna bestämmelserna skall tillämpas på de vanligaste skattefordringarna.

Skatt enligt UBL

Preliminär A-skatt skall innehållas och redovisas av arbetsgivaren.

Underlåter arbetsgivaren att innehålla skatten kan exekutiva åtgärder inte vidtas mot honom förrän lokal skattemyndighet genom beslut fastställt det belopp, för vilket arbetsgivaren är ansvarig (75 § UBL). Sker fastställelsen

innan debitering av slutlig skatt har skett, fastställs ansvaret mot såväl arbetsgivare som arbetstagare. Sker fastställelsen sedan kvarstående skatt har påförts den skattskyldige, riktas fastställelsebeslutet i regel endast mot arbetsgivaren.

En fordran på grund av att arbetsgivaren underlåtit att göra skatteavdrag torde få anses vara förfallen till betalning först i och med att fastställelsebeslutet meddelas. Förfallodagen kommer därför i dessa fall att sammanfalla med dagen för fastställelsebeslutet. En sådan fordran följer vidare förslagets huvudregel att preskription inträder fem år efter utgången av det kalenderår, då fordringen förföll till betalning.

I fråga om innehållen preliminär A-skatt och kvarstående skatt anges i UBL en viss senaste inbetalningsdag (24 och 28 §§). Om skatten inte betalas in förutsätts emellertid också i dessa fall att lokal skattemyndighet fastställer arbetsgivarens ansvar. Arbetstagaren gottskrivs därvid vad som innehållits och arbetsgivaren blir genom fastställelsebeslutet ensam ansvarig för skattebeloppet. De beslut om betalningsskyldighet som sålunda meddelas blir enligt förslagets undantagsregel utgångspunkt för preskriptionstidens beräkning. Dessa fordringar preskriberas alltså fem år efter utgången av det kalenderår då beslut om betalningsskyldighet meddelades.

Såvitt gäller de skattskyldiga innebär förslaget som nämnts i den allmänna motiveringen för den kvarstående skattens del en förkortning av preskriptionstiden med två månader. Förkortningen beror på att man skall räkna med kalenderår i stället för uppbördsår. I fråga om den kvarstående skatten kommer enligt förslagets huvudregel de i UBL (28 §) angivna senaste inbetalningsdagarna att bilda utgångspunkt för beräkning av preskriptionstiden.

Även beträffande preliminär B-skatt innebär förslaget vissa ändringar i förhållande till dagsläget. Ett exempel får belysa detta. Med nuvarande regler preskriberas preliminär B-skatt avseende uppbördsåret 1980/81 vid utgången av februari 1986. Enligt förslaget preskriberas de fem första delposterna vid årsskiftet 1985/86 och den sjätte och sista delposten vid följande årsskifte. Utgångspunkt för beräkning av preskriptionstiden blir alltså även här de författningsreglerade inbetalningsdagarna (26 § UBL).

I fråga om tillkommande skatt enligt UBL gäller att debitering av sådan skatt kan ske när som helst under året. Tillkommande skatt skall enligt 31 § UBL betalas senast den 18 i den uppbörds månad eller, vid högre belopp än 200 kr., de två på varandra följande uppbörds månader som lokal skattemyndighet bestämmer. Preskriptionstiden skall enligt huvudregeln räknas med utgångspunkt i dessa förfallodagar.

Mervärdeskatt

Redovisningsperioden för mervärdeskatt omfattar enligt huvudregeln två kalendermånader med möjlighet till redovisning månadsvis om skatt

regelmässigt skall återbetalas av länsstyrelsen. Dessutom finns möjlighet till redovisning för helt eller halvt beskattningsår. Med beskattningsår avses i princip beskattningsåret enligt kommunalskattelagen. Deklaration skall lämnas senast den 5 i andra månaden efter utgången av den redovisningsperiod som deklarationen avser (22 § ML). Skatt för viss redovisningsperiod förfaller till betalning den dag då deklarationen senast skall lämnas (42 § ML). Skatten anses fastställd i enlighet med deklarationen utan att särskilt beslut meddelas. Framkommer nya omständigheter kan länsstyrelsen ompröva den på detta sätt fastställda skatten och meddela preliminärt beslut om fastställelse av skatten.

Som tidigare nämnts gäller f.n. UBL:s preskriptionsregler i tillämpliga delar för mervärdesskatt. Som utgångspunkt för beräkningen av preskriptionstid för mervärdesskatt används samma uppbördsår som för direkt skatt. Detta har inneburit praktiska svårigheter vid tillämpningen.

Förslagets innebörd för mervärdesskatten kan belysas med följande exempel. För redovisningsperioden september-oktober 1980 gäller att skatten förfaller till betalning den 5 december. Om den skattskyldige lämnar deklaration i rätt tid räknas preskriptionstiden i fråga om där angivet belopp med utgångspunkt i förfallodagen. Preskriptionstiden beräknas således från utgången av år 1980. Om den skattskyldige underlåter att lämna deklaration är skatten enligt ML ändå förfallen till betalning den dag deklaration skulle ha lämnats. Preskriptionstiden räknas emellertid i sådant fall från utgången av det kalenderår då fordringen fastställs genom beslut. Dagen för skattens fastställande och inte förfallodagen blir avgörande också då skatten i andra fall fastställs genom preliminärt eller slutligt beslut eller beslut om efterbeskattning.

Den ordning som tillämpas för fastställelse av mervärdesskatt innebär att hela skatten alltid fastställs för redovisningsperioden även om det i praktiken bara gäller att lägga till skatt för perioden utöver vad som tidigare deklarerats eller fastställts till betalning. Ny preskriptionstid bör dock börja löpa endast för den del av skatten som överstiger vad som tidigare fastställts för perioden. En sådan ordning synes stämma överens med rådande praxis hos KFM och den föreslagna preskriptionsbestämmelsen har utformats i enlighet härmed. Enligt denna skall nämligen preskriptionstiden beräknas med hänsyn till ett fastställelsebeslut bara i fråga om den del av skattefordringen, som inte redan tidigare har kunnat överlämnas för indrivning. För det skattebelopp som skall anses fastställt enligt lämnad deklaration eller som har fastställts genom ett tidigare beslut och därmed blivit indrivningsbart beräknas preskriptionstiden från utgången av det kalenderår då beloppet förföll till betalning resp. fastställdes genom det tidigare beslutet.

Sjömansskatt

Sjömansskatten är en definitiv källskatt som betalas av redaren genom avdrag på sjömans kontanta inkomst ombord. Det åligger redaren att för varje period om två månader inbetala och redovisa under perioden innehållen sjömansskatt. För varje redovisningsperiod utom november-december skall redaren senast den sista dagen i andra månaden efter periodens utgång inbetala skatten. För redovisningsperioden november-december skall inbetalning ske senast den 15 följande februari (14 § SjöL). Erläggs inte skatten eller erläggs den med för lågt belopp framställer sjömansskattekontoret revisionskrav på felande belopp (17 § 2 och 3 mom. SjöL). Revisionskrav riktas i regel mot redaren men skall riktas mot sjömannen om redaren inte kan lastas för det uteblivna eller det för låga skatteavdraget. Om revisionskravet bestrids eller det belopp som kravet avser inte betalas skall fordringen underställas sjömansskattenämnden för fastställelse. Om det är fråga om innehållen men ej inbetald skatt och redaren inte bestritt kravet skall någon underställning dock inte ske. Fordringen anses då indrivningsbar utan föregående fastställelsebeslut (17 a och 17 b §§ SjöL).

Preskriptionstiden för sjömansskatt kommer enligt de föreslagna bestämmelserna att beräknas med utgångspunkt i antingen ett revisionskrav eller ett fastställelsebeslut av sjömansskattenämnden.

Dagen för ett revisionskravs utfärdande blir bara avgörande i de fall då kravet avser innehållen sjömansskatt och redaren inte bestritt kravet inom föreskriven tid. Preskriptionstiden räknas då från utgången av det kalenderår då kravet utfärdades. I alla andra fall kommer preskriptionstiden för obetalda skattebelopp att räknas från utgången av det kalenderår då sjömansskattenämnden fastställde beloppet till betalning. Härvid bortses från de fall då ytterligare skatt påförs av högre instans. För sådant skattebelopp kommer preskriptionstiden att räknas med utgångspunkt i dagen för domstolens beslut.

Bevillningsavgift

Bevillningsavgift är en skatt på inkomst av offentlig föreställning eller tillställning som utgår om anordnaren eller en medverkande är hemmahörande i utlandet. Bevillningsavgift fastställs och uppbärs av länsstyrelsen. Avgiften skall i regel fastställas i samband med att tillståndsansökan prövas och erläggas förskottsvis innan tillståndsbevis meddelas. För det fall att avgiften skall utgå efter den verkliga bruttovinsten eller efter andel av inkomst av föreställningen, krävs säkerhet innan tillståndsbevis utfärdas. Avgiften skall i dessa fall inbetalas första vardagen efter föreställningen eller om en följd av föreställningar getts i samma län första vardagen efter varje veckas utgång. För det fall någon saknat vederbörligt tillstånd fastställer

länsstyrelsen avgiften i efterhand.

Enligt förslaget blir enligt huvudregeln förfallodagen utgångspunkt för preskriptionstidens beräkning. I de fall länsstyrelsen i efterhand fastställer avgiften räknas preskriptionstiden med utgångspunkt från detta beslut.

Kupongskatt

Skatt enligt KupL betalas för utdelning på aktie i svenskt aktiebolag av fysisk person som inte är bosatt eller stadigvarande vistas här i landet. Kupongskatt betalas också av oskiftat dödsbo efter sådan person, utländska juridiska personer och vissa andra utdelningsberättigade. RSV är beskattningsmyndighet.

Olika regler gäller i fråga om innehållande och redovisning av skatten för det fall då utdelningen sker från s.k. avstämningsbolag och då utdelningen sker från annat aktiebolag.

Aktieutdelning från avstämningsbolag ombesörjs av Värdepapperscentralen, (VPC). VPC skall vid utdelningen innehålla kupongskatt, om det ej av tillgänglig uppgift framgår att den utdelningsberättigade ej är skattskyldig. Kupongskatt skall vidare innehållas om utdelning ej kunnat ske till följd av bristande uppgift om den utdelningsberättigade.

VPC skall senast fyra månader efter utdelningstillfället lämna RSV uppgifter om utdelning och om innehållen kupongskatt och i regel inom samma tid betala in den innehållna skatten (8 § KupL). Inbetalas ej innehållen skatt förelägger RSV VPC att inom viss tid fullgöra sin betalningsskyldighet (22 § KupL).

Har VPC underlåtit att innehålla kupongskatt fastän detta bort ske, skall VPC förskjuta kupongskatten men får kräva skattebeloppet åter av den skattskyldige. I sådant fall skall RSV förelägga VPC att inom två månader från dag då VPC fick del av föreläggandet erlagga skattebeloppet. Vill VPC bestrida kravet, skall den senast inom samma tid göra erinran hos RSV, som meddelar beslut med anledning härav. Finner RSV att VPC skall förskjuta kupongskatt, skall VPC föreläggas att inom viss tid erlagga skattebeloppet (11 § KupL).

Den som lyfter utdelning i aktiebolag som inte är avstämningsbolag är skyldig att på fastställt formulär besvara frågor till ledning för bedömning av om den utdelningsberättigade är skattskyldig. Den som utbetalar utdelning skall innehålla kupongskatt om det av svaren inte uppenbarligen framgår att den utdelningsberättigade är fri från skattskyldighet (14 § KupL). Aktiebolag skall senast fyra månader efter utdelningstillfället, dock senast den 15 januari följande år överlämna till RSV de blanketter med uppgifter om utdelning som har inkommit till bolaget samt inbetala kupongskatt för dels den utdelning för vilken med hänsyn till innehållet i uppgifterna skatt har innehållits, dels den utdelning för vilken uppgift ännu inte har inkommit till bolaget och dels den utdelning för vilken ofullständiga uppgifter har

inkommit. Inbetalas ej innehållen skatt förelägger RSV bolaget att inom viss tid fullgöra sin betalningsskyldighet (22 § KupL).

Kupongskatt får påföras skattskyldig i efterhand. RSV uppför i särskild längd utdelningsberättigad som kan antas vara skattskyldig men till vilken utdelning har utbetalats utan att kupongskatt har innehållits samt det skattebelopp som belöper på utdelningen. Denne delges utdrag ur längden och föreläggs att inom två månader från den dag då han fick del av utdraget erlägga skattebeloppet. En sådan fordran torde få anses förfallen till betalning först när beloppet enligt föreläggandet skall betalas. Vill den utdelningsberättigade bestrida skattepåföringen, skall han inom samma tid göra erinran hos RSV som meddelar beslut med anledning härav. Finner RSV att kupongskatt skall betalas, skall den skattskyldige föreläggas att inom viss tid erlägga skatten (26 § KupL).

Preskriptionstiden för kupongskatt kommer enligt den föreslagna bestämmelsen att beräknas med utgångspunkt i antingen RSV:s föreläggande, fastställelsebeslut eller i förfallodagen.

Dagen för ett föreläggandes utfärdande blir avgörande i de fall då föreläggandet riktas mot VPC avseende inte innehållen skatt och VPC inte bestrider kravet. Samma utgångspunkt blir det i fråga om innehållen men av VPC eller aktiebolag ej inbetald skatt. Preskriptionstiden räknas i dessa fall från utgången av det kalenderår då föreläggandet utfärdades. I de fall RSV meddelar beslut med anledning av att VPC bestrider ett föreläggande avseende inte innehållen skatt kommer preskriptionstiden att räknas från utgången av det kalenderår då RSV fastställde beloppet till betalning.

Såvitt gäller utdelningsberättigad till vilken utdelning utbetalats utan att kupongskatt innehållits blir förfallodagen enligt RSV:s föreläggande avgörande om föreläggandet inte bestrids. Preskriptionstiden räknas då från utgången av det kalenderår då fordringen enligt föreläggandet förföll till betalning. Bestrids däremot föreläggandet kommer preskriptionstiden i regel att räknas från utgången av det kalenderår då RSV fastställde beloppet till betalning. Detta följer av att fordringen inte tidigare har kunnat överlämnas för indrivning.

Arbetsgivaravgifter

AVGL är utformad efter mönster av UBL:s bestämmelser med betalningsdag enligt debitering. Arbetsgivaravgift debiteras under året näst efter utgiftsåret såsom slutlig avgift. I avräkning på den slutliga avgiften skall arbetsgivaren under utgiftsåret betala preliminär avgift efter i stort sett samma principer som preliminär B-skatt (19 § AVGL). Avgiftsbelopp som återstår att erlägga sedan preliminär avgift avräknats från slutlig avgift erläggs som kvarstående avgift senast den 18 i vardera av månaderna februari och april under andra året efter utgiftsåret. Tillkommande avgift skall erläggas enligt beslut om debitering fattat sedan den årliga debiteringen

avslutats. Avgiften preskriberas enligt nuvarande regler fem år efter utgången av det kalenderår under vilket avgiften skulle ha betalats. Förslaget innebär ingen förändring i preskriptionshänseende. Bestämmelsens huvudregel blir nämligen tillämplig.

Punktskatter enligt FKL

Tidpunkten för beräkning av preskriptionstiden beträffande punktskatter som faller under FKL:s tillämpningsområde bestäms på liknande sätt som beträffande mervärdeskatt. Skattskyldig skall enligt FKL för varje beskattningsperiod inkomma med deklaration till ledning för skattens fastställande. Har i deklaration angivet belopp inte betalats inom föreskriven tid skall preskriptionstiden således beräknas med utgångspunkt i förfallodagen, dvs. den dag deklarationen senast bort avges. Formliga fastställelsebeslut fattas i regel endast om den skattskyldiges deklaration frångåtts eller om tvist av annan anledning föreligger rörande skattskyldigheten eller skattens belopp. Beslut erfordras också om den skattskyldige underlåtit att deklarera (17 §). Preskriptionstiden beräknas alltså med utgångspunkt i fastställelsebeslutet dels när deklaration inte avgetts dels när deklaration avgetts och avvikelse skett från denna. I sistnämnda fall gäller detta dock endast i fråga om den del av fordringen som inte tidigare har kunnat överlämnas för indrivning.

Vägtrafikskatt

Beträffande vägtrafikskatt gäller att den i princip förfaller till betalning vid utgången av en uppbördsmanad som bestäms av slutsiffran i fordonets registreringsnummer [4 och 16 §§ vägtrafikskattekungörelsen (1973:776)]. Vägtrafikskatt påförs i regel genom automatisk databehandling på grundval av uppgifter i bilregistret utan att beslut meddelas av beskattningsmyndigheten (22 § vägtrafikskattelagen).

Beslut om fastställelse av skatt kan påkallas av den som anser att skatten påförts honom oriktigt. Även om beslut inte har påkallats får beskattningsmyndigheten ändå besluta om fastställelse av skatt i vissa fall. Efterbeskattning får ske i vissa fall om den skattskyldige föranlett skatteundrandragande.

Skatt som fastställts genom nämnda beslut eller efterbeskattning skall inbetalas inom tid som beskattningsmyndigheten bestämmer.

Även om beslut om fastställelse påkallas eller besvär anförs befriar det inte den skattskyldige att erlägga tidigare påförd eller fastställd skatt. Preskriptionstiden beräknas alltså normalt med utgångspunkt i den dag då den förföll till betalning. För det fall att skatten genom beslut fastställs till högre belopp än det ursprungligen påförda kommer preskriptionstiden på det tillkommande skattebeloppet i likhet med vad som sagts om mervärdeskatt att beräknas med utgångspunkt i fastställelsebeslutet. Detta belopp har tidigare inte

kunnat överlämnas för indrivning. Detsamma gäller i fråga om belopp som tillkommer genom efterbeskattning.

Tull

Tull och annan införselavgift fastställs enligt tullagen av tullmyndighet genom tulltaxeringsbeslut. Det fastställda beloppet skall i regel betalas till tullmyndighet inom femton dagar från den dag då beslut därom meddelas (17 §). Det gäller vare sig beloppet fastställts vid tulltaxering eller vid omtulltaxering eller eftertulltaxering. Om avgiften skall betalas enligt särskild tullräkning är det generaltullstyrelsen som bestämmer senaste inbetalningsdag. Denna får dock inte bestämmas senare än en månad från det att räkningen utfärdades (18 §). Bestämmelsens huvudregel blir således tillämplig.

Beslut om omtulltaxering kan medföra taxering till högre belopp än som tidigare beslutats. Det tillkommande fordringsbeloppet får därvid på motsvarande sätt som mervärdeskatten betraktas som en fordran för sig i preskriptionshänseende.

Arvs- och gåvoskatt

Arvsskatt utgår på arvs- eller testamentslott efter olika skatteklasser, beroende på arvs- eller testamentstagarens släktskapsförhållande till den avlidne. Arvsskatten förskjuts regelmässigt av dödsboet och avräknas på arvs- eller testamentslotten när lotten tillträds. Gåvoskatt utgår vid gåva och beräknas likaledes efter olika skatteklasser beroende på bl.a. gåvogivarens och gåvotagarens inbördes släktförhållanden. Gåvotagaren är skattskyldig. De nu nämnda skatterna förfaller om anstånd ej meddelats till betalning sex veckor efter det att beslut om skattens fastställande meddelats eller kammarkollegiet erhållit meddelande om att den skattskyldige har godtagit kollegiets anmärkning mot beskattningsmyndighetens beslut (52 § 1 mom. AGL). För dessa skatter räknas således preskriptionstiden med utgångspunkt i förfallodagen. Som tidigare nämnts avses med förfallodag den dag skatten skulle ha betalats om anstånd inte meddelats.

Skatt på lotterivinster

Skatt på lotterivinst enligt lagen (1928:376) om särskild skatt å vissa lotterivinster utgår för vinst i svenskt lotteri och på svenska premieobligationer, om vinstens värde överstiger visst belopp. Skatten erläggs av lotteriets anordnare eller premieobligationens utfärdare som i samband med utbetalningen av vinsten skall innehålla så stor del av denna som motsvarar skatten.

Anordnare av lotteri skall anmäla vinstdragningen till RSV inom en månad

efter vinstdragningen eller, om den har ägt rum före lottförsäljningens början, inom en månad efter utgången av den för lottförsäljningen bestämda tiden. I anmälan skall lämnas uppgift om det sammanlagda värdet av vinster som har utfallit på sålda lotter och är underkastade lotterivinstbeskattning. Samtidigt skall lotteriets anordnare erlagga den på vinsterna belöpande skatten [1 § kungörelsen (1964:805) om uppbörd och redovisning av särskild skatt å vissa lotterivinster].

Lämnas en korrekt anmälan räknas preskriptionstiden enligt förslaget med utgångspunkt i förfallodagen. Underlåter anordnaren av lotteri däremot att anmäla vinstdragningen eller beräknar anordnaren skatten till felaktigt belopp skall RSV fastställa skattebeloppet. Preskriptionstiden beräknas i dessa fall i fråga om den del av fordringen som tidigare inte kunnat överlämnas till indrivning enligt undantagsregeln, dvs. från utgången av det kalenderår då beslutet meddelades.

Stämpelskatt

Skatt enligt stämpelskattelagen (1964:308) för förvärv av fast egendom m.m. samt för inteckning skall i regel fastställas på den inskrivningsdag, då lagfart resp. inteckning beviljas eller förklaras vilande. Skatten skall i regel inbetalas inom en månad från den dag expedition var tillgänglig för sökanden (36 § första stycket). Preskriptionstiden beräknas enligt huvudregeln.

Till ledning för fastställelse av stämpelskatt för aktie samt för lotteri skall deklaration lämnas till RSV inom särskilt angivna tider. Den skattskyldige skall inom den tid som gäller för avgivande av deklaration inbetala skatten (36 § andra stycket). Lämnas en korrekt deklaration räknas således preskriptionstiden med utgångspunkt i förfallodagen. Underlåter den skattskyldige däremot att lämna deklaration eller bör avvikelse ske från deklaration fastställer RSV skatten genom beslut. Preskriptionstiden räknas i dessa fall enligt undantagsregeln, dvs. från utgången av det kalenderår då beslutet meddelades. Vad som sagts gäller såvitt avser den del av fordringen som inte redan tidigare har kunnat överlämnas för indrivning.

Expeditionsavgift

Avgift enligt kungörelsen (1964:618) om expeditionsavgift m.m. fastställs av den myndighet som utfärdar expeditionen eller mottar ansökan för vilken avgift skall utgå.

Avgift för ansökan skall betalas när ansökningen ges in till domstolen. Sker inte detta skall domstolen förelägga ingivaren att betala avgiften inom viss kort tid efter det att ansökan ingavs vid påföljd att ansökan i annat fall avvisas. Preskriptionstiden räknas enligt förslaget med utgångspunkt i förfallodagen, dvs. den dag när ansökningen gavs in.

Avgift i ärende där stämpelskatt utgår skall erläggas inom den tid som

gäller för inbetalning av stämpelskatten. I övriga fall skall avgift för expedition betalas inom en månad efter det att expeditionen färdigställts. Om särskilda skäl föreligger har myndighet rätt att kräva att beställare av expedition skall betala avgiften helt eller delvis i förskott (22 §). Preskriptionstiden skall enligt förslaget beräknas enligt huvudregeln dvs. med utgångspunkt i den normala förfallodagen eller den dag förskottet skall betalas.

Felparkeringsavgift

I lagen om felparkeringsavgift nämns flera betalningsdagar. Har parkeringsöverträdelse inträffat meddelas först en parkeringsanmärkning med en uppmaning att inom viss tid betala en viss angiven avgift. Betalas inte avgiften erinras fordonets ägare om betalningsansvaret och uppmanas att inom viss tid betala avgiften. Betalas ej avgiften utfärdas åläggande att betala en förhöjd avgift inom viss tid. Betalas avgiften ändå inte skall den drivas in (6 §). Preskriptionstiden beräknas enligt förslaget med utgångspunkt i betalningsåläggandet. Fordringen har inte tidigare kunnat överlämnas för indrivning.

3 §

Paragrafen innehåller en bestämmelse om att den ordinarie preskriptionstiden "automatiskt" förskjuts i den mån den betalningsskyldige har medgetts anstånd med betalning av fordringen. Bestämmelsen innebär att fordringen, om gäldenären har medgetts anstånd med betalning av denna eller del därav, preskriberas i motsvarande mån tidigast två år från utgången av det kalenderår då anståndet upphörde att gälla.

Bestämmelsen får alltså praktisk betydelse bara om anståndet upphör senare än två år före preskriptionstidens utgång. Har anstånd medgetts endast med en del av fordran förlängs preskriptionstiden för den del av fordringen, som omfattas av anståndet. Regeln avser alla de fall där anstånd medgetts och är inte begränsad till anstånd föranledda av domstolsprövning. Utanför bestämmelsen faller sådant uppskov med betalning som KFM kan medge vid indrivning. Har KFM medgett uppskov med betalning tillämpas reglerna i 5 §.

I kommittéförslaget används här uttrycket "gäldenären" för att ange vem som omfattas av anståndet. Med hänsyn till att lagen i övrigt avser bestämmelser om preskription avseende även andra betalningsskyldiga som ställföreträdare och borgensmän, anser jag att uttrycket "den som svarar för betalningen" genomgående bör användas. Att bestämmelser om anstånd för ställföreträdare och borgensmän inte finns hindrar inte att uttrycket används också i förevarande paragraf.

4 §

Paragrafen innehåller bestämmelser om framskjutet preskriptionsinträde vid ackord.

Bestämmelserna är i huvudsak utformade i överensstämmelse med gällande rätt. Paragrafen är tillämplig både vid underhandsackord och offentligt ackord. Däremot gäller bestämmelsen inte vid offentligt ackord i konkurs.

I andra stycket föreskrivs att vad som sagts tidigare i paragrafen inte gäller om god man förordnas under tid fordringen hålls vid liv endast på grund av att ansökan om förlängning getts in eller enligt ett icke lagakraftätagande beslut om förlängning. Ett förordnande av god man efter utgången av den preskriptionstid som anges i 2, 3 eller 5 §§ och innan en ansökan om förlängning är slutligt avgjord flyttar således inte fram preskriptionsinträdet.

5 §

I paragrafen sägs att en fordran på den som av KFM skriftligen medgivits uppskov med betalningen preskriberas tidigast vid utgången av det kalenderår, då betalningen skall vara fullgjord enligt KFM:s medgivande.

Bestämmelserna har behandlats i avsnitt 2.4.4. De innebär att möjligheterna att godta avbetalning i fråga om fordringar som är föremål för indrivning förbättras i förhållande till vad som f.n. är fallet. Bestämmelserna behövs särskilt med tanke på gäldenärer som vill göra rätt för sig men behöver en amorteringstid som är längre än den ordinarie preskriptionstiden.

Ett uppskov med betalningen kan enligt paragrafen bara medföra en förlängning av preskriptionstiden om högst fem år räknat från den ordinarie preskriptionstidens utgång.

Preskriptionsinträdet förskjuts vid uppskov endast i förhållande till den som medgivits uppskov med betalningen. Ett medgivande om betalningsuppskov för en betalningsskyldig berör således inte preskriptionstiden för eventuellt andra ansvariga.

6 §

Bestämmelserna i *första punkten* anger förutsättningarna för förlängning av preskriptionstiden vid s.k. indrivningssabotage. Det krävs att den som svarar för betalning av fordringen överlätit eller undanskaffat egendom eller upplåtit särskild rätt till egendom och att det kan antas att han gjort detta för att försvåra det allmännas möjligheter att få betalt för fordringen.

I orden "överlätit egendom" och "upplåtit särskild rätt till egendom" innefattas försäljning, gåva, uthyrning eller pantsättning av fast eller lös egendom. Med undanskaffande bör förstås att den betalningsskyldige har förstört, gömt eller på annat sätt undanröjt egendom så att den inte varit åtkomlig för indrivning.

Förlängningen skall kunna utlösas av både rättsliga och faktiska förfoganden. Avgörande är dock om förfarandet kan antas ha vidtagits för att försvåra det allmännas möjlighet att få betalt för fordringen. Det skall föreligga s.k. indrivningssabotage. De åtgärder som kan ge anledning anta att ett sådant sabotage föreligger framstår ofta som "främmande" händelser i den betalningsansvariges livsföring eller verksamhet. Det kan t.ex. vara fråga om gåvor som framstår som omotiverade eller om en onormalt stor utförsäljning av lagertillgångar i en rörelse.

De förfaranden som det är fråga om är emellertid ibland av sådan art att de kan förefalla som naturliga led i den betalningsskyldiges verksamhet. Men särskilda faktorer kan tillkomma som gör att det kan antas att sabotagesyfte föreligger. Som exempel kan anges att ett företag har sålt tillgångar till ett annat företag med samma ägarintressen. Har transaktionen skett till underpris kan det tyda på att åtgärden har vidtagits i syfte att förhindra exekution i egendomen eller att försämra indrivningsresultatet. Även fordringsbeloppets storlek och värdet av den egendom som undanskaffats har givetvis betydelse vid bedömningen av förlängningsfrågan.

Förfarandet skall vara sådant att det "kan antas" ha skett i syfte att försvåra indrivningen. Det behöver inte till fullo styrkas att motivet för åtgärden var att försvåra indrivningen. Det är tillräckligt om övervägande skäl talar för detta.

För att förlängning skall kunna ske enligt andra t. o. m. fjärde punkten erfordras enligt andra stycket att de förhållanden som beskrivs i resp. punkt förelegat sedan fordringen överlämnats för indrivning. Fordringen anses vara överlämnad för indrivning när indrivningshandlingen har kommit in till KFM eller, om REX-systemet har införts för den aktuella KFM, den dag då målet registrerades i datasystemet.

Av rekvisiten i bestämmelserna följer att förhållandena bör ha varit så lång tid att indrivningen har försvårats eller omöjliggjorts. Om KFM trots efterforskningar inte har kunnat klarlägga var den betalningsskyldige uppehåller sig är förutsättningarna för en förlängning av preskriptionstiden i princip uppfyllda. Om KFM däremot har lyckats komma i kontakt med den betalningsskyldige efter en tids efterforskningar kan så lång tid av den ordinarie preskriptionstiden ännu återstå, att man inte kan hävda att indrivningen genom utevaron har försvårats eller omöjliggjorts. Dessa omständigheter kan beaktas inom ramen för föreskriften att särskilda skäl inte skall tala emot en förlängning.

Bestämmelsen i *andra punkten* gäller situationer då den betalningsskyldige har saknat känt hemvist och det inte har kunnat klarläggas var han uppehållit sig. Bestämmelsen anknyter nära till vad som föreskrivs i delgivningslagen (1970:428) beträffande kungörelsedelgivning.

Med känt hemvist bör förstås att vederbörande har haft fast bostad eller har vistats stadigvarande på känd bostadsadress. Vistelsen bör ha varit så långvarig att KFM har haft möjlighet att vidta indrivningsåtgärder mot den

betalningsskyldige. En person som har bytt bostad så ofta att det omöjliggjort KFM:s möjligheter att komma i kontakt med honom faller i princip under bestämmelsen, även om vistelsen på de olika adresserna varat viss kortare tid.

Enligt bestämmelsen i andra punkten erfordras även att det inte har kunnat klarläggas var den betalningsskyldige uppehållit sig. Har KFM med sina normala rutiner inte kunnat få fram uppgifter om vistelseorten - exempelvis genom arbetsgivare, släktingar eller myndigheternas register - är villkoret i princip uppfyllt.

Har KFM trots efterforskningar inte kunnat klarlägga var den betalningsskyldige uppehållit sig kan förhållandena ha ändrats när domstolen skall avgöra saken. Genom spärregeln att särskilda skäl inte skall tala mot en förlängning ges domstolen möjlighet att bedöma om så lång tid ändå återstår innan preskription inträder att tiden ändå är tillfyllest för ytterligare indrivningsåtgärder. En sådan bedömning bör innefatta en prövning av om indrivningen i nämnvärd mån försvårats genom utevaron. Har så skett bör en förlängning ske.

Reglerna i *tredje punkten* gäller de situationer då den betalningsskyldige inte har kunnat anträffas på känt hemvist inom riket och det inte har kunnat klarläggas var han uppehållit sig. Om det dessutom kan antas att han hållit sig undan finns förutsättningar att förlänga preskriptionstiden enligt denna punkt. Bestämmelsen ansluter nära till reglerna i 15 § delgivningslagen. Den omständigheten att en person inte träffats i sin bostad eller på sin arbetsplats och det inte har gått att få reda på var han uppehållit sig tyder på att vederbörande velat undvika att komma i kontakt med myndigheterna. Även andra omständigheter måste peka på att han medvetet hållit sig undan. Avvisande hållning och svävande uppgifter av familjemedlemmar, arbetskamrater eller vänner kan ge stöd för denna bedömning.

Enligt bestämmelserna i denna punkt krävs bl. a. att det kan antas att den betalningsskyldige hållit sig undan. För att ett sådant syfte skall kunna konstateras måste förhållandena av naturliga skäl ha förelegat en tid. Det ligger därför i sakens natur att indrivningen i sådant fall har försvårats. Om den betalningsskyldige dyker upp efter en tid är möjligheterna därför mer begränsade än enligt andra punkten att tillämpa spärregeln att särskilda skäl talar mot en förlängning. Ett tänkbart skäl kan vara att egendom finns tillgänglig som kan tas i anspråk vid indrivningen och som förslår till betalning av fordringen.

Bestämmelserna i *fjärde punkten* omfattar utlandsfallen. För förlängning enligt denna punkt fordras att utlandsvistelsen varit stadigvarande. En vanlig semestervistelse eller en affärsresa utomlands är således inte tillräcklig. Förlängning av preskriptionstiden får ske om inte särskilda skäl talar mot detta. Genom denna spärregel ges möjlighet att ta hänsyn till bl. a. om det funnits ett handräckningsavtal som möjliggjort en effektiv indrivning i det land där den betalningsskyldige vistats. Den betalningsskyldige kan exem-

pelvis ha avvikit i början av preskriptionstiden och den ordinarie tiden framstår som tillräcklig för indrivningen. Om fordringsbeloppet är mycket litet eller om vad som återstår av fordringen, sedan egendom här i riket tagits i anspråk exempelvis genom utmätning, är ringa bör förlängning av preskriptionstiden inte heller beslutas.

Ett förlängningsbeslut kan fattas redan i början av den ordinarie preskriptionstiden. I allmänhet torde dock behovet av förlängning uppstå först i slutet av perioden när KFM företagit indrivningsförsök mot den betalningsskyldige. Det kan dock finnas tillfällen då den betalningsskyldige redan i inledningsskedet har uppträtt på sådant sätt, att det finns anledning att på ett tidigt stadium besluta om förlängning.

Med uttrycket "den som svarar för betalning av en fordran" avses förutom de som direkt i olika medelslagsförfattningar anges som skattskyldiga eller betalningsskyldiga även de som annars enligt lag kan åläggas betalningsskyldighet. Därmed omfattas t.ex. när det gäller ej inbetalda källskatter såväl arbetsgivare som ställföreträdare av bestämmelsen. I fråga om betalningsskyldig som är juridisk person har en remissinstans funnit det oklart vem som kan företa åtgärder som kan medföra förlängning mot den juridiska personen. När det först gäller fall av undanskaffande av egendom o.d. bör gälla att om den juridiska personen blir bunden av ett visst förfarande som har företagits för den juridiska personens räkning finns förutsättningar att betrakta förfarandet som förlängningsgrundande, oavsett vem som vidtagit åtgärden. I utevaro- och utlandsfallen finns i tredje stycket bestämmelser som tar sikte på "företrädare" för den juridiska personen. Uttrycket företrädare avses ha samma innebörd som det har i bl.a. 77 a § UBL och 48 a § ML. Detta innebär att bestämmelsen inte är begränsad till en juridisk persons legala företrädare utan också kan tillämpas när någon annan i företaget bedöms ha ett sådant inflytande att han framstår som ansvarig för att innehållen skatt inte har betalats in. Exempel på en sådan tillämpning finns i rättspraxis. Jag avser härvid bl.a. det rättsfall som redovisas i NJA 1979 s. 555. En förutsättning för tillämpning av bestämmelsen är att företrädarens förhållanden kan antas ha haft betydelse för möjligheterna att driva in fordringen. Detta följer av föreskriften att särskilda skäl inte får tala mot en förlängning av preskriptionstiden. Bestämmelsen får sin egentliga betydelse i fråga om s.k. fåmansbolag. Det förhållandet att en företrädare för ett stort börsbolag "håller sig undan" kan knappast få betydelse för möjligheterna att driva in fordringen.

7 §

I paragrafen finns föreskrifter av innebörd att preskriptionstiden enligt 6 § skall förlängas med fem år räknat från den ordinarie preskriptionstidens slut.

Har preskriptionsinträdet tidigare framflyttats enligt 3–5 §§ kommer förlängningsbeslutet i verkligheten att endast avse den tid som återstår till

dess fem år förflutit efter den ordinarie preskriptionstidens utgång.

8 §

I paragrafen ges föreskrifter för det fall att ansökan om förlängning av preskriptionstiden har getts in till domstol. I sådant fall preskriberas fordringen tidigast då domstolens lagakraftäggande beslut på grund av ansökningen föreligger.

Om en ansökan om förlängning görs kort tid före preskriptionstidens utgång förhindrar bestämmelsen att fordringen preskriberas innan domstolen har hunnit fatta beslut om förlängning. Fordringen hålls således vid liv i avvaktan på att domstolen fattar beslut och detta vinner laga kraft.

3.1.4 Innebörden av preskription

9–11 §§

I paragraferna behandlas innebörden av preskription. Dessa frågor har utförligt behandlats i avsnitt 2.5 i den allmänna motiveringen.

Formuleringen i 9 § första stycket "att åtgärder för att få betalt för en fordran inte får vidtas" avser att uttrycka att sådana åtgärder som betalningsanmaning, kvittning, utmätning eller ansökan om förlängning av preskriptionstiden inte får vidtas.

Bestämmelserna i 9 § tredje stycket innebär att det läge som rådde innan åtgärden vidtogs om möjligt skall återställas. Det innebär beträffande exempelvis införsel att KFM skall betala ut innehållet belopp till gäldenären. Vid utmätning skall egendomen i regel återställas till gäldenären. Har försäljning skett skall influtna medel normalt betalas ut till gäldenären.

3.1.5 Behöriga myndigheter

12 §

I paragrafen föreskrivs att KFM som har att verkställa indrivning är behörig att ansöka om förlängning av preskriptionstiden. Ansökan skall prövas av länsrätten i det län där myndigheten är belägen. Ansökan skall inges innan fordringen har preskriberats.

Överflyttning till annan KFM får endast ske enligt vad som i allmänhet gäller om överflyttning av utskönningsmål.

Länsrättens prövning påverkas inte av att verkställigheten, innan förlängningsfrågan är avgjord, överflyttas till annan KFM än den som ansökt om förlängning.

En ansökan om förlängning måste göras före preskriptionstidens utgång. Redan en ansökan medger att indrivningsåtgärder kan vidtas för att få en fordran infriad. Vissa begränsningar har dock ansetts böra göras i de indrivningsåtgärder som får vidtas innan ett lagakraftäggande beslut i förlängningsfrågan föreligger. Dessa begränsningar finns angivna i 9 §.

Mål om förlängning handläggs hos länsrätten enligt bestämmelserna i förvaltningsprocesslagen (1971:191) FPL. Förfarandet är i princip skriftligt. Föreskrifterna i FPL om kommunikation och delgivning (10 och 47 §§) är tillämpliga. Domstolen kan sålunda komma att använda kungörelsedelgivning enligt delgivningslagen för att kunna avgöra målet.

I enlighet med bestämmelserna i 33 § FPL förs talan mot länsrätts beslut hos kammarrätt. Mot kammarrätts beslut förs talan hos regeringsrätten. Talan får föras av den som beslutet angår om det har gått honom emot. Som framgår av 13 § skall det allmännas talan föras av RSV.

Besvär över kammarrätts beslut i fråga om förlängning av preskriptionstid prövas av regeringsrätten endast om prövningstillstånd meddelas (35 § FPL).

I fråga om talan mot beslut i fråga om förlängning gäller en besvärstid på tre veckor räknat från den dag klaganden fick del av beslutet (7 § FPL).

Beslut om förlängning skall innehålla uppgift om vad den har att iakttä som vill överklaga beslutet. Krävs prövningstillstånd skall beslutet innehålla uppgift om detta och om de grunder på vilket sådant tillstånd meddelas (31 § FPL).

13 §

I paragrafen föreskrivs att det allmännas talan i mål om förlängning i överinstans förs av RSV [jfr 3 § andra stycket punkten 2 förordningen (1970:752) med instruktion för RSV].

3.2 Övriga lagförslag

Särskilda bestämmelser om indrivningspreskription finns som tidigare nämnts både i UBL och i en del andra skatte- och avgiftsförfattningar. Den föreslagna lagen om preskription av skatter m.m. föranleder ändringar i dessa. De mest omfattande ändringarna gäller UBL.

Preskriptionsreglerna i 71 och 77 a §§ i UBL avser såväl talerättspreskription som indrivningspreskription.

Kommittén föreslår att de bestämmelser som avser indrivningspreskription utgår, medan bestämmelserna om fastställelsepreskription lämnas i stort sett oförändrade. Anknytningen till uppbördsår behålls i kommitténs förslag angående talerättspreskription.

Förslaget om upphävande av bestämmelserna om indrivningspreskription motiveras av att de ersätts av motsvarande bestämmelser i den nya lagen.

Kommitténs förslag har inte föranlett några erinringar från remissinstanserna. En remissinstans ifrågasätter dock om inte begreppet "uppbördsår" bör ersättas av begreppet "kalenderår".

För egen del skall jag i första hand ta upp frågan om begreppet "uppbördsår" bör behållas och belysa denna med ett exempel.

En arbetsgivare som gjort avdrag för *kvarstående* skatt enligt 1978 års

taxering skall enligt nu gällande bestämmelser betala in det innehållna beloppet under uppbördsåren mars och maj 1979. Underlåter han att göra detta får den lokala skattemyndigheten ålägga honom betalningsskyldighet för beloppet senast fem år efter utgången av uppbördsåret 1979-1980, dvs. senast 28 februari 1985.

Enligt huvudregeln i mitt förslag preskriberas en fordran på kvarstående skatt enligt 1978 års taxering fem år efter utgången av det kalenderår då den förföll till betalning, dvs. den 31 december 1984. Om begreppet "uppbördsår" får kvarstå i 71 § UBL blir följden att den lokala skattemyndigheten kan fastställa betalningsskyldighet för arbetsgivaren ännu två månader efter det att fordringen preskriberats mot arbetstagaren. En sådan ordning bör enligt min mening undvikas. Detta kan uppnås genom att preskriptionstiden bestäms till fem år från utgången av det kalenderår då avdraget gjordes.

När det gäller en arbetsgivares ansvarighet för innehållen *preliminär* skatt är preskriptionstiden enligt nu gällande bestämmelser fem år räknat från utgången av det uppbördsår under vilket arbetstagaren skall betala den kvarstående skatt som hänför sig till det inkomstår då skatteavdraget gjordes. Om man i denna bestämmelse byter ut uppbördsår mot kalenderår följer att preskriptionstiden i stället räknas fem år från utgången av det kalenderår då denna kvarstående skatt skall betalas. Detta kan också uttryckas så att preskription inträder sju år efter utgången av det kalenderår då skatteavdraget gjordes. Jag förordar att tiden för fastställelse av arbetsgivares ansvarighet för innehållen *preliminär* skatt utformas på detta sätt.

Den ordning som jag här har förordat bör också gälla i fråga om tiden för fastställelse av arbetsgivares betalningsskyldighet på grund av att han inte gjort avdrag för *preliminär* eller kvarstående skatt.

Det sagda innebär att man även i fråga om talerättspreskription får samma regler för det fall arbetsgivaren har innehållit ett belopp men underlåtit att betala in detta och det fall att han har underlåtit att innehålla ett belopp.

Enligt nuvarande bestämmelser får den lokala skattemyndigheten ålägga en arbetsgivare som underlåtit att göra skatteavdrag betalningsskyldighet så länge den skattskyldiges ansvarighet för skatten kvarstår. Om den skattskyldige har fått anstånd med betalning av skatten i avvaktan på kammarrätts eller regeringsrättens beslut får sålunda betalningsskyldighet åläggas arbetsgivaren inom en tid av två år från utgången av det uppbördsår då domstolens beslut meddelades. Den ordningen bör bibehållas med den jämkningen att uppbördsår byts ut mot kalenderår.

Som tidigare nämnts kan ställföreträdare för arbetsgivare som är juridisk person åläggas betalningsskyldighet för innehållet inte redovisat skattebelopp. Sådan talan får inte väckas sedan arbetsgivarens ansvarighet för skattebeloppet bortfallit på grund av preskription. Jag föreslår ingen ändring i denna ordning. Därav följer att ansvarighet för ställföreträdare kommer att kunna fastställas om preskriptionstiden för den juridiska personen förlängts

enligt särskilt beslut eller på grund av betalningsuppskov. En sådan koppling föreslås också i fråga om ställföreträdares ansvarighet enligt ML, FKL, AVGL och SjL.

Särskilda bestämmelser om indrivningspreskription eller hänvisning till UBL:s preskriptionsregler finns f.n. i ML, FKL, SjL, KupL, AVGL, lagen om felparkeringsavgift och lagen om påföljder och ingripanden vid olovligt byggande m.m. Dessa särskilda bestämmelser och hänvisningar ersätts nu av den föreslagna lagen om preskription av skattefordringar m.m.

Slutligen återverkar den föreslagna enhetliga preskriptionstiden för skattefordringar m.m. på bestämmelserna i 3 § lagen (1971:1072) om förmånsberättigade skattefordringar m.m.

Allmän förmånsrätt följer enligt 11 § förmånsrättslagen (1970:979) med fordran på skatter och allmänna avgifter i de fall och med de begränsningar som särskilt föreskrivs. De åsyftade föreskrifterna återfinns i lagen om förmånsberättigade skattefordringar.

Förmånsrätten för skatter och avgifter som följer de allmänna preskriptionsreglerna har tidsmässigt begränsats. Beträffande sådana fordringar föreskrivs att förmånsrätt föreligger endast om konkursansökning gjorts inom fem år efter utgången av det kalenderår under vilket skatten eller avgiften skulle ha erlagts eller, om särskilt beslut meddelats om betalningstid, enligt detta beslut (3 § andra stycket).

Genom att dessa skatter och avgifter kommer att omfattas av den föreslagna lagen om preskription av skattefordringar m.m. bortfaller skälen för den beskrivna särregleringen. Jag föreslår sålunda att andra stycket i paragrafen får utgå.

En mångfald medelslag faller f.n. under de allmänna reglerna om tioårig preskription. Förslaget innebär beträffande dessa medelslag helt nya principer för beräkningen av preskriptionstiden, i första hand en kraftig förkortning till en i princip femårig preskriptionstid. Till dessa medelslag hör bl.a. arvs- och gåvoskatten. En remissinstans pekar på ett speciellt problem som rör denna. Arvslotter och gåvor som kommer från samma person inom en tioårsperiod skall nämligen enligt 19 och 41 §§ AGL läggas samman vid skatteberäkningen. Det senaste förvärvet skall beskattas på "toppen" av de sammanlagda förvärven under perioden eftersom skatteskalen är progressiv. Motivet till att sammanläggningstiden bestämdes till tio år var bl.a. att skatten omfattades av reglerna om tioårig preskription (jfr prop. 1958:145, s. 68 och 70). Enligt min mening finns det inte någon anledning att låta den föreslagna förkortningen av preskriptionstiden få återverkningar på sammanläggningsregeln. Denna anger endast en metod att beräkna skattens storlek. Metoden kan givetvis tillämpas även om någon av de fordringar som ingår i beräkningsunderlaget är preskriberad.

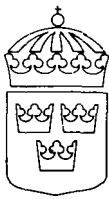
4 Hemställan

Jag hemställer att lagrådets yttrande inhämtas över förslagen till

1. lag om preskription av skattefordringar m.m.,
2. lag om ändring i uppbördslagen (1953:272),
3. lag om ändring i lagen (1968:430) om mervärdeskatt,
4. lag om ändring i lagen (1959:92) om förfarandet vid viss konsumtionsbeskattning,
5. lag om ändring i lagen (1958:295) om sjömansskatt,
6. lag om ändring i kupongskattelagen (1970:624),
7. lag om ändring i lagen (1959:552) om uppbörd av vissa avgifter enligt lagen om allmän försäkring m.m.,
8. lag om ändring i lagen (1976:206) om felparkeringsavgift,
9. lag om ändring i lagen (1976:666) om påföljder och ingripanden vid olovligt byggande m.m.,
10. lag om ändring i lagen (1971:1072) om förmånsberättigade skattefordringar m.m.

5 Beslut

Regeringen beslutar i enlighet med föredragandens hemställan.

Statens offentliga utredningar

1978:87

Budgetdepartementet

Lag om preskription av skattefordringar m. m.

Delbetänkande av utredningen om säkerhetsåtgärder
m. m. i skatteprocessen

Stockholm 1978

Sammanfattning

Betänkandet utgör en tredje etapp i utredningens arbete. Det innehåller reformerade bestämmelser om fordringspreskription vilka bestämmelser avses bli tillämpliga inom hela området för skatter, tullar och avgifter. Den nuvarande ordningen med två skilda preskriptionssystem – dvs. att preskription sker antingen enligt 1862 års preskriptionsförordning eller de särskilda föreskrifterna i uppbördslagen – ersätts således med en ny lag, som kallas *lag om preskription av skattefordringar m. m.*

Den femåriga preskriptionsfristen enligt uppbördslagen (1953:272) behålls i lagförslaget. Vissa ändringar i fråga om fristens beräkning föreslås dock. F. n. gäller som preskriptionsutlösande faktor fordringens förfallodag enligt verkställd debitering eller – för vissa fall – det beslut varigenom fordringsanspråket fastställs till betalning. Enligt förslaget skall preskriptionstiden i princip börja löpa från utgången av det kalenderår då fordringen påfördes gäldenären.

Från huvudprincipen att preskriptionstiden utgör fem år med början vid utgången av det kalenderår då fordringen debiterades eller fastställdes görs vissa undantag.

Till en början föreslås ett s. k. framskjutet preskriptionsinträde i de fall där gäldenären har medgett anstånd med betalningen av fordringen helt eller delvis. Fordringen preskriberas då i sin helhet tidigast två år från utgången av det kalenderår då anståndet upphörde att gälla. Framskjutet preskriptionsinträde gäller också vid offentligt ackord enligt ackordslagen (1970:847).

En annan nyhet i förslaget utgör institutet preskriptionsförlängning. Det innebär att den ordinarie preskriptionstiden om fem år under vissa angivna förutsättningar får förlängas genom ett särskilt myndighetsbeslut. Genom ett sådant beslut förlängs preskriptionstiden med en fast period om två år. Förlängningstiden är maximerad till tio år. För att så lång tid skall kunna uppnås, krävs således fem särskilda beslut.

Förlängning av preskriptionstiden får ske om gäldenären sedan fordringen har överlämnats till indrivning gör sig av med utmätningsbar egendom i syfte att försvåra det allmännas möjligheter att få betalt för fordringen, håller sig undan eller stadigvarande vistas utomlands och därvid saknar utmätningsbar egendom här i landet. I samtliga dessa s. k. sabotagefall beslutar kronofogdemyndighet om förlängning. Beslutet skall obligatoriskt överprövas av vederbörande länsskatterätt eller efter den 1 juli 1979 länsrätt.

Preskriptionstiden får enligt lagförslaget även förlängas om gäldenär har träffat en överenskommelse om avbetalning på en skatteskuld om förlängning är nödvändig för att betalningen skall kunna fullgöras.

Ett förlängningsbeslut träffar i princip alla dem – gäldenärer och borgensmän – som vid beslutstillfället var ansvariga för betalningen av fordringen.

Det föreslås att lagförslaget skall träda i kraft den 1 juli 1979.

1 Förslag till

Lag om preskription av skattefordringar m. m.

Härigenom föreskrivs följande.

Tillämpningsområde

1 § Denna lag är tillämplig i fråga om preskription av det allmännas fordran, som skall drivas in enligt bestämmelserna i uppbördslagen (1953:272).

Preskriptionstid

2 § Preskriptionstiden är fem år.

3 § Preskriptionstiden börjar löpa vid utgången av det kalenderår, då fordringen påfördes gäldenären. Har fordringen avräknats på slutlig skatt enligt uppbördslagen (1953:272) eller på slutlig avgift enligt lagen (1959:552) om uppbörd av vissa avgifter enligt lagen om allmän försäkring, m. m., löper preskriptionstiden dock från utgången av det kalenderår, då fordringen har påförts som slutlig skatt eller slutlig avgift.

4 § Har gäldenären medgivits anstånd med betalningen av fordringen eller del av denna, preskriberas fordringen i sin helhet tidigast två år från utgången av det kalenderår, då anståndet upphörde att gälla.

5 § Har enligt ackordslagen (1970:847) god man förordnats, preskriberas fordringen tidigast två år från utgången av det kalenderår, då förordnandet har skett, eller, om offentligt ackord har kommit till stånd, från utgången av det kalenderår, då det skall vara fullgjort.

Förlängning av preskriptionstid

6 § Sedan fordringen har överlämnats till indrivning, får preskriptionstiden förlängas om den som svarar för betalningen av fordringen, överlåter, upplåter eller undanskaffar egendom, som kan tas i anspråk vid indrivning, och det kan antas ha skett för att försvåra det allmännas möjligheter att få betalt för fordringen.

7 § Sedan fordringen har överlämnats till indrivning, får preskriptionstiden förlängas om den som svarar för betalningen av fordringen eller ställföreträdare för denne

1. saknar känt hemvist och det inte kan klarläggas var han uppehåller sig.

2. inte kan anträffas på känt hemvist inom riket och det inte kan klarläggas var han uppehåller sig samt det kan antas att han håller sig undan eller

3. stadigvarande vistas utomlands och det kan antas att egendom, som här i riket kan tas i anspråk vid indrivningen, inte förslår till betalningen av fordringen.

8 § Har den som svarar för betalningen av fordringen skriftligen förbundit sig att betala i särskilda poster, får preskriptionstiden förlängas om det är nödvändigt för att betalningen skall kunna fullgöras. .

9 § Preskriptionstiden förlängs genom beslut. Beslutet innebär att preskriptionstiden i fråga om den beslutet avser löper ytterligare två kalenderår. Förlängning får ske med högst tio år.

10 § Svarar flera solidariskt för betalningen av fordringen, och har beslut om förlängning fattats mot en av dem, preskriberas fordringen gentemot de övriga tidigast den dag, då förlängningstiden löper ut.

11 § Beslut om förlängning gäller genast. Försäljning av utmätt egendom eller därmed liknande åtgärd får inte äga rum innan beslutet har vunnit laga kraft.

Innebörden av preskription m. m.

12 § Preskription innebär att åtgärder för att kräva ut fordringen inte längre får vidtas. Rätten att kräva ut fordringen ur egendom, i vilken det allmänna har panträtt till säkerhet för fordringen berörs dock inte.

13 § Preskription av huvudfordran omfattar även fordran på ränta och annan tilläggsförpliktelse samt fordran på grund av borgen.

14 § Svarar flera solidariskt för betalningen av fordran, som har påförts dem vid skilda tillfällen, inverkar det förhållandet att preskription har inträtt mot någon av dem inte på de övrigas betalningsansvar.

Behörighet att fatta beslut m. m.

15 § Förlängning av preskriptionstid beslutas av den kronofogdemyndighet som skall verkställa indrivning av fordringen.

Beslut om förlängning får av kronofogdemyndighet fattas utan att den som berörs av beslutet har underrättats om det som har tillförts ärendet genom annan än honom själv.

16 § Beslut som kronofogdemyndighet har fattat med stöd av bestämmelserna i 6–7 §§ skall omedelbart översändas till länsskatterätten i det län, där myndigheten är belägen. Länsskatterätten prövar snarast om förutsättningar för förlängning har förelagat.

Besvär m. m.

17 § Talan mot beslut som kronofogdemyndighet har fattat med stöd av bestämmelserna i 8 § förs genom besvär hos länsskatterätten i det län, där myndigheten är belägen.

18 § Det allmännas talan i mål om förlängning av preskriptionstid förs av den kronofogdemyndighet som har beslutat om förlängningen.

Denna lag träder i kraft den 1 juli 1979.

Lagen tillämpas även på fordran som vid ikraftträdandet ännu inte har preskriberats enligt äldre bestämmelser. Preskription inträder dock inte i något fall tidigare än vid utgången av år 1981 om så inte skulle ha skett även enligt äldre bestämmelser.

2 Förslag till

Lag om ändring i uppbördslagen (1953:272)

Härigenom föreskrivs att i fråga om uppbördslagen (1953:272)¹

dels att 71 § 1 och 3 mom. skall upphöra att gälla,

dels att 71 § 2 mom. och 77 a § skall ha nedan angivna lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

71 §

2 mom. Har arbetsgivare verkställt skatteavdrag för preliminär skatt men icke inbetalat det innehållna beloppet, må lokal skattemyndighet icke fastställa ansvarighet för arbetsgivaren senare än fem år efter utgången av det uppbördsår då sådan kvarstående skatt skulle ha erlagts, som svarar mot preliminär skatt för det inkomstår då skatteavdraget verkställdes. Avser skatteavdraget kvarstående skatt, må fastställelsen icke ske senare än fem år efter utgången av det uppbördsår, under vilket skatten skolat erläggas enligt verkställd debitering.

Åtgärder för indrivning av skatt, som arbetsgivare innehållit genom skatteavdrag, må icke vidtagas senare än fem år efter utgången av det uppbördsår då beslut om fastställelse enligt första stycket meddelades.

Har arbetsgivare underlåtit att verkställa skatteavdrag, må hans ansvarighet för skatten icke fastställas och ej heller åtgärder för uttagande av skatten vidtagas mot honom sedan arbetstagarens ansvarighet för skatten upphört enligt 1 mom.

Utan hinder av vad ovan föreskrivits må kammarrätts eller regeringsrättens beslut varigenom arbetsgivare ålagts ansvarighet för arbetstagares

Har arbetsgivare verkställt skatteavdrag för preliminär skatt men icke inbetalat det innehållna beloppet, må lokal skattemyndighet icke fastställa ansvarighet för arbetsgivaren senare än fem år efter utgången av det uppbördsår då sådan kvarstående skatt skulle ha erlagts, som svarar mot preliminär skatt för det inkomstår då skatteavdraget verkställdes. Avser skatteavdraget kvarstående skatt, må fastställelsen icke ske senare än fem år efter utgången av det uppbördsår, under vilket skatten skolat erläggas enligt verkställd debitering.

Har arbetsgivare underlåtit att verkställa skatteavdrag, må hans ansvarighet för skatten icke fastställas sedan arbetstagarens ansvarighet för skatten upphört.

¹ Lagen om omtryckt 1972:75.

Senaste lydelse av lagens rubrik 1974:771.

*Nuvarande lydelse**Föreslagen lydelse*

skatt verkställas inom en tid av två år från utgången av det uppbördsår då beslutet meddelades.

77 a §

Har den som företräder arbetsgivare, som är juridisk person, verkställt skatteavdrag men uppsåtligen eller av grov oaktsamhet underlåtit att betala det innehållna beloppet i tid och ordning som i 77 § sägs, är han jämte arbetsgivaren betalningsskyldig för skattebeloppet jämte restavgift. Betalningsskyldigheten må jämkas eller eftergivas när särskilda skäl föreligga.

Talan om åläggande av betalningsskyldighet enligt första stycket föres vid allmän domstol.

Yrkande om åläggande av betalningsskyldighet som nu sagts må icke framställas *och ej heller åtgärder för indrivning vidtagas* sedan arbetsgivarens ansvarighet för skattebeloppet bortfallit på grund av bestämmelserna i 71 §. *Utan hinder härav må dom, varigenom sådan betalningsskyldighet ålagts, verkställas inom en tid av två år från utgången av det uppbördsår då domen vunnit laga kraft.* Hos den som blivit ålagd betalningsskyldighet må indrivning ske i samma ordning som gäller för restförd skatt.

Yrkande om åläggande av betalningsskyldighet som nu sagts må icke framställas sedan arbetsgivarens ansvarighet för skattebeloppet bortfallit på grund av bestämmelserna i 71 §. Hos den som blivit ålagd betalningsskyldighet må indrivning ske i samma ordning som gäller för restförd skatt.

Den som erlagt skattebelopp eller restavgift på grund av betalningsskyldighet enligt första stycket äger söka beloppet åter av arbetsgivaren. Därvid gälla i tillämpliga delar bestämmelserna i 76 § om uttagande av skatt som arbetsgivare betalat för arbetstagare.

Denna lag träder i kraft den 1 juli 1979.

3 Förslag till

Lag om ändring i lagen (1968:430) om mervärdeskatt

Härigenom föreskrivs att 48 och 48 a § lagen (1968:430) om mervärdeskatt¹ skall ha nedan angivna lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

48 §

Betalas icke skatt i behörig tid och ordning indrives skatt och restavgift.

Bestämmelserna i uppbördslagen om indrivning, avkortning och avskrivning samt efterkrav och *preskription* gäller i tillämpliga delar i fråga om mervärdeskatt. Införsel enligt införsellagen den 6 december 1968 (nr 621) får äga rum vid indrivning av mervärdeskatt och restavgift på skatten.

Bestämmelserna i uppbördslagen om indrivning, avkortning och avskrivning samt efterkrav gäller i tillämpliga delar i fråga om mervärdeskatt. Införsel enligt införsellagen den 6 december 1968 (nr 621) får äga rum vid indrivning av mervärdeskatt och restavgift på skatten.

48 a §²

Har den som företräder skattskyldig, som är juridisk person, uppsåtligen eller av grov oaktsamhet underlåtit att inbetala skatt i rätt tid och ordning, är han jämte den skattskyldige betalningsskyldig för skattebeloppet och restavgift enligt 47 §. Betalningsskyldigheten får jämkas eller eftergivnas när särskilda skäl föreligger.

Talan om åläggande av betalningsskyldighet föres vid allmän domstol. Talan får ej väckas och *åtgärd för indrivning får ej vidtagas* sedan den skattskyldiges ansvarighet för skattebeloppet bortfallit på grund av preskription. *Utan hinder härav får dom, varigenom betalningsskyldighet ålagts, verkställas inom en tid av två år från utgången av det kalenderår, under vilket domen vunnit laga kraft.* Hos den som blivit ålagd betalningsskyldighet får indrivning ske i samma ordning som gäller för skatt.

Talan om åläggande av betalningsskyldighet föres vid allmän domstol. Talan får ej väckas sedan den skattskyldiges ansvarighet för skattebeloppet bortfallit på grund av preskription. Hos den som blivit ålagd betalningsskyldighet får indrivning ske i samma ordning som gäller för skatt.

¹ Lagen omtryckt 1969:237. Senaste lydelse av lagens rubrik 1974:885.

² Senaste lydelse 1973:928.

Den som erlagt skattebelopp eller restavgift på grund av betalningsskyldighet enligt första stycket äger söka beloppet åter av den skattskyldige.

Denna lag träder i kraft den 1 juli 1979.

4 Förslag till

Lag om ändring i lagen (1959:92) om förfarandet vid viss konsumtionsbeskattning

Härigenom föreskrivs att 27 a § lagen (1959:92) om förfarandet vid viss konsumtionsbeskattning¹ skall ha nedan angivna lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslügen lydelse

27 a §²

Har den som företräder skattskyldig, som är juridisk person, uppsåtligen eller av grov oaktsamhet underlåtit att inbetala skatt i rätt tid och ordning, är han jämte den skattskyldige betalningsskyldig för skattebeloppet och ränta därå enligt 27 §. Betalningsskyldigheten får jämkas eller eftergivas när särskilda skäl föreligga.

Talan om åläggande av betalningsskyldighet enligt första stycket föres vid allmän domstol. Talan får ej väckas *och åtgärder för indrivning få ej vidtagas* sedan den skattskyldiges ansvarighet för skattebeloppet bortfallit på grund av preskription. Hos den som blivit ålagd betalningsskyldighet får indrivning ske i samma ordning som gäller för skatt.

Talan om åläggande av betalningsskyldighet enligt första stycket föres vid allmän domstol. Talan får ej väckas sedan den skattskyldiges ansvarighet för skattebeloppet bortfallit på grund av preskription. Hos den som blivit ålagd betalningsskyldighet får indrivning ske i samma ordning som gäller för skatt.

Den som erlagt skattebelopp eller ränta på grund av betalningsskyldighet enligt första stycket äger söka beloppet åter av den skattskyldige.

Denna lag träder i kraft den 1 juli 1979.

¹ Senaste lydelse av lagens rubrik 1974:863.

² Senaste lydelse 1973:929.

5 Förslag till

Lag om ändring i lagen (1958:295) om sjömansskatt

Härigenom föreskrivs att 20 § lagen (1958:295) om sjömansskatt¹ skall ha nedan angivna lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

20 §²

Har redare underlåtit verkställa avdrag för sjömansskatt, må hans eller sjömannens ansvarighet för skatten icke fastställas *och ej heller åtgärder för uttagande av skatten vidtagas* senare än fem år efter utgången av det år, under vilket skatteavdraget skolat verkställas.

Har redare underlåtit verkställa avdrag för sjömansskatt, må hans eller sjömannens ansvarighet för skatten icke fastställas senare än fem år efter utgången av det år, under vilket skatteavdraget skolat verkställas.

Revisionskrav mot redare i anledning av att innehållen sjömansskatt icke inbetalats må icke fastställas senare än fem år efter utgången av det år, under vilket skatteavdraget verkställdes.

Åtgärder för indrivning av innehållen sjömansskatt må icke vidtagas senare än fem år efter utgången av det år, under vilket fråga om fastställelse av revisionskravet prövats av sjömansskattenämnden eller, i fall som avses i 17 a § andra stycket, det år under vilket redovisning för den period skatten avser inkommit till sjömansskattekontoret.

Utan hinder av vad ovan föreskrivits må kammarrätts eller regeringsrättens beslut, varigenom redare eller sjöman ålagts ansvarighet för sjömansskatt, verkställas inom en tid av två år från utgången av det år då beslutet meddelades.

¹ Lagen omtryckt 1970:933. Senaste lydelse av lagens rubrik 1974:777.

² Senaste lydelse 1974:777.

*Nuvarande lydelse**Föreslagen lydelse*

Har enligt ackordslagen (1970:847) god man förordnats före utgången av tid som angives i det föregående, må utan hinder av vad ovan sägs åtgärder för uttagande av skatt vidtagas inom två år från utgången av det år då förordnandet skett eller, om ackord kommer till stånd, från utgången av det år då ackordet skolat vara fullgjort.

Denna lag träder i kraft den 1 juli 1979.

6 Förslag till**Lag om ändring i kupongskattelagen (1970:624)**

Härigenom föreskrivs att 28 § kupongskattelagen (1970:624)¹ skall upphöra att gälla vid utgången av juni 1979.

*Nuvarande lydelse**Föreslagen lydelse*

28 §

Åtgärd för indrivning av obetald kupongskatt får ej vidtagas senare än fem år efter utgången av det kalenderår, under vilket förordnande om indrivning meddelats.

¹ Senaste lydelse av lagens rubrik 1974:996.

7 Förslag till**Lag om ändring i lagen (1959:552) om uppbörd av vissa avgifter enligt lagen om allmän försäkring, m. m.**

Härigenom föreskrivs att 30 § lagen (1959:552) om uppbörd av vissa avgifter enligt lagen om allmän försäkring, m. m.¹ skall ha nedan angivna lydelse.

*Nuvarande lydelse**Föreslagen lydelse*

30 §

Vad i uppbördslagen och föreskrifter angående tillämpningen av nämnda lag stadgas om restavgift, indrivning och redovisning av restförd skatt, avkortning och avskrivning av skatt, antagande av ackordsförslag som rör skatt samt upprättande av balanslängd skall äga motsvarande tillämpning i fråga om avgiftsbelopp som avses i 29 §; dock skall befogenhet, som enligt 58 § 2 mom. angivna lag tillkommer länsstyrelse eller riksrevisionsverket, i stället utövas av riks försäkringsverket. Angående efterkrav och *preskription* skall vad i 70 och 71 §§ uppbördslagen stadgas äga motsvarande tillämpning, dock att vad i 70 § 2 mom. nämnda lag sägs beträffande länsstyrelse i stället skall gälla riks försäkringsverket.

Vad i uppbördslagen och föreskrifter angående tillämpningen av nämnda lag stadgas om restavgift, indrivning och redovisning av restförd skatt, avkortning och avskrivning av skatt, antagande av ackordsförslag som rör skatt samt upprättande av balanslängd skall äga motsvarande tillämpning i fråga om avgiftsbelopp som avses i 29 §; dock skall befogenhet, som enligt 58 § 2 mom. angivna lag tillkommer länsstyrelse eller riksrevisionsverket, i stället utövas av riks försäkringsverket. Angående efterkrav skall vad i 70 § uppbördslagen stadgas äga motsvarande tillämpning dock att vad i 70 § 2 mom. nämnda lag sägs beträffande länsstyrelse i stället skall gälla riks försäkringsverket.

Denna lag träder i kraft den 1 juli 1979.

¹ Lagen omtryckt 1974:938. Senaste lydelse av lagens rubrik 1974:938.

Sammanställning av remissyttranden

I Allmän motivering**1.1 Allmänna synpunkter**

Remissinstanserna är positiva till förslagets allmänna inriktning, dvs. att en reformerad preskriptionslagstiftning i princip bör innebära enhetliga regler om fordringspreskription för alla skatter, tullar och därmed jämförliga offentligrättsliga avgifter.

Av de allmänt positiva remissinstanserna tillstyrker några utredningens förslag i sin helhet eller lämnar det utan erinran. Det gäller *rikspolisstyrelsen*, *riksåklagaren*, *generalullstyrelsen*, *statens jordbruksnämnd*, *länsstyrelserna i Västernorrlands och Örebro län*, *kronofogdemyndigheterna i Örebro, Hallsberg och Sollentuna*, *lokala skattemyndigheten i Malmö*, *Föreningen Sveriges fögderitjänstemän*, *Svenska kommunförbundet*, *landstingsförbundet*, *Föreningen auktoriserade revisorer*, *Sveriges ackordscentral*, *Svensk industriförening* och *Svenska företagens riksförbund*.

Huvuddelen av remissinstanserna vitsordar, som nyss framhållits, behovet av enhetliga regler om fordringspreskription inom området för skatter, tullar och avgifter. Hit hör bl. a. *hovrätten för Nedre Norrland*, *kammarrätten i Sundsvall*, *länsstyrelserna i Stockholms, Malmöhus och Södermanlands län*, *kronofogdemyndigheterna i Stockholm*, *Södertälje*, *Solna*, *Huddinge*, *Malmö*, *Trelleborg*, *Göteborg*, *Uddevalla*, *Skövde*, *Lidköping* och *Falköping*, *Svenska sparbanksföreningen* och *Sveriges advokatsamfund*. Utredningens ståndpunkt att en reformering av preskriptionslagstiftningen bör ske genom att en särskild lag införs delas av bl. a. *JK* enligt vars mening starka skäl talar för en ny gemensam lag om preskription av skattefordringar. Enligt *kammarrätten i Jönköping* är det utmärkt att de nu spridda bestämmelserna sammanförs till en gemensam lag. *Hovrätten för Nedre Norrland*, *RSV* och *försäkringsrätten för Mellansverige* uttalar sig också för en särskild lag.

Utredningens uppfattning att preskriptionsbestämmelserna i UBL ligger i linje med de krav, som bör ställas på en framtida preskriptionslagstiftning delas av bl. a. *kammarrätten i Jönköping* och *hovrätten för Nedre Norrland*. *RFV* och *försäkringsrätten för Mellansverige* pekar på betydelsen av att reglerna utformas på ett sätt som underlättar indrivningsmyndigheternas arbete.

1.2 Tillämpningsområde

Utredningen föreslår att den nya preskriptionslagstiftningens tillämpningsområde skall avse det allmännas fordringar som får drivas in i den ordning som anges i UBL.

Kammarrätterna i Jönköping och Sundsvall ansluter sig till utredningens förslag. Avgränsningen av tillämpningsområdet ifrågasätts av andra remissinstanser som i stället förespråkar en utvidgning av tillämpningsområdet. Det gäller bl. a. RSV som understryker att en så långt möjligt enhetlig preskriptionslagstiftning underlättar indrivningsarbetet. Enligt RSV:s mening kan det ifrågasättas om den omständigheten att vissa andra medelslag – t. ex. rättegångs- och rättshjälpskostnader – drivs in först sedan lagakraftgående avgörande föreligger bör medföra att dessa medelslag lämnas utanför den enhetliga regleringen. Även *kronofogdemyndigheterna i Malmö, Göteborg, Trelleborg och Uddevalla* uttalar att tillämpningsområdet för den föreslagna lagen bör utvidgas att omfatta även domstols- och rättshjälpskostnader. JK framhåller att det skulle vara till fördel om ytterligare fordringar som faller under begreppet allmänt mål kunde föras in under en lag av den föreslagna beskaffenheten.

1.3 Preskriptionstid

Utredningens förslag att den ordinarie preskriptionstiden för de fordringar varom här är fråga, bör vara fem år godtas av de flesta remissinstanserna. Däremot råder det delade meningar om vad som lämpligen bör utgöra utgångspunkt för beräkning av preskriptionstiden. Den föreslagna möjligheten till förlängning har föranlett några remissinstanser att väcka frågan om inte en kortare ordinarie preskriptionstid än fem år är motiverad, medan andra föredrar en utsträckt ordinarie preskriptionstid för att undvika särskilda beslut om förlängning.

Utredningens förslag avseende s. k. framskjutet preskriptionsinträde i samband med anstånd med betalning av fordring och vid offentligt ackord godtas i huvudsak av remissinstanserna.

Den femåriga preskriptionstiden godtas av SACO/SR. Enligt organisationen skulle en kortare tid medföra ett betydligt hårdare indrivningsklimat medan en längre tid å andra sidan inte skulle förbättra indrivningsresultatet i nämnvärd mån. Den skattskyldige skulle förmodligen anse det meningslöst att försöka få ordning på sin ekonomi om preskriptionstiden gjordes längre än fem år. En femårig preskriptionstid som huvudregel anses av *försäkringsrätten för Mellansverige* vara väl avvägd med hänsyn till såväl det allmännas som de enskildas intressen. Uppfattningen att den ordinarie preskriptionstiden bör vara fem år delas även av *Sveriges advokatsamfund, SAF, Svenska bankföreningen* och *Sveriges industriförbund*. Även *Föreningen Sveriges kronofogdar* anser den föreslagna femåriga preskriptionstiden väl anpassad till det praktiska behovet i normalfallet. *Länsstyrelserna i Stockholms, Södermanlands, Malmöhus och Västerbottens län* ansluter sig också till utredningens uppfattning att den normala preskriptionstiden bör vara fem år.

JK anser den föreslagna preskriptionstiden som lämplig om den förenas

med sådana möjligheter till förlängning av preskriptionstiden som förslaget innehåller.

Kammarrätten i Sundsvall berör också preskriptionsförlängningens påverkan på den ordinarie preskriptionstiden. En preskriptionstid om fem år, som dessutom liksom hittills är obrytbar, torde enligt kammarrätten böra accepteras. Möjligen kan skäl anföras för att förkorta preskriptionstiden till fyra år med hänsyn till att ca 90 procent av fordringsbeloppen drivs in under de tre första åren. Om institutet preskriptionsförlängning genomförs, bör man enligt kammarrättens mening överväga att förkorta den vanliga preskriptionstiden för skattefordringar m. m. till fyra år. Det kan även enligt *skattetilläggsutredningen* sättas i fråga om inte en kortare preskriptionstid är fullt tillräcklig för att tillgodose det allmännas berättigade intressen i nu förevarande sammanhang. Utredningsförslaget öppnar möjlighet att, i fall av betalningssabotage eller då gäldenär erbjuder sig att betala sin skuld i särskilda delposter, genom beslut förlänga preskriptionstiden. Emellertid är skattetilläggsutredningen vid en samlad bedömning inte beredd att föreslå en kortare preskriptionstid.

RSV kritiserar den föreslagna ordningen med möjlighet till preskriptionsförlängning och för i stället fram alternativet att generellt förlänga den ordinarie preskriptionstiden till tio år. För att uppnå samma begränsning i ett sådant lagförslag som i utredningens kan en generell tioårsfrist enligt verket kompletteras med regler som ger exempelvis kronofogdemyndigheterna möjlighet att efter fem år avkorta statens fordran. *1969 års punktskatteutredning* pekar också på alternativet att ersätta möjligheten till preskriptionsförlängning med en generell längre preskriptionstid.

Kronofogdemyndigheterna i Göteborg och Mariestad förordar i första hand en preskriptionstid av tio år i likhet med vad som gäller för civila fordringar. Kronofogdemyndigheten i Göteborg anför, att en betydande fördel med en sådan ordning är att det administrativa merarbete som följer med förlängning av preskriptionstid bortfaller. Vidare när man likställighet i princip med vad som gäller beträffande civila fordringar. En så lång preskriptionstid förutsätter emellertid att kronofogdemyndigheten får datateknik till hjälp för bevakning av de allmänna målen sedan det mer aktiva indrivningsskedet har passerats. I andra hand tillstyrker kronofogdemyndigheten utredningens förslag om fem års preskriptionstid.

Den föreslagna huvudregeln att preskriptionstiden börjar löpa vid utgången av det kalenderår då fordringen påfördes gäldenären, godtas av flera remissinstanser, bl. a. av *försäkringsrätten för Mellansverige*, *kammarrätterna i Jönköping och Sundsvall*, *JK* och några länsstyrelser samt ett flertal *kronofogdemyndigheter*.

Förslaget att preskriptionstiden börjar löpa från utgången av kalenderår i stället för uppbördsår innebär enligt *länsstyrelsen i Stockholms län* en förenkling för både myndigheten och allmänheten. *Kronofogdemyndigheten i Malmö* anser att fördelarna för allmänheten med beräkning med

utgångspunkt från kalenderår, bör väga över de indrivnings- och uppbörds-tekniska invändningar som kan göras mot en sådan regel. *Föreningen Sveriges kronofogdar, SAF, Svenska bankföreningen, Sveriges industriförbund och Sveriges advokatsamfund* uttalar sig också för preskriptionstidens anknytning till utgången av kalenderåret.

Skattetilläggsutredningen föreslår i stället att utgångspunkten för preskriptionstidens beräkning skall vara det kvartal, då fordringen påfördes gäldenären. Det nuvarande systemet, liksom utredningsförslaget, innebär att preskriptionstidens längd kan variera betydligt med anledning av förhållanden som den skattskyldige inte råder över. Skattetilläggsutredningen finner detta otillfredsställande och menar att reglerna bör utformas så att preskriptionstidens längd skall variera i mindre grad än f. n.

Utredningens uppfattning att uppbördsår är olämpligt som utgångspunkt delas inte av *SACO/SR* som anser det naturligast att knyta preskriptionstiden till uppbördsår resp. kalenderår alltefter sättet för uppbörden av det aktuella medelslaget. *SACO/SR* pekar vidare på att förslaget innebär att preskriptionstiden för slutlig skatt börjar löpa flera månader innan den första uppbörden förfaller till betalning. Liknande synpunkter utvecklas av *kronofogdemyndigheten i Skövde*. Utformningen av bestämmelsen innebär, enligt *kronofogdemyndigheten i Huddinge*, i fråga om kvarstående skatt och avgift att preskription inträder 14 månader tidigare än enligt nuvarande bestämmelser i UBL. *RSV* visar på samma konsekvens och drar, med hänvisning till underlag från *kronofogdemyndigheten i Borås*, slutsatsen att om indrivningsresultatet från Borås är representativt för hela landet, skulle det under de 14 sista månaderna indrivna beloppet omräknat, representera ett totalt bortfall om 2-4 milj. kr.

För att få full visshet om när en fordran på skatt eller avgift verkligen påförts gäldenären torde det, enligt *kronofogdemyndigheten i Malmö*, rent praktiskt krävas att alla indrivningshandlingar innehåller uppgift därom. *LRF* menar att i de fall påföringen anses ske vid databehandling måste det framgå av underrättelsen till gäldenären när påföring skett. *Lokala skattemyndigheten i Helsingborg* föreslår att förfallodagen, i stället för påföringstillfället, bör vara utgångspunkt för preskriptionstiden. Preskriptionstiden blir i vissa fall längre om förfallodagen används.

Även *RFV* har erinringar i fråga om utredningens förslag att vid beräkning av preskriptionstid utgå från när fordringen påfördes. Enligt gällande bestämmelser skall *RFV* fastställa avgiftsunderlag för arbetsgivaravgifterna och i förekommande fall tillställa arbetsgivaren räkningar på preliminär resp. slutlig arbetsgivaravgift. Räkning på preliminär avgift skall översändas till arbetsgivaren senast den 25 januari under utgiftsåret och räkning på slutlig avgift tillställas honom senast den 15 januari andra året efter utgiftsåret. För de datamaskinella bearbetningarna i fråga om debitering och uppbörd av arbetsgivaravgifter svarar emellertid *RSV* och länsstyrelsernas dataenheter. Beräkningen av avgifterna och utskriften av räkningarna sker antingen hos

dataenheten vid länsstyrelsen i Stockholms län eller hos RSV.

Framställningen av räkningar på slutlig avgift sker såväl i november som under första veckorna i januari, innan utsändningen till den 15 januari äger rum. Utredningens förslag att tidpunkten för den datastyrda uträkningen av avgifterna skall vara avgörande för preskriptionstidens inträde skulle därför medföra, att fordringarna, på vilka räkningar tillställts arbetsgivaren för betalning vid samma tidpunkt, skulle bli preskriberade vid olika tidpunkter. Denna ordning förefaller *RFV* olämplig och enligt verkets mening är det också orimligt att i vissa fall låta preskriptionstiden börja löpa innan gäldenären ens fått kännedom om det allmännas fordran mot honom. *RFV* vill därför föreslå, att tidpunkten för uppkomsten av fordran på arbetsgivaravgift inte görs beroende av tidpunkten för den datamaskinella uträkningen av avgiften utan av den tidpunkt, dvs. det kalenderår, då räkning på avgiften tillställts arbetsgivaren.

I detta sammanhang påpekar *RFV*, att det vid anmälan för indrivning av restförda arbetsgivaravgifter inte framgår av indrivningshandlingarna när avgiften beräknats utan endast vid vilken uppbörd det för indrivning anmälda beloppet skulle ha erlagts. Att vid slutet av preskriptionstiden, dvs. flera år efter avgiftsdebiteringen, utforska när avgiftsbeloppet räknats ut datamaskinellt skulle såväl för kronofogdemyndigheterna som för *RFV* medföra betydande administrativt merarbete.

Kammarrätterna i Jönköping och *Sundsvall* har inget att erinra mot förslaget om s. k. framskjutet preskriptionsinträde. *RFV* finner förslaget om framskjutet preskriptionsinträde väl motiverat. Andra remissinstanser som uttryckligen godtar förslaget är *SAF*, *Svenska bankföreningen*, *Sveriges industriförbund* och *Sveriges advokatsamfund*.

1.4 Förlängning av preskriptionstid

Beträffande utredningens förslag att komplettera den ordinarie preskriptionstiden med en möjlighet att under vissa omständigheter förlänga den ordinarie preskriptionstiden med en ytterligare tidsrymd föreligger såväl positiva som kritiska remissyttranden.

Huvuddelen av remissinstanserna tillstyrker eller godtar att det skall finnas möjlighet till preskriptionsförlängning i vissa fall. Skilda uppfattningar redovisas dock i fråga om i vilken omfattning förlängning bör kunna medges. Beträffande de kritiska eller negativa remissinstanserna gäller tveksamheten i första hand lämpligheten av att inom ramen för en s. k. massärendeprocess införa ett institut som kräver beslut grundade på omständigheterna i det enskilda fallet.

Det av utredningen föreslagna förfarandet vid förlängning av preskriptionstiden lämnas i allmänhet utan erinran. Metoden kritiseras emellertid i vissa avseenden av en del remissinstanser. Kritiken riktas mot att förlängning skall ske genom upprepade beslut avseende korta tidsperioder. Vidare

ifrågasätts den längsta tid för förlängning som utredningen föreslagit. I några yttranden tas också upp frågan om inte tiden för förlängning i samband med avbetalningsuppgörelse skall knytas direkt till tiden för fullgörande av planen.

En allmänt positiv inställning till införandet av en möjlighet till preskriptionsförlängning redovisas av *försäkringsrätten för Mellansverige*, JK, LON, *länsstyrelserna i Malmöhus och Södermanlands län*. *Kronofogdemyndigheterna* är också i huvudsak positiva till möjligheten till preskriptionsförlängning men förordar i allmänhet en restriktiv tillämpning. *Kronofogdemyndigheterna i Göteborg och Mariestad* förordar dock i första hand en längre ordinarie preskriptionstid. *Föreningen Sveriges kronofogdar* förespråkar att en bestämmelse om preskriptionsförlängning vid sabotage ges ett relativt vidsträckt innehåll för att inte regeln enkelt skall kunna kringgås.

RFV finner förslaget att skattskyldiga och arbetsgivare som gör sig skyldiga till s. k. indrivningssabotage skall kunna avkrävas skatter och arbetsgivaravgifter under en förlängd preskriptionstid vara väl motiverat. LO hälsar med tillfredsställelse att möjlighet till preskriptionsförlängning införs i de s. k. sabotagefallen.

Kammarrätten i Jönköping är däremot tveksam inför ett förlängningsinstitut. Skälet härtill är att de flesta enkätmyndigheterna uppgivit att det sällan förekommit att preskriptionsfristerna i 71 § UBL utgjort hinder för att till fullo ta ut skatt genom införsel eller genom frivillig betalning. Kammarrätten befarar att uppfattningen hos skattskyldiga och gäldenärer att preskriptionsreglerna är invecklade kommer att bestå även framgent, i vart fall om preskriptionslagstiftningen utökas med ett förlängningsinstitut. Kammarrätten har uppfattningen att i fall där gäldenären söker undgå indrivning genom att överlåta, upplåta eller undanskaffa egendom i syfte att försvåra det allmännas möjligheter att få betalt är en snabb indrivning det effektivaste motväpnet. För att komma till rätta med en del av dessa svärbemästrade fall pekar kammarrätten på möjligheterna till återvinning i konkurs. Enligt kammarrättens mening finns det mot bakgrund av det anförda skäl att vara restriktiv när det gäller att medge förlängning av preskriptionstid. Endast sådana fall där ett uppenbart sabotage föreligger bör kunna drabbas av preskriptionsförlängning. Kammarrätten ställer sig tveksam till förslaget om förlängning i avbetalningsfallen. Kammarrätten befarar att bestämmelsen kan komma att förlänga förfarandet för skotsamma gäldenärer på ett mindre tilltalande sätt.

Tveksam till institutet preskriptionsförlängning är även SACO/SR som dock godtar att förlängning får ske för att komma till rätta med sabotagefallen och andra stötande fall där preskriptionstiden avvaktas utomlands. Förespråkare för en restriktiv tillämpning är *Sveriges hantverks- och industriorganisation* – *Familjeföretagen* och *Sveriges Köpmannaförbund*. Organisationerna anser att en preskriptionsförlängning kan vara motiverad under den uttryckliga förutsättningen att den enbart utnyttjas vid uppenbara

sabotagefall och då det rör sig om betydande belopp. *Sveriges advokatsamfund* godtar att beslut om preskriptionsförlängning kan fattas vid klara fall av indrivnings sabotage. Även *SAF*, *Svenska bankföreningen* och *Sveriges industriförbund* finner det rimligt att sabotagehandlingar som sammanhänger med gäldenärens uppträdande under indrivningsärendets handläggning skall kunna utsträcka preskriptionstiden. För en restriktiv tillämpning uttalar sig även några kronofogdemyndigheter, bland dem *kronofogdemyndigheten i Huddinge*, som menar att förlängning bör ske endast i fall där gäldenären genom sina dispositioner visat bristande lojalitet mot staten som borgenär. Sälunda bör förlängning inte kunna komma i fråga enbart av det skälet att gäldenären lämnat landet, om detta skett t. ex. för fullgörande av militärtjänstgöring i hemlandet eller av annat godtagbart skäl.

Möjligheten till förlängning i avbetalningsfallen kommenteras särskilt av *RFV*, *SACO/SR* och *LRF* som är positiva till den. *SAF*, *Svenska bankföreningen* och *Sveriges industriförbund* anser det angeläget att möjliggöra en sådan preskriptionsförlängning så att gäldenärer utan att råka i betalnings svårigheter kan fullfölja sina intentioner att betala sina skatteskulder.

Förslaget om att införa institutet preskriptionsförlängning har också rönt kritik. *Hovrätten för Nedre Norrland* ifrågasätter av flera skäl, om det föreslagna institutet är ägnat att i praktiken utgöra någon önskvärd förbättring av det allmännas ställning som part i avgift- och skatteprocessen. I och för sig delar hovrätten utredningens uppfattning att behov kan föreligga av en längre preskriptionstid än fem år för att ge kronofogdemyndighet möjlighet att i fråga om fordringsanspråk som är föremål för indrivning godta frivilliga avbetalningsplaner som sträcker sig längre än den normala preskriptionstiden.

I fråga om de s. k. sabotagefallen skulle det enligt *hovrätten* i praktiken vara få fall där förlängning skulle behöva tillgripas samtidigt som beträffande dessa fall det med fog kan ifrågasättas om några resultat verkligen skulle uppnås under den förlängda preskriptionstiden. Mot bakgrund härav ställer sig hovrätten mycket tveksam till om det kan anses motiverat att för sabotagefallen medge en förlängning av preskriptionstiden. Enligt hovrättens mening kan det även ifrågasättas om det i något fall över huvud taget kan anses lämpligt att inom ramen för en massärendeprocess lata frågan om preskriptionstidens längd vara avhängig av ett med hänsyn till omständigheterna i det enskilda fallet fattat beslut. För det fall behov av längre preskriptionstid än fem år kan anses föreligga i vissa fall torde bestämmelser med generella regler om preskriptionsuppehåll eller preskriptionsavbrott, lämpligen med anknytning till åtgärder i slutet av den ordinarie preskriptionstiden, bli enklare och entydigare. Om övervägande skäl trots allt skulle anses tala för det föreslagna institutet preskriptionsförlängning, har hovrätten i och för sig inget att erinra mot huvuddragen av den utformning som institutet fått i den föreslagna lagtexten.

Kammarrätten i Sundsvall anser det tveksamt om den föreslagna regle-

ringen får avsedd verkan. Med beaktande härav och då det här är fråga om lagstiftning som skall användas inom ramen för en s. k. massärendeprocess kan det enligt kammarrättens mening ifrågasättas om regelsystemet bör belastas med institutet preskriptionsförlängning. Det kan påpekas att behovet av att ha lagstiftningen i en särskild lag minskar om de föreslagna reglerna i det avseendet får utgå. Om en ordning med förlängning anses böra införas bör det enligt kammarrätten övervägas att begränsa förlängningen till fall som rör poster av viss storleksordning.

Kritiska till förslaget om preskriptionsförlängning är, som redan nämnts, RSV som för fram ett alternativ om en tioårig ordinarie preskriptionstid och RRV. Det kan enligt RRV:s mening ifrågasättas vilket system, en längre ordinarie preskriptionstid eller ett system med förlängning, som är att föredra vid en massärendehantering som det här är fråga om. En generell preskriptionstid skulle ge enkla och entydiga regler och inte heller kräva en särskild beslutsprocess. Ett sådant system är därför administrativt och kostnadsmässigt mindre krävande än det föreslagna systemet med preskriptionsförlängning i vissa fall. Utredningen hänvisar emellertid också till skäl av social och psykologisk art. RRV vill mot denna bakgrund inte motsätta sig att utredningens förslag genomförs.

Beslut om förlängning av preskriptionstiden innebär enligt utredningen att preskriptionstiden löper ytterligare två år. För att uppnå maximal förlängningstid om tio år krävs således fem beslut om förlängning.

Skattetilläggsutredningen anser den föreslagna ordningen rationell och ändamålsenlig. Den innehåller till förmån för gäldenärens befogade intressen en garanti för att förutsättningarna för beslut återkommande omprövas.

Med hänsyn framför allt till administrativa svårigheter med de tvååriga beslutsperioderna uttalar sig flera remissinstanser för beslutsperioder om fem år. TCO tror att en viktig och ofta förekommande målgrupp för förlängningsinstitutets tillämpning blir den gäldenärskategori som med ofta mycket stora skatteskulder söker hålla sig undan eller på annat sätt försvåra indrivningen. Eftersom ambitionen att sabotera indrivningen oftast är synnerligen stor hos ifrågavarande klientel bör enligt organisationens bestämda mening löptiden för ett beslut om förlängning omfatta fem år. Detta underlättar arbetet för kronofogdemyndigheten, som har att införskaffa den utredning som krävs för beslutet. Ofta är det dessutom i dessa fall fråga om mycket komplicerad och tidsödande indrivning. Förutsättningarna för en effektiv planering av indrivningsarbetet blir därför större om kronofogdemyndigheten från början vet att preskriptionstiden är förlängd med fem år.

Liknande uppfattning förs fram av *kronofogdemyndigheterna i Stockholm, Huddinge, Göteborg, Uddevalla, Skövde och Falköping*. För femåriga beslutsperioder uttalar sig också LON, Svenska sparbanksföreningen samt länsstyrelserna i Göteborg och Bohus och Västerbottens län. Sistnämnda

länsstyrelse pekar på att det korta förlängningssystemet medför ett betydande administrativt merarbete. *Kammarrätten i Sundsvall* anser att i det fall preskriptionsförlängning bör införas det lämpligaste sättet är att man öppnar möjlighet att under vissa förutsättningar komplettera den vanliga preskriptionstiden med en ytterligare tidsrymd.

I fråga om hur lång den totala förlängningsperioden bör vara diskuteras flera alternativ av remissinstanserna.

Den av utredningen föreslagna sammanlagt 15-åriga preskriptionstiden godtas av *TCO, länsstyrelsen i Göteborgs och Bohus län* och några *kronofogdemyndigheter*, nämligen de i *Stockholm, Huddinge, Uddevalla och Falköping. Länsstyrelsen i Skaraborgs län* anser att förlängningsperioden bör göras flexibel från två till tio år allt efter omständigheterna i det enskilda fallet.

Hovrätten för Nedre Norrland ifrågasätter om inte de av utredningen anförda sociala skälen för att ej låta den ordinarie preskriptionstiden överstiga fem år också talar för att, främst av billighetshänsyn, den ordinarie preskriptionstiden inte bör kunna förlängas med så lång tid som 10 år. Med hänsyn till reglerna om talerättspreskription skulle annars vissa fordringar kunna leva kvar mer än 20 år efter det att de ursprungligen skulle ha erlagts. En maximal tioårig preskriptionstid förordas av *RSV och kammarrätten i Sundsvall* som anser att en fördubbling av den ordinära femåriga preskriptionstiden torde vara tillräcklig. För en sammanlagd tioårig preskriptionstid uttalar sig också *LON, SACO/SR, Sveriges advokatsamfund, länsstyrelsen i Västerbottens län och kronofogdemyndigheten i Skövde. Kronofogdemyndigheten i Göteborg* föreslår likaså en sammanlagd preskriptionstid om tio år i sabotagefallen.

Vad gäller förlängning i samband med avbetalningsuppgörelser diskuterar *skattetilläggsutredningen* frågan huruvida det är möjligt att anpassa förlängningen av preskriptionstiden till vad som i det konkreta fallet behövs med hänsyn till avbetalningsplanen. *RFV* ifrågasätter om inte kronofogdemyndighetens förlängningsbeslut av praktiska skäl skulle kunna avse den tid avbetalningsplanen omfattar med möjlighet till ytterligare förlängning om denna inte följs. Även *kronofogdemyndigheten i Göteborg* för fram att preskriptionstiden i avbetalningsfallen bör förlängas med den tid som skäligen erfordras för att betalningen skall kunna fullgöras.

1.5 Innebörden av preskription m. m.

Några allmänna uttalanden har i denna del inte gjorts av remissinstanserna. De synpunkter som lämnats redovisas i samband med genomgång av specialmotiveringen.

1.6 Behörighet att fatta beslut m. m.

Utredningens förslag att kronofogdemyndighet skall vara behörig att fatta beslut om förlängning men att detta beslut skall överprövas av länsskatte-rätten har mött stark kritik. Förslaget om överprövning röner den starkaste kritiken och förkastas av i stort sett alla remissinstanser.

I frågan om behörigheten att fatta beslut om förlängning i sabotagefall följer remissutfallet två huvudlinjer. Den ena linjen, som följer utredningens förslag – dvs. att kronofogdemyndighet tilläggs beslutsfunktionen men med möjlighet till besvär över beslutet hos domstol – förespråkas av *RRV*, *de flesta länsstyrelserna* och *alla kronofogdemyndigheter* som yttrat sig i frågan samt *SACO/SR* och *Föreningen Sveriges kronofogdar*. Den andra linjen, som nära ansluter till reservationen i utredningen, innebär att behörigheten att fatta beslut läggs direkt på domstol omfattas bl. a. av *RSV*, *JK*, *kammarrätterna i Jönköping* och *Sundsvall* samt *Sveriges advokatsamfund*.

Skattetillägsutredningen biträder utredningens förslag att kronofogdemyndighet bör ges behörighet att besluta om preskriptionsförlängning i sabotagefallen och understryker vikten av att beslut om förlängning kan fattas utan dröjsmål i sabotagefall.

Länsstyrelsen i Stockholm, *Malmöhus*, *Skaraborgs*, *Västerbottens* och *Södermanlands län* anser också liksom utredningen att kronofogdemyndigheterna skall kunna besluta om förlängning av preskriptionstiden men, som nämnts, utan att överprövning behöver ske. *Länsstyrelsen i Stockholms län* bedömer kronofogdemyndigheterna som väl skickade att på egen hand ta ställning till och avgöra om förutsättningar föreligger för en förlängning av preskriptionstiden. Liknande uppfattning framförs av de angivna länsstyrelserna och av kronofogdemyndigheterna. *Föreningen Sveriges kronofogdar* och *SACO/SR* förespråkar också kronofogdemyndighet som behörig att fatta beslut.

Utredningens förslag om obligatorisk överprövning möter kritik från *länsstyrelserna* och *kronofogdemyndigheterna*. *Länsstyrelsen i Stockholms län* anser förslaget om överprövning vara byråkratiskt och hävdar att kronofogdemyndigheterna har full kompetens inom området och att rättssäkerheten tillgodoses genom att kronofogdemyndighetens beslut kan överklagas. Länsstyrelsen anser därutöver att utredningens förslag skulle öka länsrätternas arbetsbelastning, som redan i dag är allför stor. De "rättspolitiska" skäl utredningen anfört till förmån för överprövning förefaller enligt *länsstyrelsen i Södermanlands län* knappast övertygande. Galdenärens befogade intressen tillgodoses bl. a. därigenom att kronofogdemyndighetens beslut bör få överklagas. Inte heller *SACO/SR* anser att behov av överprövning föreligger. *Föreningen Sveriges kronofogdar* finner inte något sakligt skäl för en överprövning. Erfarenheten genom åren av överprövningssystem inom olika rättsområden visar också att en sådan ordning sällan är meningsfylld. Enligt *RRV*'s mening kan det ifrågasättas om

inte en sådan prövning mer fyller ett formellt krav än ett reellt behov. I samma ärende kan överprövning komma att ske vid fem olika tillfällen utan att något nytt tillförts ärendet.

I frågan vilken myndighet som bör fatta beslut i ärenden om förlängning av preskriptionstiden tar JK avstånd från utredningens förslag. Det förslag som utredningens majoritet i denna del stannat för utgör enligt JK:s mening en märklig hybrid. Underställning – i alla former – är ett instatut som är på avskrivning i svensk rätt. Om man över huvud taget skall tillämpa underställning bör det enligt JK:s mening ske på begäran av part. Obligatorisk underställning bör däremot ersättas av en lösning med ett annat beslutsorgan. JK ansluter sig i övrigt till vad som anförts i reservationen.

Övriga remissinstanser som yttrat sig i frågan ansluter sig också till uppfattningen i reservationen om att det bör ankomma på domstol som första instans att avgöra om förutsättningar för förlängning av preskriptionstiden föreligger. Däremot finns ingen enhetlig uppfattning om vilken domstol, allmän domstol eller förvaltningsdomstol, som bör tilläggas uppgiften.

Till reservanternas uppfattning att beslut skall fattas av länsrätt ansluter sig *hovrätten för Nedre Norrland, kammarrätterna i Jönköping och Sundsvall, LRF, Sveriges advokatsamfund, Sveriges hantverks- och industriorganisation – Familjeföretagen och Sveriges Köpmannaförbund*. Även *länsstyrelsen i Göteborgs och Bohus län* anser att länsrätt skall besluta om förlängning och föreslår att det allmänna ombud som för statens talan enligt betalningssäkringslagen också skall föra talan i samband med förlängning av preskriptionstiden.

RSV anser att förlängningsfrågan bör prövas av domstol. Utformningen av de rekvisit som enligt 6 och 7 §§ i förslaget uppställts för ett förlängningsbeslut talar enligt verkets mening för reservanternas förslag. RSV anser att den av utredningen föreslagna kopplingen till länsrätt inger betänkligheter. Utredningen synes enligt verket inte till fullo ha beaktat de svårigheter som en sådan koppling ger upphov till. Svårigheterna hänger samman med att indrivningen mot den betalningsskyldige i princip skall fortgå utan hinder av att förlängningsfrågan inte är slutligt avgjord. Utredningens förslag bör enligt RSV bedömas utifrån att de betalningsskyldiga i de s. k. sabotagefallen är klart betalningsovilliga. De torde därför komma att driva förlängningsfrågan så långt som möjligt i de fall avgörandet är av ekonomisk betydelse för dem, t. ex. när kronofogdemyndighet anträffar utmätningsbar egendom. Följden blir att de överklagar varje beslut om förlängning. Samtidigt kan de överklaga utmätningsbeslutet via överexekutor till hovrätt och högsta domstolen.

Med hänvisning till det anförda föreslår RSV att prövningen läggs på tingsrätten.

SAF, Svenska bankföreningen och Sveriges industriförbund anser i likhet med reservanterna att domstolsalternativet bör väljas, men finner med

hänsyn till preskriptionsmålens karaktär det lämpligast att frågan handläggs av allmän domstol.

Utredningens förslag att kronofogdemyndighet beslutar om preskriptionsförlängning i samband med upprättande av avbetalningsplan som sträcker sig över längre tidsrymd än ordinarie preskriptionsfrist möter inte några invändningar. *SAF, Svenska bankföreningen* och *Sveriges industriförbund* biträder i sitt gemensamma yttrande förslaget.

1.7 Besvär m. m.

Av de remissinstanser som förespråkar kronofogdemyndighet som beslutsmyndighet (1.6) behandlar några frågan om vilken domstol som bör utgöra besvärinstans. *Föreningen Sveriges kronofogdar* anser det tveksamt om länsrätt bör pröva frågor om preskription. Bedömningen av dessa frågor hör typiskt sett inte till sådan domstols kompetensområde. Föreningen vill därför ifrågasätta om inte reglerna om besvär över beslut om förlängning av preskription bör följa bestämmelserna om utmätningsbesvär. Beslut om förlängning bör enligt *kronofogdemyndigheten i Göteborg* få överklagas endast i samband med klagan över indrivningsåtgärd. Med den ordning som kommittén föreslagit blir det risk för kompetensvister mellan allmän domstol och förvaltningsdomstol. Även *kronofogdemyndigheterna i Huddinge, Södertälje* och *Skövde* liksom *SACO/SR* är tveksamma till förslaget att länsrätt skall vara överprövnings- och besvärinstans i fråga om preskriptionsförlängning och förespråkar i stället att man anknyter till fullföljdsreglerna i utsökningslagen och förslaget till ny utsökningsbalk.

2 Specialmotivering

2.1 Rubrik och disposition

Lagen anger den tidsrymd som står till förfogande för att kräva ut vissa fordringar. Den avser fastställda fordringsanspråk. Preskription av rätten att föra talan om fordrans fastställande regleras således inte i lagen. *Skattetilläggsutredningen* anser att det måhända finns skäl för att detta förhållande bör komma till uttryck i lagens rubrik. Denna kan t. ex. lyda "Lag om preskription av fastställd skattefordran m. m." eller "Lag om preskription av påford skattefordran m. m."

Avsnittet "Innehörden av preskription m. m." är enligt skattetilläggsutredningen av så grundläggande karaktär att det bör flyttas fram och placeras före avsnittet om preskriptionstiden och omedelbart efter bestämmelserna om lagens tillämpningsområde.

2.2 Tillämpningsområde

2.2.1 1 §

Lagen föreslås omfatta praktiskt taget alla fordringar på skatt, tull eller offentligrättslig avgift samt betalningsförpliktelser som hänför sig till sådan fordran. Utanför tillämpningsområdet faller däremot vissa grupper av fordringar som ryms inom begreppet "allmänt mål" t. ex. böter, vite och rättegångskostnader.

Liksom utredningen anser *skattetilläggsutredningen* att den naturliga räckvidden för lagen bör vara de fordringar som från uppbörds- och indrivningstekniska synpunkter är av samma karaktär. Mot den bakgrunden finner skattetilläggsutredningen det föreslagna tillämpningsområdet väl avpassat. Ur lagteknisk synvinkel kan det enligt skattetilläggsutredningen diskuteras huruvida inte samtliga lagar beträffande vilka preskriptionsbestämmelserna är avsedda att tillämpas borde efter förebild av t. ex. skattebrottslagen (1971:69) räknas upp i paragrafen.

2.3 Preskriptionstid

2.3.1 2 §

I paragrafen anges att preskriptionstiden är fem år. Det innebär att vissa skatteslag som f. n. omfattas av tioårig preskriptionstid kommer att få förkortad preskriptionstid.

Länsstyrelsen i Södermanlands län pekar i detta sammanhang på ett speciellt problem som rör arvs- och gåvoskatt. Sammanläggning av arvs- och gåvoskatter vid skatteläggning skall enligt 19 § AGL ske inom en tioårsperiod. Vid den senaste skatteläggningen inom en tioårsperiod skall sista förvärv beskattas från "toppen" av sammanlagda förvärven under perioden. Skatteskalen är progressiv. Den skattskyldige får härigenom tillgodoräkna sig skatt på tidigare förvärv, även om skatt då inte erlagts och även om tidigare förvärv inte ens deklarerats. Denna sammanläggningsregel infördes 1958. Motiv till kumulationsregeln var bl. a. att skatten omfattas av reglerna om tioårig preskription varigenom skattskyldighet kvarstår under hela sammanläggningstiden. Inför femårig preskription är enligt länsstyrelsen måhända motiven till den sammanläggningsregel som infördes 1958 inte fullt bärande.

2.3.2 3 §

I paragrafen anges från vilken tidpunkt den femåriga preskriptionstiden skall beräknas.

1969 års *punktskatteutredning* tar upp förslagens återverkningar på punktskatteområdet och påtalar vissa olägenheter med förslaget. Bestäms

punktskatt i enlighet med deklarationen meddelas inte ett formellt skattebeslut utan ett sådant anses fattat vid den s. k. beslutsfristens utgång. Beslutsfristen, dvs. den tid inom vilken beslut om skatten kan meddelas, löper ut ett år efter utgången av det kalenderår under vilket beskattningsperioden gått till ända. Eftersom preskriptionstiden enligt förslaget skall räknas från skattepåföringen leder reglerna i 19 § FKL till att denna tid förkortas om beslut om skatt meddelas före beslutsfristens utgång. Denna skiljaktighet torde enligt punktskatteutredningen inte vara avsedd. Punktskatteutredningen uttalar att den kommer att föreslå en ny beslutsordning för punktskatter som även skall tillämpas på prisregleringsavgifter. Genomförs det förslaget kommer de påtalade olägenheterna med preskriptionsförslaget att undanröjas.

Kronofogdemyndigheten i Trelleborg pekar på att för mervärdeskattens del har utredningens tolkning av paragrafen fått olyckliga konsekvenser. Utredningen fastslår att mervärdeskatt för samma redovisningsperiod kan komma att preskriberas vid olika tidpunkter då skatten fastställs till högre belopp vid tillfälle efter det första automatiska fastställelsebeslutet. Det är förvånande att utredningen, som haft till målsättning att förenkla preskriptionsreglerna för allmänna fordringar, kan föreskriva en sådan ordning. En grundläggande regel för preskription av mervärdeskatt måste uppställas: skatt för en och samma redovisningsperiod preskriberas vid en och samma tidpunkt. Enligt kronofogdemyndighetens mening finns ingen anledning att ändra på den praxis beträffande preskription av mervärdeskatt som gäller för närvarande.

JK vill ur språklig synpunkt ifrågasätta om det är riktigt att här säga att en fordring påförs gäldenären. I själva verket är det ju fråga om en skuld som påförs gäldenären. Förslagsvis skulle man i stället kunna formulera texten på följande sätt. "Preskriptionstiden börjar löpa vid utgången av kalenderår, då det allmännas fordran på gäldenären uppkommer". Vad nu sagts gäller även motsvarande formulering i slutet av paragrafen.

RSV och *RFV* berör båda problem som sammanhänger med talerättspreskription.

RSV påpekar att enligt 71 § 2 mom. första stycket UBL skall alltså även i fortsättningen utgången av uppbördsåret vara utgångspunkt för beräkning av talerättspreskriptionstiden. *RSV* vill i detta sammanhang framhålla vikten av att man i samband med en eventuell översyn av bestämmelserna om talerättspreskription också ser över övriga bestämmelser i UBL vari uppbördsåret används som utgångspunkt för beräkning av tidsfrist, t. ex. 56 § 5 mom. och 70 § 1 mom.

RFV vill för sin del påpeka ett preskriptionsproblem som sammanhänger med talerättspreskriptionen inom arbetsgivaravgiftsområdet. Enligt gällande bestämmelser kan avgiftsunderlag vid efterdebitering av arbetsgivaravgift – t. ex. efter revision i avgiftsärendet – bestämmas senast intill utgången av sjätte året efter utgiftsåret. I praktiken innebär en sådan efterdebitering, att

en tillkommande avgift beräknas som en ny "slutlig" avgift för utgiftsåret i fråga med avräkning för tidigare påförda preliminära och kvarstående avgifter. Om en sådan tillkommande avgift påförs mot slutet av ovannämnda sexårstid, utlöper preskriptionstiden för de avräknade avgifterna flera år innan preskriptionstiden för den tillkommande avgiften löper ut.

2.3.3 4 §

I fråga om det framskjutna preskriptionsinträdet kan enligt JK, för fall där anståndet gäller endast en del av fordringen, sättas i fråga om preskriptionstiden för hela fordringen bör förlängas. Skälen för en sådan ordning framgår inte klart. När det gäller 4 § i övrigt är innebörden helt klar för den som är expert och har insikt i terminologin på det nu aktuella området. För andra är emellertid "anstånd" och "uppskov" synonyma begrepp. Även den som fått uppskov av kronofogdemyndigheten kan därför synas falla under paragrafen. Det bör enligt JK vara möjligt att finna en lösning som tydligt anger vad paragrafen innebär. RSV anser också att begränsningen till författningsreglerat anstånd bör framgå tydligare.

Skattetillägsutredningen finner liksom JK att utredningen inte närmare motiverat förslaget att det framskjutna preskriptionsinträdet skall avse fordringen i sin helhet trots att anståndet omfattade endast en del av fordringen. Det är enligt skattetillägsutredningen inte självklart att den förlängda preskriptionstiden skall omfatta även sådant belopp för vilket hinder för indrivning inte föreligger på grund av anstånd.

2.4 Förlängning av preskriptionstid

2.4.1 Rubrik

RSV anser att eftersom också 4 och 5 §§ innehåller regler om preskriptionsförlängning rubriken bör förtydligas. Förslagsvis kunde den lyda "Beslut om förlängning av preskription".

2.4.2 6 §

Enligt paragrafen får preskriptionstiden förlängas, om den som svarar för betalning av fordringen sedan denna lämnats för indrivning gör sig av med utmättningsbar egendom i syfte att försvåra det allmännas möjligheter att få betalt för fordringen.

Kritiska synpunkter förs fram mot förslaget, att den handling som skall ligga till grund för beslut om förlängning måste ha ägt rum efter det att fordringen överlämnats för indrivning, av bl. a. RSV, *länsstyrelserna i Malmöhus och Västerbottens län, skattetillägsutredningen samt kronofogdemyndigheterna i Karlskoga, Södertälje, Huddinge, Lund och Malmö.*

RSV delar inte utredningens uppfattning att det bör krävas att de i 6 § intagna rekvisiten har uppfyllts sedan fordringen överlämnats för indrivning. Det är enligt verket svårt att förstå skälet till en sådan begränsning. Det kan vidare uppkomma osäkerhet om när en förlängningsgrundande åtgärd har vidtagits, särskilt beträffande fordringar tillhörande kategorin handräckningsmedel, där indrivningsärendena skickas mellan kronofogdemyndighet och uppdragsgivande myndighet och övervägande delen av tiden ligger hos den senare.

Utredningens åsikt att sabotagehandlingar som begåtts innan mål överlämnats för indrivning får bemötas med lagstiftningsåtgärder i fråga om talerättspreskription finner *skattetillägsutredningen* inte övertygande. Visserligen är det uppenbart att det erfordras lagstiftningsinsatser av annat slag för att komma till rätta med de nu avsedda förfarandena. Emellertid är det tveksamt om någon annan lagregel kan förhindra betalningssabotage som vidtas t. ex. sedan gäldenären fått misstanke om att hans skatteundanhållande är upptäckt men innan fordringen har överlämnats för indrivning. Villkoret att fristen får förlängas endast om förfarandet har företagits sedan fordringen har lämnats över för indrivning hör enligt skattetillägsutredningens mening utgå. Motsvarande bör gälla för fall som avses i 7 §. Utmönstras detta villkor ur lagtexten föreligger behov av att på annat sätt begränsa den tidsrymd inom vilken förfarande som avses i paragrafen skall ha företagits för att kunna grunda beslut om förlängning. Skattetillägsutredningen anser att en praktisk lösning av problemet får anses vara att förfarande av nu avsett slag, såvitt avser det allmännas fordran på skatt, tull eller avgift, skall ha inträffat sedan tidpunkten för avlämnande av deklaration eller annan liknande handling, som borde ha utgjort grund för fordringen, har inträtt.

Olika modeller för att fastställa tidpunkten förs fram i andra remissyttranden. *Kronofogdemyndigheten i Karlskoga* förespråkar en modell där möjligheten till preskriptionsförlängning är knuten till tidpunkten för fordrans fastställande. En sådan regel medför att parterna alltid i förväg vet från vilken tidpunkt indrivningshinderande åtgärder kan föranleda preskriptionsförlängning. Som utredningens förslag är utformat kan den betalningsskyldige inte veta när nämnda tidpunkt inträffar. *Kronofogdemyndigheten i Huddinge* föreslår att begränsningen skulle vara den som gäller för betalningssäkring, dvs. att den period skattefordran avser gått till ända eller att skatten dessförinnan förfallit till betalning. *Länsstyrelsen i Malmöhus län* föreslår debiteringstillfället som utgångspunkt.

I fråga om avgränsningen av den personkrets som avses i paragrafen, anser *skattetillägsutredningen* att med uttrycket "den som svarar för betalningen av fordringen" måste förstås gäldenär och borgensman men även företrädare som har ålagts betalningsskyldighet enligt 77 a § UBL genom lagakraftvägande dom. De förfaranden som avses i den nu förevarande paragrafen kan emellertid även företas av andra personer än de nu nämnda, t. ex.

förmyndare. Vad angår juridisk persons skatteskuld kan ofta förfarandena vidtas av någon som inte är i ställningen att han kan "legalt" ha handlat för den juridiska personens räkning fastän det kan antas att legal ställföreträdare har initierat eller godtagit åtgärden. Det skulle leda till otillfredsställande konsekvenser om invändningar grundade på sådana situationer skulle förhindra beslut om preskriptionsförlängning. Bestämmelsen bör därför kompletteras med att avse även åtgärder av företrädare för betalningsskyldig. Uttrycket "företrädare" bör ges samma innehåll som företrädarebegreppet enligt bl. a. 77 a § UBL.

RSV behandlar fallet, att en fordran kanske inte kan hållas vid liv gentemot företrädare p. g. a. att företrädaransvaret inte hunnit fastställas. Intresset av att hålla fordringen vid liv gentemot bolaget är i dessa fall stort. Likaså kan återvinningsinstitutet i konkurs föranleda att en fordran bör hållas vid liv gentemot bolaget. I nu anförda fall torde intresset att sabotera förlängningsprocessen vara stort. Om företrädarprocessen inte hunnit så långt att dom hunnit meddelas medför den föreslagna konstruktionen att möjligheten att slutföra processen mot företrädare blir beroende av utgången i förlängningsärendet. Företrädarens åtgärder med sin privata egendom – den egendom som företrädarprocessen syftar till att åtkomma – kan enligt förslaget i ett sådant läge inte föranleda preskriptionsförlängning, inte ens vad gäller den presumtiva fordran som företrädarprocessen rör. I de fall det allmänna förlorar företrädaransvarsmålet p. g. a. att fordringar preskriberats tillkommer dessutom rättegångskostnaderna. En sådan ordning är enligt RSV:s mening otillfredsställande och innebär i förhållande till de nuvarande bestämmelserna en allvarlig försvagning av statens ställning gentemot de personer mot vilka lagförslaget vänder sig. Om förslaget genomförs måste de nu berörda olägenheterna undanröjas.

JK pekar på att i bl. a. 6 och 7 §§ förekommer uttrycket "den som svarar för betalning av fordringen". JK vill ifrågasätta om man inte, för att underlätta läsningen och förståelsen, kunde använda uttrycket "gäldenären eller annan som svarar etc.". Därmed uppnås bättre anknytning till främst 3 §.

Skattetillägsutredningen betonar det önskvärda i att reglerna om preskription är enkla och tydliga så att såväl myndigheter och gäldenärer i varje situation utan egentliga tolkningssvårigheter kan avgöra preskriptionsfrågan. I förevarande paragraf har föreslagits ett subjektivt rekvisit för beslut om förlängning ("det kan antas ha skett för att försvåra" etc. ...). Självfallet måste detta villkor normalt bedömas på grundval av objektivt iakttagbara fakta, vilket även framgår av specialmotiveringen till paragrafen. Men det kan å andra sidan antas att tvister om tolkningen av rekvisitets tillämplighet i det enskilda fallet måste uppkomma. Skattetillägsutredningen vill understryka att det här ju rör sig om förlängning av preskriptionstid, alltså om beslut som inte återverkar på det förfarande som har försvårat indrivningen. Mot denna bakgrund synes det fullt försvarligt att byta ut det nämnda

subjektiva rekvisitet mot ett objektivt villkor. förslagsvis att "förfarandet med hänsyn till föreliggande omständigheter kan anses ha minskat det allmännas möjlighet att få betalt för fordringen". I andra avseenden bör de objektiva villkoren skärpas. Paragrafen föreslås sålunda få följande lydelse. "Preskriptionstiden får förlängas om den som svarar för betalning av fordringen eller företrädare för denne har överlåtit, upplåtit eller undanskött egendom av ej obetydligt värde, som kunde ha tagits i anspråk vid indrivningen. och detta med hänsyn till föreliggande omständigheter kan anses ha påtagligt minskat det allmännas möjligheter att få betalt för fordringen.

Förlängning som nu avses får, i fråga om fordran som skall påföras med ledning av gäldenärs uppgift till myndighet, beslutas endast om åtgärd enligt första stycket har vidtagits sedan gäldenär lämnat eller hade bort lämna den uppgift som grundar fordringen".

Föreningen Sveriges kronofogdar föreslår i sitt yttrande att paragrafen ges ett mera vidsträckt innehåll, på så sätt att det räcker för kronofogdemyndighet att visa sannolika skäl för att överlåtelse etc. förekommit. Villkoret för förlängning bör enligt *LRF* förstärkas så att orden "kan antas ha skett" utbyts mot "på sannolika skäl kan antas att åtgärden vidtagits".

Sveriges advokatsamfund anser att lagtexten bör preciseras så att därav framgår att förlängningsbeslut skall meddelas endast i klara fall av indrivningssabotage. Formuleringen i paragrafen "och det kan antas ha skett" bör ändras till "och det måste antas ha skett" eller alternativt "och det får antas ha skett". Därigenom tvingas den beslutande myndigheten till den avsedda noggranna prövningen av om förutsättningarna för förlängning föreligger. Av författningsförslaget framgår inte, enligt samfundet, om indrivningsåtgärd måste föregå beslut om preskriptionsförlängning. I praktiken torde försök till undanskaffande av egendom konstateras först i samband med indrivningsåtgärd. Samfundet anser att det i klarhetens intresse bör intas en bestämmelse med innebörd att förlängning får ske först sedan indrivningsåtgärd visat sig resultatlös eller otillräcklig.

Sveriges hantverks- och industriorganisation – Familjeföretagen och *Sveriges köpmannaförbund* anser att preskriptionsförlängning skall få ske endast då fordringen uppgår till betydande belopp.

Kritik mot förslagets utformning i fråga om avgränsningen av sabotageåtgärder framförs också av *kammarrätten i Jönköping*. Enligt kammarrättens bedömning kan en lagstiftning, som utformas på det sätt som skett i paragrafen, komma att innebära att gäldenärer med mindre god solvens löper större risk än andra att få preskriptionstiden förlängd. Fall där exempelvis en rörelseidkare med betalningssvårigheter avyttrar tillgångar i syfte att skaffa sig ytterligare rörelsekapital torde ibland komma att vara svåra att särskilja från fall där syftet är renodlat indrivningssabotage. Kammarrätten avstyrker därför att en sådan bestämmelse som avses i 6 § införs.

2.4.3 7 §

Paragrafen anger förutsättningarna för förlängning av preskriptionstid i det fall den betalningsansvarige eller ställföreträdare för denne inte kan nås. Med hänsyn till ändamålet med bestämmelserna ifrågasätter *skattetilläggsutredningen* om inte personkretsen som avses bör begränsas till den betalningsskyldige och legal ställföreträdare. Uttrycket ställföreträdare är inte entydigt och i vart fall kan det inte anses att vilken ställföreträdare som helst kan vara behörig att fullgöra skyldigheter i utmätningsförfarandet, t. ex. avlägga utmätningsed. Det särskilda villkor för förlängning av preskriptionstid som föreslås i punkt 3, nämligen att det kan antas att egendom som här i riket kan tas i anspråk vid indrivningen inte förslår till betalning av fordringen, bör gälla även för förlängning med stöd av punkterna 1 och 2. De sistnämnda punkterna kan lämpligen föras samman i en bestämmelse.

Skattetilläggsutredningen anser att kontakt med gäldenären torde vara en grundläggande förutsättning för att kunna anmoda denne att betala en fordran. För förlängning bör det därför räcka att gäldenären inte kan anträffas. Det villkor som anges i punkt 2, att det kan antas att gäldenären håller sig undan, bör därför lämpligen utgå.

Sveriges köpmannaförbund anser att förlängning i de fall som avses i paragrafen bör få beslutas endast då fordringen uppgår till betydande belopp. Det bör också ställas krav på att gäldenärens beteende har skett eller kan antas ha skett för att försvåra indrivningen av fordran. För förlängning enligt punkt 1 och 3 bör det enligt *LRF* krävas att det görs sannolikt att ett illojalt undanhållande föreligger. *RSV* anser att lagtexten bör omformuleras på motsvarande sätt som verket föreslagit beträffande 6 §. *RSV* tolkar uttrycket "den som svarar för betalningen av fordringen" så att det avser den som det finns i exegibel fordran mot. Med hänsyn härtill och i enlighet med de synpunkter som berörts under 6 § bör enligt *RSV*'s mening "ställföreträdare" omformuleras så att begreppet motsvarar samma krets av personer som avses i bl. a. 77 a § UBL.

Sveriges advokatsamfund fäster uppmärksamheten på den regel som föreslås under punkt 3. Denna regel syns enligt samfundet innebära att preskriptionstiden får förlängas – förutsatt att övriga rekvisit är uppfyllda – så snart den skattskyldige är utländsk medborgare som är bosatt i sitt hemland. Situationen kan t. ex. vara att en dansk medborgare, vilken är bolagsman i ett handelsbolag med i övrigt svenska bolagsmän, har påförts svensk skatt p.g.a. handelsbolagets verksamhet i Sverige. Samfundet vill ifrågasätta om preskriptionstiden i sådant fall bör få förlängas, så mycket mer som det nordiska handräckningsavtalet ger svenska myndigheter möjlighet att få fordran indriven i Danmark på i princip samma villkor som om den skattskyldige var bosatt i Sverige. Det bör enligt samfundets mening prövas om lagtexten kan utformas så att regeln endast kommer att avse svenska

medborgare som stadigvarande vistas utomlands. Om regeln likväl anses böra behålla den generella utformningen så bör i vart fall av motiven framgå att nordiska medborgare, som är bosatta i sina respektive hemländer, bör undantas från tillämpningen av samma regel med hänsyn till existensen av det nordiska handräckningsavtalet.

2.4.4 8 §

I paragrafen sägs att preskriptionstiden får förlängas om den som svarar för betalningen av fordringen skriftligen förbundit sig att betala i särskilda poster och förlängningen är nödvändig för att betalningen skall kunna fullgöras.

JK anser att efter ordet fullgöras bör läggas till "inom preskriptionstiden". Betalning av fordran torde, enligt *skattetilläggsutredningen*, i och för sig kunna fullgöras utan förlängning av preskriptionstiden eftersom frivillig betalning av preskriberad fordran får godtas. Avsikten med bestämmelsen torde dock vara att genom förlängning skall undvikas att fordringen preskriberas. Orden "för att betalningen skall kunna fullgöras" bör därför bytas ut mot "för att förbindelsen skall kunna godtas".

Kronofogdemyndigheten i Södertälje tar upp frågan om vilken karaktär förbindelsen att betala har. För att indrivning över huvud taget skall få ske krävs en giltig exekutionsurkund. Det är främmande för svenskt indrivningsväsende att vid sidan av exekutionsurkunden låta gäldenären skriva på en särskild skuldförbindelse. En sådan skuldförbindelse skulle formellt sett kunna åberopas i ett lägsökningsmål med följd att gäldenären ålades dubbel betalningsskyldighet, nämligen dels enligt beskattningsmyndighetens beslut, dels enligt lägsökningsutslaget. Däremot är det vanligt att kronofogdemyndigheten upprättar ett skriftligt avbetalningsmedgivande och låter gäldenären skriftligen bekräfta att han fått del av det. Ett sådant avbetalningsmedgivande bör, om avbetalningstiden är tillräckligt lång, kunna åberopas för ett beslut om preskriptionsförlängning. Kronofogdemyndigheten – som finner den föreslagna bestämmelsen riktig i sak – anser att föreslagna 8 § fått en språkligt sett mindre lyckad utformning. Orden "skriftligen förbundit sig att betala" bör bytas ut.

Kronofogdemyndigheten i Lidköping, som är tveksam till lämpligheten av att förlänga preskriptionstiden i samband med avbetalningsuppgörelse, ifrågasätter om inte ränta skall utgå för tid efter "den vanliga preskriptionstiden", förslagsvis gällande diskonto med 4 % tillägg. *Kronofogdemyndigheten i Lindesberg* anser att förslaget bör kompletteras med ett andra stycke som medger möjlighet att förlänga preskriptionstiden om det är nödvändigt för att betalning skall kunna fullgöras genom införsel.

RSV behandlar i sitt yttrande ett par punkter i paragrafen. Enligt verkets mening bör "nödvändigt" ersättas med "skäligen erfordras". Genom en sådan ändring ges kronofogdemyndigheten möjlighet att förlänga amorteringstiden i syfte att inte tvinga gäldenären att leva på existensminimum. Ett

sådant beslut kan vara skäligt i vissa efterbeskattningssituationer. Likaså kan den föreslagna uppmjukningen få till följd att gäldenären kan behålla kapitalvaror som är av stort värde för just honom eller henne. RSV tolkar utredningens uttalanden i specialmotiveringen på så sätt att förlängningsbeslut endast kan meddelas om en realistisk amorteringsplan leder till att hela fordringen betalas. En sådan tolkning stöds också av lagtextförslagets uttryck "fullgöra". RSV ifrågasätter om detta är avsikten och om det är lämpligt.

2.4.5 9 §

Såsom RSV tidigare anförts i de allmänna synpunkterna på lagförslaget bör enligt verkets mening endast ett förlängningsbeslut kunna fattas. Om utredningens förslag följs bör lagtexten förtydligas genom tillägg enligt följande. ". . . . Förlängning får ske sammanlagt med högst tio år". Den föreslagna lagtextens formulering "Beslutet innebär att preskriptionstiden i fråga om den beslutet avser löper ytterligare två kalenderår" är något oklar. Av beslutet torde, såvitt RSV förstår, endast framgå gäldenärens namn. Beslutet borde således endast kunna anses "avse" gäldenären. Utredningen uttalar dock att ett beslut om förlängning bör avse själva fordringen som sådan och gälla alla som vid tidpunkten för beslutet om förlängning svarade för betalning av fordringen. I enlighet härmed borde lagtexten ha följande lydelse. ". . . . preskriptionstiden i fråga om den fordran beslutet avser. . . .".

2.4.6 10 §

Paragrafen innehåller bestämmelser om rättsverkningarna av förlängningsbeslut när flera är betalningsansvariga för samma fordran. Mot förslaget har kraftiga invändningar riktats.

Hovrätten för Nedre Norrland anför följande. För civila fordringar gäller i normalfallet att såväl fordran som borgensansvar eller solidariskt ansvar uppkommer samtidigt medan detta ej alls behöver vara fallet inom skatte-, tull- och avgiftsområdet. Detta torde därför kunna motivera en regel om fullt ansvar för solidariskt ansvariga under en för envar självständig preskriptionstid. Om man enligt huvudregeln emellertid skall ha självständiga preskriptionsperioder förefaller det dock något oegentligt att, för det fall en av de ansvariga ådrager sig ett förlängningsbeslut, detta också enligt 10 § får till följd att preskriptionstiden för övriga ansvariga skulle kunna bli förlängd. Ett förlängningsbeslut mot någon som genom myndighetsbeslut är solidariskt ansvarig för fordringen bör därför enligt hovrättens mening ej beröra övriga ansvarigas preskriptionstider.

Enligt *kammarrättens i Jönköping* mening är de av utredningen anförda skälen inte tillräckliga för att låta beslut beträffande en gäldenär få så långtgående rättsverkningar, som det här är fråga om, mot andra eventuella betalningsansvariga.

Kritiska till förslaget att förlängningsbeslut skall gälla även solidariskt betalningsansvariga är även *LRF* samt *SAF*, *Svenska bankföreningen* och *Sveriges industriförbund*. De tre sistnämnda remissinstanserna anser att bestämmelserna i den föreslagna 10 § bör utgå och ersättas med en föreskrift att endast den som föranlett preskriptionsförlängning skall drabbas av densamma. Detta anses också lämpligt av rent praktiska skäl; i annat fall skulle de solidariskt ansvariga behöva indras i handläggningen av förlängningsärendet.

Den föreslagna regleringen medför enligt *RSV* jämfört med 14 § i förslaget att betalningsansvaret kan bli beroende av när förlängningsbeslutet fattas. Utredningens avsikt är att förlängningsbeslut skall kunna meddelas tidsmässigt när som helst under preskriptionstiden. Detta innebär att om en arbetsgivare med stöd av 75 § första stycket UBL. åläggs betalningsansvar året efter det att arbetstagaren påförts skatten kan preskriptionstiden för arbetstagarens betalningsansvar bli beroende av när förlängningsbeslut fattas. Om arbetsgivaren uppfyller rekvisiten för förlängning och förlängningsbeslutet fattas inom den preskriptionstid som löper för arbetstagaren omfattas enligt 10 § även arbetstagaren av förlängningsbeslutet. Om förlängningsbeslutet fattas under det sista året av arbetstagarens preskriptionstid berörs enligt 14 § arbetstagaren inte av förlängningsbeslutet. Såsom utredningen formulerat lagtextförslaget kommer 10 § att också bli tillämplig i de fall förlängningsbeslut fattas med stöd av 8 §.

RSV framhåller emellertid att de nu påpekade effekterna har mindre praktisk betydelse för de betalningsansvariga med hänsyn till att den allmänna tioåriga preskriptionstiden gäller beträffande eventuella regresskrav solidarerna emellan. Det anförda torde dock få betydelse för förlängningsprocessen, eftersom besvär enligt 33 § andra stycket förvaltningsprocesslagen (1971:291) får anföras av den som beslutet angår. Sålunda kan även sådana förlängningsbeslut som med stöd av 8 § i förslaget fattas i största samförstånd med gäldenären p. g.a. innehållet i 10 § bli föremål för en invecklad process.

I syfte att vinna större klarhet föreslår *JK* att uttrycket "förlängningstiden" byts ut mot uttrycket "den förlängda preskriptionstiden". Även *skatteutredningen* föreslår vissa omformuleringar samt att paragrafen skall kompletteras med ett andra stycke, där det utsägs att beslut om förlängning av preskriptionstid inte gäller mot borgensman som har gjort förbehåll för borgens giltighet vid sådant beslut.

2.4.7 11 §

I paragrafen föreskrivs att beslut om förlängning gäller genast. Vidare sägs att försäljning av utmätt egendom eller liknande åtgärd inte får äga rum innan beslutet har vunnit laga kraft. Nagra remissinstanser, *RSV*, *skatteutredningen*, *lokalavdelningen för Stockholms län* av föreningen *Sveri-*

ges *kronofogdar* och *kronofogdemyndigheten i Malmö* ifrågasätter om inte en uppmjukning av försäljningsförbudet bör ske. Den nämnda lokalavdelningen och *kronofogdemyndigheten i Lindesberg* anser att det av paragrafen klart bör framgå att försäljningsförbudet inte omfattar egendom som utmätts före preskriptionstidens utgång.

Skattetillägsutredningen uttalar följande. Avsikten med paragrafen torde ha varit att beslut varigenom preskriptionstiden förlängs skall gälla även om det inte vunnit laga kraft. I praktiken har bestämmelsen betydelse endast för kronofogdemyndighets beslut och bör uttryckligen begränsas till att avse sådant beslut. Med hänsyn härtill bör bestämmelsen flyttas och placeras efter 15 § i lagförslaget. Visst undantag bör göras i andra meningen (jfr förslaget till utskökningsbalk).

2.5 Innebörden av preskription m. m.

2.5.1 12 §

Förslaget innebär i första punkten inte någon ändring i gällande rätt. En fordran som omfattas av lagförslaget anses utsläckt så snart den har preskriberats. Därefter får fordringen inte användas för kvittning mot genfordran som gäldenären kan ha mot det allmänna. Erlägger gäldenären betalning för preskriberad fordran, skall återbetalning ske till honom om han inte kände till att fordringen var preskriberad och trots detta ändå vill betala.

För att bättre beskriva det rättsläge som avses med preskription bör det enligt *skattetillägsutredningens* mening i paragrafen anges att preskription av fordran enligt denna lag innebär att fordringsrätten ej längre föreligger.

RSV anser också att det direkt av lagtexten bör framgå att fordringen är att anse som utsläckt. Lagtexten bör också förtydligas genom att orden "eller företagsinteckning" fogas efter ordet "panträtt" samt kompletteras så att preskription som inträffar efter det att utmätning skett inte påverkar utmätningens giltighet.

Även *kronofogdemyndigheten i Göteborg* föreslår att paragrafen förtydligas med ett tillägg beträffande företagsinteckning. *Kronofogdemyndigheten i Södertälje* föreslår att ordet "panträtt" byts ut mot "förmånsrätt" i syfte att klargöra att utmätning som skett före preskriptionsdagen får fullföljas. *Kronofogdemyndigheten i Malmö* påpekar att har pant enligt lagen (1978:882) om säkerhet vid skattefordringar emottagits och bedöms pantens värde täcka fordringen, kan tydligen beslut om förlängning underlätas, även om villkoren i övrigt föreligger.

2.5.2 13 §

I paragrafen föreskrivs att preskription av huvudfordran även omfattar fordran på ränta och annan tilläggsförpliktelse samt fordran på grund av borgen.

Av betänkandet framgår indirekt enligt *skattetillägsutredningen* att borgensåtagande att betala fordran, även om denna har preskriberats enligt UBL:s bestämmelser, grundar betalningsskyldighet för borgensmannen. Med hänsyn till detta bör enligt skattetillägsutredningens uppfattning paragrafen föras med följande tillägg "om ej annat framgår av borgensåtagandets innehåll".

Även RSV framför liknande uppfattning.

2.6 Behörighet att fatta beslut m. m.

2.6.1 15 §

I första stycket föreskrivs att beslut om förlängning av preskriptionstid skall fattas av den kronofogdemyndighet, som skall verkställa indrivning av fordringen.

Ett par remissinstanser anser att formuleringen är oklar och att osäkerhet kan råda om på vilken kronofogdemyndighet det ankommer att fatta beslut. För att undvika tolkningssvårigheter anser *kronofogdemyndigheterna i Huddinge* och *Lindesberg* att det klart bör anges att behörighetsregeln syftar på den kronofogdemyndighet som har målet för indrivning vid den tidpunkt då fråga om förlängning uppkommer, dvs. inte nödvändigtvis den kronofogdemyndighet där fordran uppdebiterats. Förslag till omformulering förs fram av RSV som föreslår en lydelse enligt följande ". . . . kronofogdemyndighet som verkställer indrivning av fordringen. . . ." och av *skattetillägsutredningen* som föreslår att orden "som skall verkställa indrivning av fordringen" byts ut mot "som har att driva in fordringen".

Kronofogdemyndigheterna i Stockholm och *Huddinge* tar upp frågan om beslutsbehörighet i fråga om preskriptionsförlängning i mål enligt 64 § UBL, s. k. handräckningsmål. Handräckningsmålen återredovisas efter verkställighetsförsök till sökanden och kronofogdemyndigheten har vanligen inte målen för indrivning när preskriptionstiden närmar sig.

Enligt andra stycket paragrafen får beslut om förlängning fattas utan kommunikation enligt 15 § förvaltningslagen. *JK* anser att en bestämmelse av detta slag naturligtvis är nödvändig. För att regeln inte skall missbrukas bör emellertid i lagtexten anges att regeln får användas bara i vissa fall. Tidsfaktorn kan t. ex. vara ett skäl men om förlängningsfrågan tas upp i god tid är detta inte fallet. Även *Sveriges advokatsamfund* tar upp frågan om kommunikation. Sammanfattningsvis anser samfundet att uppfattningen, att kommunikation om möjligt skall sökas med gäldenären, på lämpligt sätt bör komma till uttryck i lagtexten.

2.7 Besvär m. m.

2.7.1 18 §

Hovrätten för Nedre Norrland ifrågasätter de i 18 § föreslagna reglerna om talerätt för kronofogdemyndighet. För det fall kronofogdemyndighet ges beslutanderätt synes det ej lämpligt att myndigheten också utför det allmännas talan vid besvär över myndighetens beslut. Statens rätt bör, i likhet med vad som i stort sett i övrigt gäller inom området för skatter, tullar och avgifter, lämpligen bevakas av RSV. Detta bör för övrigt gälla även för det fall kronofogdemyndighet ej erhåller den i utredningen föreslagna beslutanderätten, dock att ärendet i länsrätt naturligtvis bör upptagas till prövning efter ansökan från vederbörande kronofogdemyndighet.

Beträffande förslaget att kronofogdemyndighet skall föra det allmännas talan enligt paragrafen, påpekar RSV att om bestämmelsen behålls, skall det allmännas talan föras av RSV (se 2 kap. 30 § andra stycket i förslaget till utskökningsbalk).

2.8 Övriga författningsförslag

2.8.1 Uppbördslagen

Av utredningens förslag följer bl. a. att arbetsgivarens ansvarighet inte får fastställas sedan arbetstagarens ansvarighet för skatten upphört, men har fordran dessförinnan fastställts, får denna indrivnas. Förslaget innebär enligt RSV till skillnad mot f. n., att arbetsgivarens regresskrav mot arbetstagaren enligt 76 § UBL på grund av indrivning hos arbetsgivaren kan uppkomma även efter det att arbetstagarens ansvar för skatten har upphört. Arbetstagaren blir i dessa fall således inte fri från skulden trots att statens fordran på arbetstagaren har preskriberats. Förslaget leder endast till att arbetstagaren får arbetsgivaren som borgenär i stället för staten.

Lokala skattemyndigheten i Helsingborg ifrågasätter varför det i den kvarstående lydelsen av 71 § UBL skall stå "fem år efter utgången av det uppbördsår, då sådan osv." och föreslår att ändring sker till kalenderår.

2.8.2 Tullagen

Enligt bestämmelserna i 21 § tullagen (1973:670) gäller att till betalning förfallen tull och annan införselavgift skall indrivnas av utmätningsman på framställning av tullmyndighet samt att 60 § 1-3 mom. UBL därvid äger motsvarande tillämpning. Med hänsyn till utformningen av 1 § i förslaget till lag om preskription av skattefordringar ifrågasätter *generaltullstyrelsen* om inte nuvarande lydelse av nämnda paragraf i tullagen bör ändras.

Bilaga 3
De remitterade förslagen

1 Förslag till Lag om preskription av skattefordringar m.m.

Härigenom föreskrivs följande.

Tillämpningsområde

1 § Denna lag gäller i fråga om preskription av fordringar som tillkommer det allmänna och som drivs in enligt bestämmelserna i uppbördslagen (1953: 272) eller tullagen (1973: 670). Den tillämpas dock inte på fordringar enligt studiestödslagen (1973: 349).

Preskriptionstid

Ordinarie preskriptionstid

2 § En fordran preskriberas fem år efter utgången av det kalenderår då den förföll till betalning. Har fordringen fastställts till sitt belopp sedan den förfallit till betalning, räknas dock preskriptionstiden i fråga om den del av fordringen som dessförinnan inte varit indrivningsbar från utgången av det kalenderår då fastställelsen ägde rum.

Preskriptionstid vid anstånd m. m.

3 § Medges den som svarar för betalning av en fordran helt eller delvis anstånd med betalningen, preskriberas fordringen i motsvarande mån tidigast två år efter utgången av det kalenderår, då anståndet upphörde att gälla.

4 § Förordnas god man enligt ackordslagen (1970: 847) innan fordringen har preskriberats, preskriberas den tidigast två år efter utgången av det kalenderår, då förordnandet meddelades eller, om ackord kommer till stånd, efter utgången av det kalenderår då ackordet skall vara fullgjort.

Första stycket gäller dock inte om god man förordnas under tid då preskriptionstiden är förlängd endast på grund av att ansökan har ingivits enligt 12 § eller enligt ett icke lagakraftgående beslut om förlängning.

5 § Får den som svarar för betalning av en fordran helt eller delvis uppskov med betalningen enligt kronofogdemyndighetens skriftliga medgivande, preskriberas fordringen såvitt gäller honom tidigast vid utgången av det kalenderår, då betalningen skall vara fullgjord enligt medgivandet. Ford-

ringen preskriberas härigenom dock inte senare än fem år efter utgången av det kalenderår, då preskription annars skulle inträda enligt 2 §.

Preskriptionstid vid beslut om preskriptionsförlängning

6 § Preskriptionstiden får på kronofogdemyndighetens ansökan förlängas av länsrätten mot den som svarar för betalning av en fordran, om han

1. har överlåtit, undanskaffat eller upplåtit särskild rätt till egendom och det kan antas att han gjort detta för att försvära det allmännas möjligheter att få betalt för fordringen,
2. har saknat känt hemvist och det inte har kunnat klarläggas var han uppehållit sig,
3. inte har kunnat anträffas på känt hemvist inom riket och det inte har kunnat klarläggas var han uppehållit sig samt det kan antas att han hållit sig undan eller
4. har stadigvarande vistats utomlands.

En förlängning enligt första stycket 2-4 får beslutas endast om de förhållanden som anges där förelegat sedan fordringen överlämnats för indrivning och särskilda skäl inte talar mot en förlängning.

Bestämmelserna om förlängning i fall som avses i första stycket 2-4 är tillämpliga på en juridisk person, om sådana förhållanden som anges där har förelegat i fråga om företrädare för den juridiska personen.

7 § Vid tillämpning av 6 § skall preskriptionstiden förlängas till utgången av femte kalenderåret efter det då preskription annars skulle inträda enligt 2 §.

8 § Har ansökan om förlängning av preskriptionstiden ingivits inom den tid och i den ordning som föreskrivs i 12 §, preskriberas fordringen tidigast, när lagakraftäggande beslut på grund av ansökningen föreligger.

Innehörden av preskription

9 § Preskription innebär att åtgärder för att få betalt för en fordran inte får vidtas. Har fordringen innan preskription inträtt helt eller delvis säkerställts genom sådan åtgärd, får dock denna fullföljas efter preskriptionstidens utgång.

Under tid då preskriptionstiden är förlängd endast på grund av att ansökan har ingivits enligt 12 § eller enligt ett icke lagakraftäggande beslut om förlängning, får åtgärd för att få betalt för fordringen inte vidtas utöver vad som krävs för att säkerställa den. Lös egendom som hastigt faller i värde eller kräver alltför kostsam vård får dock säljas.

Har ansökan om förlängning av preskriptionstiden återkallats eller lämnats utan bifall enligt beslut, som har vunnit laga kraft, skall åtgärd som avses i andra stycket såvitt möjligt återgå.

10 § Preskription av en huvudfordran omfattar även fordran på ränta och annan tilläggsförpliktelse samt fordran på grund av borgen.

11 § Preskription inskränker inte det allmännas rätt att ta ut sin fordran ur egendom i vilken det allmänna har panträtt till säkerhet för fordringen.

Behöriga myndigheter m. m.

12 § Ansökan om förlängning av preskriptionstid enligt 6 § görs av den kronofogdemyndighet som skall vidta åtgärder för att få betalt för fordringen. Mål om sådan förlängning prövas av länsrätten i det län, där sökande myndighet har sin verksamhet.

Ansökningen skall ha kommit in till länsrätten före utgången av preskriptionstid som gäller enligt 2-5 §§.

13 § Det allmännas talan i mål om förlängning av preskriptionstid enligt 6 § förs i kammarrätt och regeringsrätten av riksskatteverket.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 1982.

Lagen tillämpas även på fordringar som har förfallit till betalning före ikraftträdandet och som inte har preskriberats dessförinnan enligt äldre bestämmelser.

Fordringar som avses i andra stycket preskriberas ej före den 1 januari 1984, om inte preskription skulle ha inträtt dessförinnan även enligt äldre bestämmelser.

2 Förslag till

Lag om ändring i uppbördslagen (1953:272)

Härigenom föreskrivs i fråga om uppbördslagen (1953:272)¹

dels att 71 och 77 a §§ skall ha nedan angivna lydelse,

dels att rubriken närmast före 70 § skall lyda "Efterkrav m.m."

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

71 §

1 mom. Åtgärder för uttagande av skatt må icke vidtagas mot skattskyldig senare än fem år efter utgången av det uppbördsår, under vilket skatten skolat erläggas enligt verkställd debitering eller, i fråga om preliminär skatt som avses i 27 § 2 mom. vid 2), fastställts till betalning.

Utan hinder av vad i första stycket sägs må kammarrätts eller regeringsrättens beslut i mål, där anstånd med betalning av skatt medgivits i anledning av besvär, verkställas inom en tid av två år från utgången av det uppbördsår, då beslutet meddelades.

2 mom. Har arbetsgivare verkställt skatteavdrag för preliminär skatt men icke inbetalat det innehållna beloppet, må lokal skattemyndighet icke fastställa ansvarighet för arbetsgivaren senare än fem år efter utgången av det uppbördsår då sådan kvarstående skatt skulle ha erlagts, som svarar mot preliminär skatt för det inkomstår då skatteavdraget verkställdes. Avser skatteavdraget kvarstående skatt, må fastställelsen icke ske senare än fem år efter utgången av det uppbördsår, under vilket skatten skolat erläggas enligt verkställd debitering.

1 mom. Har arbetsgivare gjort avdrag för preliminär skatt eller kvarstående skatt men inte betalat in det innehållna beloppet, får den lokala skattemyndigheten inte ålägga arbetsgivaren betalningsskyldighet på grund härav, i fråga om preliminär skatt senare, än sju år eller, i fråga om kvarstående skatt, senare än fem år efter utgången av det kalenderår, då avdraget gjordes.

2 mom. Har arbetsgivare underlåtit att göra avdrag för preliminär skatt eller kvarstående skatt, får den lokala skattemyndigheten, om inte annat följer av andra stycket, inte ålägga arbetsgivaren betalningsskyldighet på grund härav, i fråga om preliminär skatt, senare än sju år eller, i fråga om kvarstående skatt, senare än fem år efter utgången av det kalenderår, då avdraget skulle ha gjorts.

¹ Lagen omtryckt 1972:75.

Senaste lydelse av lagens rubrik 1974:771.

Nuvarande lydelse

Åtgärder för indrivning av skatt, som arbetsgivare innehållit genom skatteavdrag, må icke vidtagas senare än fem år efter utgången av det uppbördsår då beslut om fastställelse enligt första stycket meddelades.

Har arbetsgivare underlåtit att verkställa skatteavdrag, må hans ansvarighet för skatten icke fastställas och ej heller åtgärder för uttagande av skatten vidtagas mot honom sedan arbetstagarens ansvarighet för skatten upphört enligt 1 mom.

Utan hinder av vad ovan föreskrivits må kammarrätts eller regeringsrättens beslut varigenom arbetsgivare ålagts ansvarighet för arbetstagares skatt verkställas inom en tid av två år från utgången av det uppbördsår då beslutet meddelades.

3 mom. Har enligt ackordslagen (1970:847) god man förordnats före utgången av tid som angives i 1 eller 2 mom., må utan hinder av vad som i nämnda moment sägs åtgärder för uttagande av skatt vidtagas inom två år från utgången av det uppbördsår då förordnandet skett eller, om ackord kommer till stånd, från utgången av det uppbördsår då ackordet skolat vara fullgjort.

Föreslagen lydelse

Har skattskyldig beviljats anstånd med betalning av skatt i avvaktan på kammarrätts eller regeringsrättens beslut med anledning av besvär, får i fall som avses i första stycket betalningsskyldighet åläggas arbetsgivaren inom en tid av ytterligare högst två år, räknat från utgången av det kalenderår, då domstolens beslut meddelades.

77 a §

Har den som företräder arbetsgivare, som är juridisk person, verkställt skatteavdrag men uppsåtligen eller av grov oaktsamhet underlåtit att betala det innehållna beloppet i tid och ordning som i 77 § sägs, är

Har någon, i egenskap av företrädare för arbetsgivare som är juridisk person, verkställt skatteavdrag men uppsåtligen eller av grov oaktsamhet underlåtit att betala det innehållna beloppet i tid och ordning som i 77 §

Nuvarande lydelse

han *jämte* arbetsgivaren betalningsskyldig för skattebeloppet *jämte* restavgift. Betalningsskyldigheten *må* jämkas eller *eftergivas* när särskilda skäl *föreligger*.

Talan om *åläggande* av betalningsskyldighet enligt första stycket *föres* vid allmän domstol.

Yrkande om åläggande av betalningsskyldighet som nu sagts må icke framställas och ej heller åtgärder för indrivning vidtagas sedan arbetsgivarens ansvarighet för skattebeloppet bortfallit *på grund av bestämmelserna i 71 §. Utan hinder härav må dom, varigenom sådan betalningsskyldighet ålagts, verkställas inom en tid av två år från utgången av det uppbördsår då domen vunnit laga kraft.* Hos den som blivit ålagd betalningsskyldighet *må* indrivning ske i samma ordning som gäller för restförd skatt.

Den som *erlagt* skattebelopp eller restavgift *på grund av* betalningsskyldighet enligt första stycket *äger* söka beloppet åter av arbetsgivaren. *Därvid gälla i tillämpliga delar bestämmelserna i 76 § om uttagande av skatt som arbetsgivare betalat för arbetstagare.*

Föreslagen lydelse

sågs, är han *tillsammans med* arbetsgivaren betalningsskyldig för skattebeloppet *och den* restavgift *som* belöper *på detta*. Betalningsskyldigheten *får* jämkas eller *efterges om det föreligger* särskilda skäl.

Talan om *att ålägga* betalningsskyldighet enligt första stycket *skall* *föras* vid allmän domstol. *Talan får inte väckas* sedan arbetsgivarens *betalningsskyldighet* för skattebeloppet *har bortfallit enligt lagen (1981:000) om preskription av skattefordringar m.m.* Hos den som *har* blivit ålagd betalningsskyldighet *får* indrivning ske i samma ordning som gäller för restförd skatt.

Den som *har fullgjort* betalningsskyldighet för skattebelopp eller restavgift enligt första stycket *får* söka beloppet åter av arbetsgivaren. *Därvid tillämpas* bestämmelserna i 76 §.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 1982.

Äldre bestämmelser gäller fortfarande i fråga om fordringar som enligt dessa bestämmelser har preskriberats före ikraftträdandet.

3 Förslag till

Lag om ändring i lagen (1968:430) om mervärdesskatt

Härigenom föreskrivs att 48 och 48 a §§ lagen (1968:430) om mervärdesskatt¹ skall ha nedan angivna lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

48 §²

Betalas *icke* skatt i behörig tid och ordning *indrives* skatt och restavgift.

Bestämmelserna i uppbördslagen (1953:272) om indrivning, avkortning och avskrivning samt efterkrav och *preskription* gäller i tillämpliga delar i fråga om mervärdesskatt. Införsel enligt 15 kap. utskönningsbalken får äga rum vid indrivning av mervärdesskatt och restavgift på skatten.

Betalas *inte* skatt i behörig tid och ordning *skall* skatten och den restavgift, som *belöper på denna*, *drivas in*.

Bestämmelserna i uppbördslagen (1953:272) om indrivning, avkortning och avskrivning samt efterkrav gäller i tillämpliga delar i fråga om mervärdesskatt. Införsel enligt 15 kap. utskönningsbalken får äga rum vid indrivning av mervärdesskatt och restavgift på skatten.

48 a §

Har den som *företräder* skattskyldig, som är juridisk person, uppsåtligt eller av grov oaktsamhet underlåtit att *inbetala* skatt i rätt tid och ordning, är han *jämte* den skattskyldige betalningsskyldig för skattebeloppet och restavgift enligt 47 §. Betalningsskyldigheten får jämkas eller *eftergivas* när särskilda skäl föreligger.

Talan om *åläggande* av betalningsskyldighet *föres* vid allmän domstol. Talan får *ej* väckas och *åtgärd för indrivning får ej vidtagas* sedan den skattskyldiges *ansvarighet* för skattebeloppet bortfallit *på grund* av *preskription*. *Utan hinder härav får*

Har *någon*, i *egenskap av företrädare för* skattskyldig som är juridisk person, uppsåtligt eller av grov oaktsamhet underlåtit att *betala in* skatt i rätt tid och ordning, är han *tillsammans med* den skattskyldige betalningsskyldig för skattebeloppet och restavgift enligt 47 §. Betalningsskyldigheten får jämkas eller *efterges om det föreligger* särskilda skäl.

Talan om *att ålägga* betalningsskyldighet *skall föras* vid allmän domstol. Talan får *inte* väckas sedan den skattskyldiges *betalningsskyldighet* för skattebeloppet *har bortfallit enligt lagen (1981:000) om preskription av skattefordringar m.m.*

¹ Lagen omtryckt 1979:304.

Senaste lydelse av lagens rubrik 1974:885.

² Lydelse enligt prop. 1980/81:84, LU 24, rskr 351.

Nuvarande lydelse

dom, varigenom betalningsskyldighet ålagts, verkställas inom en tid av två år från utgången av det kalenderår, under vilket domen vunnit laga kraft. Hos den som blivit ålagd betalningsskyldighet får indrivning ske i samma ordning som gäller för skatt.

Den som *erlagt* skattebelopp eller restavgift *på grund av* betalningsskyldighet enligt första stycket *äger* söka beloppet åter av den skattskyldige.

Föreslagen lydelse

Hos den som *har* blivit ålagd betalningsskyldighet får indrivning ske i samma ordning som gäller för skatt.

Den som *fullgjort* betalningsskyldighet för skattebelopp eller restavgift enligt första stycket *får* söka beloppet åter av den skattskyldige.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 1982.

Äldre bestämmelser gäller fortfarande i fråga om fordringar som enligt dessa bestämmelser har preskriberats före ikraftträdandet.

4 Förslag till

Lag om ändring i lagen (1959:92) om förfarandet vid viss konsumtionsbeskattning

Härigenom föreskrivs att 27 a § lagen (1959:92) om förfarandet vid viss konsumtionsbeskattning¹ skall ha nedan angivna lydelse.

Nuvarande lydelse

Har den som företräder skattskyldig, som är juridisk person, uppsåtliga eller av grov oaktsamhet underlåtit att *inbetala* skatt i rätt tid och ordning, är han *jämte* den skattskyldige betalningsskyldig för skattebeloppet och ränta *därå* enligt 27 §. Betalningsskyldigheten får jämkas eller *eftergivas* när särskilda skäl föreligger.

*Föreslagen lydelse*27 a §²

Har *någon*, i *egenskap av* företrädare för skattskyldig som är juridisk person, uppsåtliga eller av grov oaktsamhet underlåtit att *betala in* skatt i rätt tid och ordning, är han *tillsammans med* den skattskyldige betalningsskyldig för skattebeloppet och ränta *som belöper på detta* enligt 27 §. Betalningsskyldigheten får jämkas eller *efterges om det föreligger* särskilda skäl.

Talan om *åläggande av* betalnings-

Talan om *att ålägga* betalnings-

¹ Senaste lydelse av lagens rubrik 1974:863.

² Senaste lydelse 1973:929.

Nuvarande lydelse

skyldighet enligt första stycket *föres* vid allmän domstol. Talan får *ej* väckas *och åtgärder för indrivning få ej vidtagas* sedan den skattskyldiges *ansvarighet* för skattebeloppet bortfallit *på grund* av preskription. Hos den som blivit ålagd betalningsskyldighet får indrivning ske i samma ordning som gäller för skatt.

Den som *erlagt skattebelopp* eller ränta *på grund av* betalningsskyldighet enligt första stycket *äger* söka beloppet åter av den skattskyldige.

Föreslagen lydelse

skyldighet enligt första stycket *skall föras* vid allmän domstol. Talan får *inte* väckas sedan den skattskyldiges *betalningsskyldighet* för skattebeloppet *har bortfallit enligt lagen (1981:000) om* preskription av *skattefordringar m.m.* Hos den som *har* blivit ålagd betalningsskyldighet får indrivning ske i samma ordning som gäller för skatt.

Den som *fullgjort* betalningsskyldighet *för* skattebelopp eller ränta enligt första stycket *får* söka beloppet åter av den skattskyldige.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 1982.

Äldre bestämmelser gäller fortfarande i fråga om fordringar som enligt dessa bestämmelser har preskriberats före ikraftträdandet.

5 Förslag till**Lag om ändring i lagen (1958:295) om sjömansskatt**

Härigenom föreskrivs att 20 § lagen (1958:295) om sjömansskatt¹ skall ha nedan angivna lydelse.

*Nuvarande lydelse**Föreslagen lydelse*20 §²

Har redare underlåtit verkställa avdrag för sjömansskatt, *må* hans eller sjömannens *ansvarighet* för skatten *icke* fastställas *och ej heller åtgärder för uttagande av skatten vidtagas* senare än fem år efter utgången av det år, under vilket skatteavdraget *skolat* verkställas.

Revisionskrav mot redare i anledning av att innehållen sjömansskatt *icke inbetalats må icke* fastställas

Har *en* redare underlåtit verkställa avdrag för sjömansskatt, *får* hans eller sjömannens *betalningsskyldighet* för skatten *inte* fastställas senare än fem år efter utgången av det år, under vilket skatteavdraget *skulle ha* verkställs.

Revisionskrav mot *en* redare *med* anledning av att innehållen sjömansskatt *inte har betalats in får inte*

¹ Lagen omtryckt 1970:933.

Senaste lydelse av lagens rubrik 1974:777.

² Senaste lydelse 1974:777.

Nuvarande lydelse

senare än fem år efter utgången av det år, under vilket skatteavdraget verkställdes.

Åtgärder för indrivning av innehållen sjömansskatt må icke vidtagas senare än fem år efter utgången av det år, under vilket fråga om fastställelse av revisionskravet prövats av sjömansskattenämnden eller, i fall som avses i 17 a § andra stycket, det år under vilket redovisning för den period skatten avser inkommit till sjömansskattekontoret.

Utan hinder av vad ovan föreskrivits må kammarrätts eller regeringsrättens beslut, varigenom redare eller sjöman ålagts ansvarighet för sjömansskatt, verkställas inom en tid av två år från utgången av det år då beslutet meddelades.

Har enligt ackordslagen (1970:847) god man förordnats före utgången av tid som angives i det föregående, må utan hinder av vad ovan sägs åtgärder för uttagande av skatt vidtagas inom två år från utgången av det år då förordnandet skett eller, om ackord kommer till stånd, från utgången av det år då ackordet skolat vara fullgjort.

Föreslagen lydelse

fastställas senare än fem år efter utgången av det år, under vilket skatteavdraget verkställdes.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 1982.

Äldre bestämmelser gäller fortfarande i fråga om fordringar som enligt dessa bestämmelser har preskriberats före ikraftträdandet.

6 Förslag till

Lag om ändring i kupongskattelagen (1970:624)

Häriigenom föreskrivs i fråga om kupongskattelagen (1970:624)¹

dels att 28 § skall upphöra att gälla,

dels att rubriken närmast före 28 § skall utgå.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 1982.

¹ Senaste lydelse av lagens rubrik 1974:996.

7 Förslag till

Lag om ändring i lagen (1959:552) om uppbörd av vissa avgifter enligt lagen om allmän försäkring, m.m.

Härigenom föreskrivs att 30 och 30 a §§ lagen (1959:552) om uppbörd av vissa avgifter enligt lagen om allmän försäkring, m.m.¹ skall ha nedan angivna lydelse.

*Nuvarande lydelse**Föreslagen lydelse*30 §²

Vad i uppbördslagen (1953:272) och föreskrifter angående tillämpningen av *nämnda lag stadgas* om restavgift, indrivning och redovisning av restförd skatt, avkortning och avskrivning av skatt, antagande av ackordsförslag som rör skatt samt upprättande av balanslängd skall tillämpas också i fråga om avgiftsbelopp som avses i 29 §; dock skall befogenhet, som enligt 58 § 2 mom. *angivna lag* tillkommer länsstyrelse eller riksrevisionsverket, i stället utövas av riksförsäkringsverket. I fråga om efterkrav *och preskription* tillämpas föreskrifterna i 70 och 71 §§ uppbördslagen, dock att vad i 70 § 2 mom. *nämnda lag* sägs beträffande länsstyrelse i stället skall gälla riksförsäkringsverket.

Vad i uppbördslagen (1953:272) och föreskrifter angående tillämpningen av *lagen föreskrivs* om restavgift, indrivning och redovisning av restförd skatt, avkortning och avskrivning av skatt, antagande av ackordsförslag som rör skatt samt upprättande av balanslängd skall tillämpas också i fråga om avgiftsbelopp som avses i 29 §. Befogenhet, som enligt 58 § 2 mom. *nämnda lag* tillkommer länsstyrelse eller riksrevisionsverket, skall dock i stället utövas av riksförsäkringsverket. I fråga om efterkrav *skall* föreskrifterna i 70 § uppbördslagen tillämpas. Vad i 70 § 2 mom. *nämnda lag* sägs beträffande länsstyrelse skall dock i stället gälla riksförsäkringsverket.

Införsel enligt 15 kap. utskönningsbalken får äga rum vid indrivning av avgifter som debiteras enligt denna lag.

30 a §³

Har någon, i egenskap av företrädare för arbetsgivare som är juridisk person, uppsåtligt eller av grov oaktsamhet underlåtit att betala in arbetsgivaravgift i rätt tid och ordning, är han tillsammans med arbetsgivaren betalningsskyldig för avgiftsbeloppet och den restavgift som belöper på detta. Betalningsskyldigheten får jämkas eller efterges om det föreligger särskilda skäl.

¹ Lagen omtryckt 1974:938.

Senaste lydelse av lagens rubrik 1974:938.

² Lydelse enligt prop. 1980/81:84. LU 24, rskr 351.

³ Senaste lydelse 1980:314.

Nuvarande lydelse

Talan om att ålägga betalningsskyldighet enligt första stycket skall föras vid allmän domstol. Talan får inte väckas *och åtgärd för indrivning inte vidtas* sedan arbetsgivarens *ansvarighet* för avgiftsbeloppet har bortfallit *på grund* av preskription. *En dom på betalningsskyldighet får dock verkställas inom två år från utgången av det kalenderår då domen vann laga kraft.* Hos den som har blivit ålagd betalningsskyldighet får indrivning ske i samma ordning som gäller för arbetsgivaravgift.

Den som har fullgjort betalningsskyldighet för arbetsgivaravgift eller restavgift enligt första stycket får söka beloppet åter av arbetsgivaren. Därvid tillämpas bestämmelserna i 76 § uppbördslagen (1953:272).

Denna lag träder i kraft den 1 januari 1982.

Äldre bestämmelser gäller fortfarande i fråga om fordringar som enligt dessa bestämmelser har preskriberats före ikraftträdandet.

Föreslagen lydelse

Talan om att ålägga betalningsskyldighet enligt första stycket skall föras vid allmän domstol. Talan får inte väckas sedan arbetsgivarens *betalningsskyldighet* för avgiftsbeloppet har bortfallit *enligt lagen (1981:000) om preskription av skattefordringar m.m.* Hos den som har blivit ålagd betalningsskyldighet får indrivning ske i samma ordning som gäller för arbetsgivaravgift.

8 Förslag till

Lag om ändring i lagen (1976:206) om felparkeringsavgift

Härigenom föreskrivs att 13 § lagen (1976:206) om felparkeringsavgift skall ha nedan angivna lydelse.

*Nuvarande lydelse**Föreslagen lydelse*13 §¹

Om ej annat följer av denna lag gäller uppbördslagen (1953:272) i tillämpliga delar i fråga om felparkeringsavgift. Reglerna om restavgift skall dock inte tillämpas. Regeringen får föreskriva avvikelser från uppbördslagen, när det gäller avkortning, avskrivning och det administrativa förfarandet i fråga om felparkeringsavgift. Införsel enligt 15 kap. utsökningsbalken får äga rum vid indrivning av felparkeringsavgift.

Åläggande enligt 6 § andra stycket får ej utfärdas senare än ett år efter den dag då överträdelsen skedde.

¹ Lydelse enligt prop. 1980/81:84, LU 24, rskr 351.

*Nuvarande lydelse**Föreslagen lydelse*

*Åtgärd för indrivning av felparke-
ringsavgift får ej vidtagas senare än
fem år efter den dag överträdelsen
skedde.*

Denna lag träder i kraft den 1 januari 1982.

Äldre bestämmelser gäller fortfarande i fråga om fordringar som enligt dessa bestämmelser har preskriberats före ikraftträdandet.

9 Förslag till**Lag om ändring i lagen (1976:666) om påföljder och ingripanden vid olovligt byggande m.m.**

Härigenom föreskrivs att 28 § lagen (1976:666) om påföljder och ingripanden vid olovligt byggande m.m. skall ha nedan angivna lydelse.

*Nuvarande lydelse**Föreslagen lydelse*

28 §

Betalas ej avgift inom den tid som anges i 27 §, får avgiften jämte restavgift, beräknad enligt 58 § 1 mom. uppbördslagen (1953:272), indrivas i den ordning som enligt nämnda lag gäller för indrivning av skatt.

Vid fördelning mellan staten och kommunen av medel som har influtit skall medel i första hand avsättas för kommunens fordran.

*Åtgärd för indrivning av avgift får
ej vidtagas, sedan fem år har förflutit
från det beslutet eller domen angående
avgiften vann laga kraft.*

Denna lag träder i kraft den 1 januari 1982.

Äldre bestämmelser gäller fortfarande i fråga om fordringar som enligt dessa bestämmelser har preskriberats före ikraftträdandet.

10 Förslag till**Lag om ändring i lagen (1971:1072) om förmånsberättigade skattefordringar m.m.**

Härigenom föreskrivs att 3 § lagen (1971:1072) om förmånsberättigade skattefordringar m.m. skall ha nedan angivna lydelse.

*Nuvarande lydelse**Föreslagen lydelse*3 §¹

Fordran på slutlig skatt enligt uppbördslagen (1953:272) och fordran på slutlig avgift enligt författning, som anges i 1 § 7 denna lag, har förmånsrätt endast om den tidrymd till vilken skatten eller avgiften är att hänföra har gått till ända innan beslutet om egendomsavträde meddelades.

Med sådan fordran på skatt eller avgift på vilken förordningen (1862:10) om tioårig preskription och om kallelse å okända borgenärer är tillämplig följer förmånsrätt endast om konkursansökningen gjorts inom fem år efter utgången av det kalenderår under vilket skatten eller avgiften skolat erläggas enligt lag eller författning eller, om särskilt beslut meddelats om betalningstid, enligt detta beslut.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 1982.

¹ Senaste lydelse 1974:771 (övergångsbest.).

LAGRÅDET

Utdrag
PROTOKOLL
vid sammanträde
1981-11-05

Närvarande: justitierådet Fredlund, regeringsrådet Brodén, justitierådet Palm.

Enligt lagrådet den 23 oktober 1981 tillhandakommet utdrag av protokoll vid regeringssammanträde den 4 juni 1981 har regeringen på hemställan av statsrådet och chefen för budgetdepartementet beslutat inhämta lagrådets yttrande över förslag till

1. lag om preskription av skattefordringar m. m.,
2. lag om ändring i uppbördslagen (1953:272),
3. lag om ändring i lagen (1968:430) om mervärdesskatt,
4. lag om ändring i lagen (1959:92) om förfarandet vid viss konsumtionsbeskattning,
5. lag om ändring i lagen (1958:295) om sjömansskatt,
6. lag om ändring i kupongskattelagen (1970:624),
7. lag om ändring i lagen (1959:552) om uppbörd av vissa avgifter enligt lagen om allmän försäkring m. m.,
8. lag om ändring i lagen (1976:206) om felparkeringsavgift,
9. lag om ändring i lagen (1976:666) om påföljder och ingripanden vid olovligt byggande m. m.,
10. lag om ändring i lagen (1971:1072) om förmånsberättigade skattefordringar m. m.

Förslagen har inför lagrådet föredragits av kammarrättsassessor Per-Erik Nistér.

Förslagen föranleder följande yttrande av *lagrådet*:

Förslaget till lag om preskription av skattefordringar m. m.

1 §

Nuvarande preskriptionsbestämmelser på skatte- och avgiftsområdet är av två olika slag. I första hand ges bestämmelser om den tidrymd under vilken indrivningsåtgärder får vidtas sedan det allmännas anspråk fastställts och förfallit till betalning (s. k. indrivningspreskription). Vidare innehåller åtskilliga författningar bestämmelser om särskilda tidsfrister för själva fastställandet till betalning av anspråket (s. k. talerättspreskription). I den allmänna motiveringen till den föreslagna lagen om preskription av skattefordringar m. m. anges att förslaget avser en reform endast av bestämmelserna om indrivningspreskription under det att reglerna om

talerättspreskription inte omfattas av förslaget (avsnitt 2.1). Denna begränsning till reglerna om indrivningspreskription bör framgå redan av den inledande paragrafen.

Lagrådet föreslår att 1 § får följande lydelse:

”Denna lag gäller i fråga om preskription av rätten att driva in fordringar som tillkommer det allmänna och som drivs in enligt bestämmelserna i uppbördslagen (1953:272) eller tullagen (1973:670). Den tillämpas dock inte på fordringar enligt studiestödslagen (1973:349).”

2 §

I 2 § första meningen uppställs som huvudregel, att en fordran preskriberas fem år efter utgången av det kalenderår, då den förföll till betalning. Eftersom förslaget med preskriptionstid åsyftar en tidrymd under vilken indrivning av fordran får ske, utgör fordringens förfallodag, såsom departementschefen framhållit, en naturlig utgångspunkt för beräkning av preskriptionstiden. Trots regelns avfattning avses med fordringens förfallotid inte alltid den verkliga förfallotiden. När anstånd har förekommit, skall nämligen enligt motiven som utgångspunkt för preskriptionstiden gälla den dag då fordringen skulle ha förfallit till betalning, om anstånd inte medgetts. För att uppnå överensstämmelse mellan lagtext och motiv bör detta anges i paragrafen. När delar av en fordran förfaller till betalning vid olika tider, bör preskriptionstiden beräknas för varje del för sig. Detta torde också vara förslagets ståndpunkt. Även på denna punkt framstår ett förtydligande av lagtexten som önskvärt.

Från berörda huvudregel görs i förslaget undantag genom bestämmelsen i paragrafens andra mening. Har en fordran fastställts till sitt belopp sedan den förfallit till betalning, skall enligt denna bestämmelse preskriptionstiden i fråga om den del av fordringen som dessförinnan inte var indrivningsbar räknas från utgången av det kalenderår då fastställelsen ägde rum. Bestämmelsen förutsätter tydligen för sin tillämplighet, att skattefordran eller annan hithörande fordran förfaller till betalning redan innan den blivit till sin storlek fastställd och att den sålunda förfallna fordringen eller del därav blir indrivningsbar först när den fastställts till sitt belopp. Bestämmelsen avses framför allt bli tillämplig dels vid den typ av reglering som förekommer i lagen om förfarandet vid viss konsumtionsbeskattning och i lagen om mervärdesskatt dels i fall då arbetsgivare gjort skatteavdrag men inte inbetalat det innehållna beloppet (77 § uppbördslagen) och då betalning av sjömansskatt uteblivit eller erlagts med för lågt belopp (17 § lagen om sjömansskatt).

Vad till en början angår lagen om förfarandet vid viss konsumtionsbeskattning föreskrivs i den bl. a., att skattskyldig skall avge deklaration för varje beskattningsperiod och i deklarationen ange det skattebelopp som enligt deklarationen belöper på beskattningsperioden (5 §). Det åligger den

skattskyldige att inom tid som är föreskriven för deklarationens avgivande inbetala det i deklarationen angivna skattebeloppet (26 § första stycket). Erläggs inte skattebeloppet inom den tiden kan fordran på beloppet indrivnas (28 §). Eftersom förfallen fordran på det i deklarationen angivna skattebeloppet är indrivningsbar utan föregående fastställelse är den föreslagna undantagsbestämmelsen inte tillämplig på sådan fordran, vilken följaktligen preskriberas enligt huvudregeln. Om beskattningsmyndigheten eller besvärsmyndighet fastställer skatten till högre belopp än som skolat betalas enligt deklarationen eller, när beslut förut meddelats i saken, enligt närmast föregående beslut, åligger det den skattskyldige att betala det felande beloppet inom tid som beskattningsmyndigheten bestämmer (27 § första stycket). Detsamma gäller, när skatt fastställts utan att deklaration har avgetts (27 § första stycket). Inte heller fordran på felande belopp kommer att falla under undantagsbestämmelsen, därför att dylik fordran, såsom följer av sistnämnda lagrum, förfaller till betalning först efter fastställelsen.

Beträffande härefter lagen om mervärdeskatt stadgas däri bl. a., att den som är redovisningsskyldig för sådan skatt skall lämna deklaration för varje redovisningsperiod inom viss i lagen bestämd frist (22 §). Om så sker, anses skatten fastställd i enlighet med deklarationen utan att något beslut härom meddelas (32 §). Har deklaration inte lämnats, anses skatten utan något beslut fastställd till 0 kronor (32 §). Skall skatten bestämmas till annat belopp än som anses fastställt enligt 32 §, fordras formligt beslut om fastställelse av skatten (33–38 §§). Skatt som fastställts genom formligt beslut skall betalas inom tid som länsstyrelsen bestämmer (43 §). Skatt som utan formligt beslut anses fastställd i enlighet med deklarationen förfaller till betalning den dag då deklarationen senast skall lämnas (42 § sammanställd med 43 §). Av denna reglering följer att varken fordran på skatt som anses fastställd i enlighet med deklaration eller fordran på skatt som fastställts i formligt beslut förfaller till betalning före fastställelsen. Även dessa fordringar faller alltså utanför undantagsbestämmelsens tillämplighetsområde.

Enligt stämpelskattelagen (1964:308) skall i vissa fall till ledning för fastställelse av stämpelskatt deklaration avges till riksskatteverket inom vissa i lagen angivna tider (27 och 29 §§). När deklarationsplikt föreligger, har den skattskyldige att inbetala skatten inom deklarationsfristen (36 § andra stycket). Fordran på stämpelskatt som skall utgå enligt deklarationen förfaller således till betalning vid deklarationsfristens utgång och preskriberas enligt huvudregeln. Om stämpelskatten av beskattningsmyndigheten eller besvärsmyndighet fastställs till belopp som överstiger vad som skolat utgöras enligt deklarationen eller, då beslut förut meddelats i saken, enligt det beslut som närmast föregått, åligger det den skattskyldige att inom tid som beskattningsmyndigheten bestämmer inbetala det felande beloppet (36 § andra stycket). Detsamma gäller, om skatt fastställts, ehuru deklaration inte avgetts (36 § andra stycket). Till skillnad från vad som antagits i remissprotokollet kommer även fordran på felande stämpelskatt, för vilken

beskattningsmyndigheten bestämt förfallodag, att preskriberas enligt huvudregeln, därför att förfallodagen inträffar efter fastställensedagen.

Även i andra fall då myndighet fastställer skatt eller avgift till högre belopp än som skolat utgå enligt deklaration eller tidigare beslut eller vad därmed jämfställs och särskild förfallodag bestäms för det tillkommande beloppet, kommer fordran på detta belopp att preskriberas enligt huvudregeln.

Beträffande härefter det i 77 § uppbördslagen behandlade fallet att arbetsgivare gjort skatteavdrag men underlåtit att inbetala beloppet framgår av 24 § uppbördslagen, att preliminär A-skatt som innehållits genom skatteavdrag på arbetstagares lön förfaller till betalning den 18 i den uppbördsmånad som infaller närmast efter utgången av den månad då skatteavdraget gjordes. Enligt vad som upplysts för lagrådet kan det i många fall dröja flera år efter förfallodagen, innan det kommer till skattemyndighets kännedom, att arbetsgivare gjort skatteavdrag utan att inbetala det innehållna beloppet. Tydligt är därför, att förfallotiden inte utgör någon lämplig utgångspunkt för preskriptionstidens beräkning, när det gäller fordran som avses i 77 § uppbördslagen. Förslaget utgår ifrån att preskriptionstiden för sådan fordran skall med tillämpning av undantagsregeln räknas från utgången av det kalenderår, då fordringen fastställts till sitt belopp. Med fastställelse torde här åsyftas beslut av lokal skattemyndighet enligt 55 § uppbördskungörelsen, eftersom uppbördslagen inte själv innehåller någon bestämmelse om fastställelse av fordran enligt 77 §. Till grund för förslagets ståndpunkt i denna del ligger tydligen den bedömningen att fordran enligt 77 § uppbördslagen inte är indrivningsbar förrän efter det fordringen fastställts. Denna bedömning rimmar emellertid mindre väl med ordalydelsen av 77 § uppbördslagen som enligt sin avfattning knyter indrivningsbarheten till förfallodagen och inte till någon därefter infallande fastställensedag. I nämnda paragraf stadgas nämligen, att om arbetsgivare gjort skatteavdrag men inte inbetalat det innehållna beloppet i tid och ordning som är föreskriven i uppbördslagen beloppet får indrivas hos arbetsgivaren i samma ordning som gäller för restförd skatt (jfr avfattningen av 17 b § första stycket sjömansskattelagen).

Även när det gäller fordran på sjömansskatt föreligger såsom framhållits i remissprotokollet behov av annan utgångspunkt för preskriptionstidens beräkning än förfallodagen. I fråga om fordran på innehållen men ej inbetald sjömansskatt utgår förslaget ifrån att undantagsregeln i 2 § skall vara tillämplig inte bara när fordringen fastställts i härför stadgad ordning utan även när krav på betalning för fordringen lämnats obestritt av redaren. Som undantagsregeln är avfattad, synes den inte bli tillämplig i sistnämnda fall, som kännetecknas av att någon fastställelse inte äger rum. Är avsikten att undantagsregeln skulle vara analogt tillämplig i berörda fall, kan inte dagen för kravets framställande, såsom antagits i remissprotokollet, bli avgörande för preskriptionstidens beräkning utan den dag då tiden för erinran mot kravet utgår utan att bestridande sker.

Av det ovan anförda framgår att det på åtskilliga punkter kan råda delade meningar om undantagsregelns räckvidd och innebörd. Regeln kommer med all sannolikhet att vålla tillämpningssvårigheter. Som lätt inses, möter betydande svårigheter att i en enkel och klar regel fånga de sinsemellan olikartade fall, då preskriptionstiden kan behöva beräknas från annan utgångspunkt än förfallodagen. Lagrådet föreslår med hänsyn härtill att undantagsregeln utgår och att huvudregeln förses med förbehåll för fall då annat är särskilt föreskrivet. Om så sker, får behövliga undantag från huvudregeln – i stället för att sammanföras i en generell bestämmelse av mer eller mindre svårhanterlig natur – regleras var för sig i vederbörande specialförfattning. Med den här skisserade lagtekniken kan exempelvis i 77 § uppbördslagen föreskrivas, att åtgärder för indrivning av belopp som där avses inte får vidtas senare än fem år efter utgången av det kalenderår då lokal skattemyndighet meddelat beslut om arbetsgivarens ansvarighet för beloppet. Undantag behöver även göras bl. a. i sjömansskattelagen (jfr 20 § i lagen) och i lagen (1976:206) om felparkeringsavgift. Någon fullständig kartläggning av de författningar, i vilka specialregler om preskriptionstidens beräkning kan behöva införas, har inte kunnat ske under lagrådsbehandlingen. Det är också möjligt att, med bibehållande av tanken att varje undantag behandlas för sig, samla specialreglerna i ett andra stycke i 2 § enligt följande modell: Preskriptionstiden räknas dock i fråga om

- 1) fordran enligt 77 § uppbördslagen från utgången av det kalenderår då lokal skattemyndighet meddelade beslut om arbetsgivarens betalnings-skyldighet;
- 2) fordran på felparkeringsavgift från utgången av det kalenderår då åläggande att betala avgiften utfärdades;
- 3) fordran osv.

Om i de berörda författningarna i stället kan preciseras vad som i preskriptionshänseende skall anses som förfallodag bortfaller givetvis i motsvarande mån behovet av särskilda regler i författningarna eller i 2 § preskriptionslagen.

3 §

Denna paragraf behandlar frågan om verkan i preskriptionshänseende av anstånd med betalning, medan 5 § reglerar samma fråga vid uppskov med betalning. I gängse juridiskt språkbruk är anstånd med betalning och uppskov med betalning synonyma begrepp. Med sådan terminologi kan det i 5 § reglerade fallet i och för sig inbegripas under 3 §. I förslaget torde emellertid begreppen anstånd och uppskov användas i speciell betydelse. Förslaget synes med anstånd avse senareläggning av förfallotid med stöd av uttrycklig författningsmässig reglering och med uppskov åsyfta sådan

senareläggning av förfallotid som kronofogdemyndighet enligt sedvana beslutar om.

Mot bakgrunden av det anförda föreslår lagrådet, att 3 § får följande lydelse:

”Har enligt därom meddelade bestämmelser anstånd med betalning av en fordran eller del därav medgetts den som svarar för betalningen, preskriberas fordringen i motsvarande mån tidigast två år efter utgången av det kalenderår, då anståndet upphörde att gälla.

Om preskriptionstid vid uppskov av kronofogdemyndighet gäller 5 §.”

4 § andra stycket

Paragrafens första stycke innehåller en motsvarighet till den regel om framskjutet preskriptionsinträde vid förordnande av god man enligt ackordslagen som för närvarande återfinns i 71 § 3 mom. uppbördslagen. Förutsättning för sådan framflyttning av preskriptionstiden är enligt förslaget att godmansförordnandet meddelas innan det allmännas fordran har preskriberats enligt bestämmelserna om ordinarie och särskild preskriptionstid i 2, 3 och 5 §§.

I paragrafens andra stycke regleras verkan i preskriptionshänseende av ett godmansförordnande i det fall preskriptionstid löper interimistiskt enligt 8 § i förslaget i avbidan på lagakraftätagande beslut i ärende om preskriptionsförlängning med stöd av 6 § förslaget. I andra stycket stadgas sålunda att regeln i första stycket om framskjutet preskriptionsinträde inte är tillämplig, om god man förordnas under tid då ”preskriptionstiden är förlängd endast på grund av att ansökan har ingivits enligt 12 § eller enligt ett icke lagakraftätagande beslut om förlängning”. Formuleringen av denna föreskrift kan emellertid ge intryck av att två skilda fall av förlängning åsyftas, ehuru vad som avses endast är sådan temporär förlängning som följer av den föreslagna bestämmelsen i 8 §. Samma formulering används även i 9 § andra stycket av förslaget.

För enkelhetens skull föreslår lagrådet att 4 § andra stycket får följande lydelse:

”Första stycket gäller dock inte om god man förordnas under tid då preskriptionstiden är förlängd endast med stöd av 8 §.”

Om vad lagrådet här anført beaktas bör motsvarande ändring göras i 9 § andra stycket i förslaget.

6 § tredje stycket

Som förutsättning för förlängning av preskriptionstid för det allmännas fordran mot en juridisk person föreskrivs i 6 § tredje stycket att förhållanden som anges i första stycket 2–4 (utevaro- och utlandsfallen) har förelegat i fråga om en företrädare för den juridiska personen. I specialmotiveringen till

detta stadgande sägs att tillämpligheten av bestämmelsen förutsätter att företrädarens förhållanden kan antas ha haft betydelse för möjligheterna att driva in fordringen. Vidare sägs att detta följer av föreskriften i paragrafens andra stycke att särskilda skäl inte får tala mot en förlängning av preskriptionstiden.

Lagrådet kan i och för sig instämma i vad som sålunda motivledes uttalas om företrädarens förhållanden som en ytterligare förutsättning för förlängning av preskriptionstid mot en juridisk person. Avsikten med föreskriften i tredje stycket får i anslutning till motivuttalandet antas vara att möjliggöra en förlängning i utevaro- och utlandsfallen när företrädaren haft sådan befattning med den juridiska personens verksamhet som får antas kunna inverka på betalningen av det allmännas fordran. Den i motiven gjorda hänvisningen till regeln om särskilda skäl kan emellertid i detta sammanhang inte anses vara tillfyllest. I stället bör vad som anförs i motiven om förutsättningarna för förlängning av preskriptionstid enligt lagrådets mening komma till direkt uttryck i lagtexten.

Med hänvisning till det anförda föreslår lagrådet att 6 § tredje stycket får följande lydelse:

”Mot en juridisk person får förlängning enligt första stycket 2–4 beslutas, om sådana förhållanden som anges där har förelegat i fråga om en företrädare för den juridiska personen och detta med hänsyn till företrädarens inflytande över eller befattning med den juridiska personens verksamhet kan antas ha varit av betydelse för det allmännas möjligheter att få betalt för sin fordran.”

9 §

Lagrådet har vid 1 § föreslagit, att lagens begränsning till indrivningspreskription markeras redan i den inledande paragrafen. I 9 § första stycket definieras innebörden av begreppet preskription så, att ”åtgärder för att få betalt för en fordran inte får vidtas”. Uttrycket drar enligt lagrådets mening inte på ett tillräckligt tydligt sätt upp gränsen mot talerättspreskription. Lagrådet föreslår att uttrycket byts ut mot orden ”rätten att driva in en fordran bortfaller”. Om så sker, bör uttrycket ”sådan åtgärd” i första stycket utbytas mot orden ”särskild åtgärd” och i andra stycket orden ”få betalt för” ersättas med orden ”driva in”.

Såsom framgår av vad lagrådet anført under 4 § andra stycket bör även av annan anledning en viss jämkning ske av andra stycket.

Lagrådet föreslår sålunda att 9 § får följande lydelse:

”Preskription innebär, att rätten att driva in en fordran bortfaller. Har fordringen innan preskription inträtt helt eller delvis säkerställts genom särskild åtgärd, får dock denna fullföljas efter preskriptionstidens utgång.

Under tid då preskriptionstiden är förlängd endast med stöd av 8 § får åtgärd för att driva in fordringen inte vidtas utöver vad som krävs för att säkerställa den. Lös egendom som hastigt faller i värde eller kräver alltför

kostsam vård får dock säljas.

Har ansökan om förlängning av preskriptionstiden återkallats eller lämnats utan bifall enligt beslut, som har vunnit laga kraft, skall åtgärd som avses i andra stycket såvitt möjligt återgå.”

10 §

Förevarande paragraf innehåller en bestämmelse om verkan av preskription när borgen föreligger. Bestämmelsen har samma innehåll som 8 § i den allmänna preskriptionslagen (1981:130), nämligen att preskription av huvudfordran också omfattar fordran på grund av borgen. Om solidariska skuldförhållanden i övrigt finns ingen särbestämmelse i den föreslagna särskilda preskriptionslagen. Av motiven rörande innebörden av preskription (avsnitt 2.5) och av de övriga författningsförslagen framgår emellertid, att en ändring är åsyftad när det gäller solidarisk ansvarighet som är fastställd i lag. Ändringen innebär, att preskription av en fordran hos den som är skattskyldig inte längre skall ha någon betydelse för möjligheten att driva in fordringen hos den som ålagts ett garantiansvar för betalningen (garantigäldenären).

Lagbestämmelser om solidarisk ansvarighet finns i inte obetydlig omfattning på det område som berörs av förslaget. Flera författningar innehåller bestämmelser som anger, att under vissa förutsättningar företrädare skall jämte skattskyldig juridisk person vara betalningsskyldig för innehållen skatt eller avgift som inte betalats in till det allmänna. Sådana regler finns i uppbördslagen (77 a §), lagen om mervärdeskatt (48 a §), lagen om förfarandet vid viss konsumtionsbeskattning (27 a §), lagen om sjömansskatt (17 §, som hänvisar till 77 a § uppbördslagen) och lagen om uppbörd av vissa avgifter enligt lagen om allmän försäkring, m. m. (30 a §). Ansvarigheten är avsedd och uppbyggd som ett solidariskt ansvar med den skattskyldige som huvudgäldenär. I samtliga fall anges, att talan mot företrädaren inte får väckas och att indrivningsåtgärd mot denne inte får vidtas sedan den skattskyldiges ansvar bortfallit på grund av preskription. Från denna princip görs vissa undantag om rätt till indrivning under två år efter det företrädaren förklarats betalningsskyldig genom lagakraftvunnen dom (se t. ex. 77 a § tredje stycket uppbördslagen). Det finns i samtliga fall också en regel som innebär, att företrädare som betalat skattebeloppet och vissa tilläggsavgifter får söka beloppet åter av den skattskyldige. I fråga om bl. a. skatt enligt uppbördslagen kan härvid utmätningsman driva in beloppet på samma sätt som skatt, fränsett att införsel inte får användas.

I uppbördslagen (75, 75 a och 76 §§) och i lagen om sjömansskatt (17 och 18 §§) finns bestämmelser om skyldighet för arbetsgivare resp. redare att under vissa omständigheter jämte den skattskyldige arbetstagaren eller sjömannen svara för skattebelopp som skolat innehållas men ändå betalats ut. Reglerna i sjömansskattelagen är konstruerade så att redarens och sjömannens ansvar upphör i princip samtidigt. Uppbördslagen (71 § 2 mom.

tredje och fjärde styckena) innehåller en uttrycklig regel, som beträffande arbetsgivaren innebär att, med visst undantag, betalningsskyldighet inte får fastställas och indrivning inte får ske, sedan fordringen preskriberats hos arbetstagaren. Även här finns en bestämmelse om regressrätt.

Av remissen framgår inte några andra situationer av solidarisk betalningsskyldighet på det offentlighetsrättsliga området. Ytterligare fall finns emellertid. Lagrådet vill särskilt nämna 8 § vägtrafikskattelagen, där – i motsats till de förut angivna ansvarssituationer som till sin konstruktion närmast är jämförbara med borgen – flera gäldenärer svarar solidariskt för en gemensam skuld.

De överväganden i remissen, som leder till förslaget om upphävande av sambandet mellan huvudgäldenärens ansvarighet och rätten att driva in betalning hos garantigäldenären, berör konkret endast de redovisade bestämmelserna i uppbördslagen. Motiven är kortfattade. Någon olägenhet av vad som gäller nu har inte angetts. Till grund för ställningstagandet läggs en jämförelse med förhållandena när det gäller "civila" fordringar. Det anförs att det solidariska ansvaret för dessa normalt uppkommer samtidigt med huvudfordringen, medan detta inte behöver vara fallet inom skatteområdet. Utifrån enbart detta konstaterande finner departementschefen en regel om "fullt ansvar för de solidariskt ansvariga under en för envar självständig preskriptionstid" vara motiverad. Att en fordran mot en solidariskt ansvarig skall kunna göras gällande i sin helhet, även om den preskriberats i förhållande till annan gäldenär, är enligt departementschefen en konsekvens av det nyss sagda.

Frågan om regressrätt för garantigäldenären mot den huvudansvarige, om betalningen sker efter det att dennes ansvar upphört på grund av preskription, berörs inte alls i remissen. Frågan får anses ha särskild vikt med hänsyn till att förlängning av preskriptionstiden för en garantigäldenär enligt förslaget inte skall leda till en motsvarande förlängning hos huvudgäldenären. Enligt upplysningar som lämnats lagrådet utgår förslagen från förutsättningen, att, om betalningsskyldighet för garantigäldenären fastställts, denne får en regressfordran i betalningsögonblicket, oavsett om han betalar före eller efter tidpunkten för preskription hos huvudgäldenären. Det har vidare förutsatts, att garantigäldenären kan återkräva beloppet av den huvudansvarige enligt de regler som gäller för preskription av privata fordringar. Uppfattningen stöds på de förut berörda bestämmelser i uppbördslagen m. fl. lagar enligt vilka den som svarar för annans skatt eller avgift har rätt att återkräva vad han har erlagt.

Den förordade nya ordningen har i författningsförslagen kommit till uttryck genom att de förut angivna bestämmelserna, där det sägs att ansvarighet för huvudgäldenären är en förutsättning för att fordringen skall kunna drivas in hos garantigäldenären, har tagits bort. Departementschefen har ansett det obehövt att i den nya preskriptionslagen ta upp någon

bestämmelse motsvarande den som kommittén hade föreslagit (se 14 § lagförslaget i bilaga 1 till remissen).

Lagrådet, som anser en uttrycklig regel i den särskilda preskriptionslagen vara påkallad om den ifrågavarande avvikelsen från gällande rätt skall göras, får i sakfrågan anföra följande.

Den jämförelse med fordringar på civilrättens område som lagts till grund för förslaget synes inte vara hållbar som motivering för den principiella ändring som föreslås. Det kan anmärkas, att också enligt de allmänna preskriptionsreglerna i princip skilda preskriptionstider skall beräknas vid solidarisk ansvarighet. Frågan om beräkningen av preskriptionstid har i förarbetena till preskriptionslagen inte ansetts vara avgörande för frågan om verkan av preskription i solidariska skuldförhållanden (se prop. 1979/80:119 s. 74). Utslagsgivande måste i stället vara om skulden skall anses fortsatt kvarstå hos garantigäldenären eller ej. De anförda motiven leder enligt lagrådets mening inte på något sätt fram till den lösning som valts.

Enligt nuvarande ordning gäller, i den mån särbestämmelser inte har meddelats, den allmänna preskriptionslagen också för alla fordringar som tillkommer det allmänna (se 1 § denna lag). De regler i den lagen som nu närmast är av intresse, dvs. 8, 9 och i viss mån även 4 §§, bygger på den allmänna principen att den som solidariskt svarar för annans skuld blir fri från ansvaret när huvudgäldenären inte längre är betalningsskyldig. Det är vidare förutsatt, att den garantigäldenär som betalar efter det att fordringen preskriberats hos huvudgäldenären inte har någon regressrätt mot denne (se prop. 1979/80:119 s. 96 vid 4 §; se också beträffande tidpunkten för uppkomsten av en regressfordran samma prop. s. 89 vid 2 §). På den s. k. specialpreskriptionens område har i vissa avseenden en annan ordning vunnit insteg – se Rodhe i Svensk Juristtidning 1979 s. 627 f med där anmärkt rättsfall NJA 1975:449.

Den koppling till huvudgäldenärens ansvarighet som, i linje med vad som gäller enligt de allmänna reglerna, har skett i de tidigare nämnda specialförfattningarna på skatteområdet tycks enligt motiven till dessa bestämmelser ha befunnits vara i princip självfallen (se t. ex. ett uttalande vid tillkomsten av bl. a. 77 a § uppbördslagen, prop. 1967:130 s. 131 nederst). Rättsläget blir, om reglerna tas bort, svårbedömt och bör analyseras närmare. Oavsett vilken lösning som väljs, bör denna komma till synes i uttryckliga lagregler. Det kan beträffande valet av lösning anmärkas följande.

I den mån under en för garantigäldenären "överskjutande" preskriptionstid betalning kan drivas in men regressrätt inte föreligger är det inte längre fråga om garantiansvar utan om ett självständigt ansvar för skatten. Detta bör i så fall också utformas som ett sådant. Beträffande å andra sidan ett system med regressrätt, oberoende av preskription hos huvudgäldenären, måste framhållas, att det skulle göra preskriptionen för denne närmast

meningslös. Det torde – frånsatt vad som sagts förut om möjligheten till införsel – nämligen vara likgiltigt för denne för vems räkning fordringen drivs in hos honom. De sociala syften som delvis bär upp preskriptionsreglerna (jfr det nyss anmärkta rättsfallet NJA 1975:449) sätts också ur spel om regressrätt kan göras gällande, när preskription inträtt. Från rättssäkerhetssynpunkt måste mot en sådan ordning riktas den invändningen, att det bör framgå klart för envar gäldenär under vilken tidrymd han har anledning att bevara bevisning om ett fordringsanspråk som kan riktas mot honom.

Lagrådet finner sammantaget, att förslaget i denna del behöver ytterligare övervägas, innan det kan läggas till grund för lagstiftning. I detta läge torde en lösning vara, att nuvarande regler får gälla i vart fall tills vidare, även om detta måste innebära, att de nya reglerna i 5 och 6 §§ i den föreslagna preskriptionslagen om förlängning av preskriptionstid inte kan utnyttjas helt i solidariska ansvarsförhållanden. Förutom de ändringar som i så fall skall göras i förslagen rörande uppbördslagen och övriga berörda specialförfattningar bör enligt lagrådets uppfattning en hänvisning till 9 § i den allmänna preskriptionslagen tas in i den särskilda preskriptionslagen. Hänvisningen behövs för de fall av solidarisk ansvarighet, där – såsom vid ansvar enligt 8 § vägtrafikskattelagen – för närvarande reglerna i 9 § allmänna lagen torde vara att tillämpa. Den torde också, oberoende av den fråga som nu har diskuterats, vara påkallad för vissa fall av frivilliga ansvarsåtaganden, t. ex. då flera åtagit sig borgensansvar för annans skatteskuld. Reglerna i den allmänna preskriptionslagen synes, om den nya lagen antas, inte kunna utan att hänvisning sker tillämpas i något avseende som rör förhållandet till det allmänna som borgenär för fordran som omfattas av de nya bestämmelserna. En sådan hänvisning som nu förordats kan tas in i 10 § och bör då lämpligen omfatta också de regler om ränta, tilläggsförpliktelse och borgen som inte innebär någon avvikelse från de allmänna reglerna. Ett undantag för särskilda föreskrifter i specialförfattningarna måste göras.

Lagrådet föreslår att 10 § får följande lydelse:

”Bestämmelserna i 8 § andra stycket och 9 § preskriptionslagen (1981:130) äger motsvarande tillämpning på fordringar som avses i denna lag, om annat inte följer av särskilda bestämmelser.”

12 §

Ansökan om sådan förlängning av preskriptionstid som avses i 6 § skall enligt 12 § göras av ”den kronofogdemyndighet som skall vidta åtgärder för att få betalt för fordringen”. Det är i vissa lägen oklart vilken kronofogdemyndighet som äsyftas i paragrafen, t. ex. när kronofogdemyndighet vid indrivning av fordringen biträder annan kronofogdemyndighet och båda myndigheterna var för sig men på olika håll skall vidta åtgärder för att få betalt för fordringen. Enligt lagrådets mening bör de citerade orden utbytas mot uttrycket ”den kronofogdemyndighet hos vilken målet om indrivning av

fordringen är anhängigt". Därmed förstås i första hand den kronofogdemyndighet till vilken beskattnings- eller uppbördsmyndighet överlämnat ärendet för indrivning. Har målet om indrivning av fordringen överflyttats från nämnda kronofogdemyndighet till annan kronofogdemyndighet blir i stället sistnämnda myndighet behörig att göra ansökan om förlängning. Däremot faller kronofogdemyndighet som endast biträder annan kronofogdemyndighet vid indrivning av fordringen utanför den av lagrådet föreslagna bestämmelsen. Anses det önskvärt att sådan kronofogdemyndighet i ett eller annat läge blir behörig att göra ansökan om förlängning i stället för den kronofogdemyndighet där målet om indrivning är anhängigt erfordras således ett tillägg härom i lagtexten.

Övriga författningsförslag

Om vad lagrådet anfört under 10 § i förslaget till lag om preskription av skattefordringar m. m. beaktas, krävs såsom angetts där vissa ändringar i lagförslagen under 2-4 och 7.

Lagrådet tar avslutningsvis upp en fråga av enbart formell natur. Av författningsförslagen under 3, 7 och 8 framgår att förslagen omfattar lagrum vilka erhållit ändrad lydelse enligt beslut av 1980/81 års riksdag (rskr 351). Lagstiftningen träder i kraft den 1 januari 1982, dvs. samtidigt med de remitterade förslagen. I enlighet med rådande ordning för författningsarbetet bör de ifrågavarande ändringsförslagen brytas ut och rubriceras som lag om ändring i den ändringsförfattning som tidigare antagits och utfärdats (se SFS 1981:843, 1981:846 och 1981:837).

BUDGETDEPARTEMENTET

Utdrag
 PROTOKOLL
 vid regeringssammanträde
 1981-12-17

Närvarande: statsministern Fälldin, ordförande, och statsråden Ullsten, Wikström, Friggebo, Dahlgren, Åsling, Söder, Johansson, Wirtén, Andersson, Boo, Petri, Eliasson, Gustafsson, Elmstedt, Tillander, Ahrland, Molin

Föredragande: statsrådet Wirtén

Proposition med förslag till lag om preskription av skattefordringar m. m.

1 Anmälan av lagrådsyttrande

Föredraganden anmäler lagrådets yttrande ¹ över förslag till

1. lag om preskription av skattefordringar m. m.,
2. lag om ändring i uppbördslagen (1953:272),
3. lag om ändring i lagen (1968:430) om mervärdeskatt,
4. lag om ändring i lagen (1959:92) om förfarandet vid viss konsumtionsbeskattning,
5. lag om ändring i lagen (1958:295) om sjömansskatt,
6. lag om ändring i kupongskattelagen (1970:624),
7. lag om ändring i lagen (1959:552) om uppbörd av vissa avgifter enligt lagen om allmän försäkring m. m.,
8. lag om ändring i lagen (1976:206) om felparkeringsavgift,
9. lag om ändring i lagen (1976:666) om påföljder och ingripanden vid olovligt byggande m. m.,
10. lag om ändring i lagen (1971:1072) om förmånsberättigade skattefordringar m. m.

Föredraganden redogör för lagrådets yttrande och anför.

Förslaget till lag om preskription av skattefordringar m. m.

1 §

I den allmänna motiveringen till denna paragraf har jag framhållit att det i detta lagstiftningsärende inte har varit möjligt att göra en översyn av både

¹ Beslut om lagrådsremiss fattat vid regeringssammanträde den 4 juni 1981.

talerätts- och indrivningspreskriptionsreglerna. En reform måste nu begränsas till reglerna om indrivningspreskription.

Lagrådet har i sitt yttrande hänvisat till vad jag har uttalat och ansett att reformens begränsning till reglerna om indrivningspreskription bör framgå redan av den inledande paragrafen. Enligt lagrådets mening bör 1 § därför inledas med en bestämmelse om att lagen gäller i fråga om preskription av rätten att driva in de fordringar som lagen avser.

Jag får med anledning härav anföra följande.

Syftet med den föreslagna lagen är främst att samordna och i en lag ange de preskriptionsbestämmelser som skall gälla i fråga om det allmännas rätt att driva in skatter, tullar och allmänna avgifter. Nuvarande preskriptionsbestämmelser avser emellertid inte enbart indrivningspreskription. Bl. a. UBL och SjL innehåller preskriptionsbestämmelser som begränsar tiden inte bara för indrivning utan också i fråga om möjligheterna att få betalt för en fordran genom s. k. avräkning. Avräkning är inte något indrivningsförfarande utan en åtgärd som grundas på bestämmelser om att en skattskyldig, som är berättigad att få tillbaka ett skattebelopp, bara har rätt att få ut vad som återstår sedan eventuellt restförda skattebelopp betalats. Det remitterade förslaget innebär att preskriptionsbestämmelserna i UBL m. fl. författningar upphävs också i vad de gäller avräkning.

Den föreslagna lagen bör därför också gälla i fråga om avräkning. I det remitterade lagförslaget har detta förhållande beaktats i en särskild bestämmelse om preskriptionens innebörd. Den innebär sålunda att åtgärder för att få betalt för en fordran inte får vidtas. Man skulle i och för sig kunna överväga att efter mönster av lagrådets förslag inleda 1 § med föreskrift om att lagen gäller i fråga om preskription av rätten att vidta åtgärder för att få betalt för en fordran sedan den förfallit till betalning. Man skulle emellertid därmed få, i 1 § en bestämmelse om preskription av rätten att vidta åtgärder för att få betalt, och i övriga paragrafer bestämmelser om preskription av fordringen som sådan. Jag föreslår därför att 1 § behålls oförändrad.

2 §

En redovisning för bestämmelsen i 2 § lämnar jag i samband med min kommentar till 3 §.

3 § (2 § i det remitterade lagförslaget)

Enligt denna paragraf gäller som huvudregel, att en fordran preskriberas fem år efter utgången av det kalenderår då den förföll till betalning. Undantag görs i viss mån för de fall då fordringen fastställts till sitt belopp efter förfallodagen. Till den del fordringen inte redan dessförinnan varit indrivningsbar, räknas preskriptionstiden från utgången av det kalenderår då fastställelsen ägde rum.

Förklaringen till att förfallodagen inte alltid bör tas som utgångspunkt för beräkningen av preskriptionstiden är bl. a. att en fordran i vissa fall förfaller till betalning utan att myndigheterna kan känna till att den har uppkommit. Om inte dagen för fastställelsen i stället togs som utgångspunkt, skulle fordringen i sämsta fall hinna bli preskriberad innan indrivningsåtgärder hann vidtas. Ett annat skäl är att förfarandet enligt vissa författningar är så utformat, att den betalningsskyldige kan få tillfälle att betala vid flera efter varandra följande betalningsdagar. Fordringen är då dock inte indrivningsbar efter utgången av varje betalningsdag. Den bästa gemensamma regeln har också för dessa fall ansetts vara, att låta fastställelsen bli utgångspunkt för beräkningen i den mån fordringen först därefter blir indrivningsbar. Lagrådet har i sitt yttrande granskat vissa författningar som berörs av denna undantagsregel för preskriptionstidens beräkning och jag återkommer till den i det följande. Jag vill nu först ta upp några uttalanden av lagrådet som kan ha också en viss principiell betydelse för mina följande ställningstaganden.

Lagrådet har funnit att fordringens förfallodag utgör en naturlig utgångspunkt för beräkningen av preskriptionstiden, eftersom förslaget med preskriptionstid åsyftar en tidrymd under vilken indrivning av fordran får ske. Lagrådet invänder emellertid att trots regelns avfattning avses med fordringens förfallotid inte alltid den verkliga förfallotiden. När anstånd har förekommit – uttalar lagrådet – skall nämligen enligt motiven som utgångspunkt för preskriptionstiden gälla den dag då fordringen skulle ha förfallit till betalning om anstånd inte medgetts. För att uppnå överensstämmelse mellan lagtext och motiv bör detta enligt lagrådets mening anges i paragrafen.

Jag får med anledning härav anföra följande.

Det uttalande som har gjorts i motiven angående anstånden har bara syftat till att ange att ett anstånd inte i och för sig medför en ändring av den förfallodag som preskriptionstiden skall beräknas med utgångspunkt i. Det skulle enligt min mening bli missvisande och stämma mindre väl med den föreslagna lagens konstruktion att komplettera paragrafen med ett tillägg i enlighet med lagrådets förslag.

Vad lagrådet har uttalat ger å andra sidan vid handen att det är önskvärt att en bestämmelse tas in i lagen varav det direkt följer, att en förlängning av betalningstiden på grund av anstånd eller uppskov med betalningen inte medför någon framflyttning av den dag som skall vara utgångspunkt för preskriptionstidens beräkning. En sådan bestämmelse får man enligt min mening genom att i en inledande bestämmelse närmast under rubriken "Preskriptionstid" ange, att en fordran för vilken har gällt mer än en sista betalningsdag skall anses ha förfallit till betalning på den betalningsdag som inföll först. Denna bestämmelse kommer därmed att betecknas 2 §. Detta medför en förskjutning i numreringen av de efterföljande paragraferna. För

tydlighets skull kommer jag i följande kommentarer att parentetiskt ange de paragrafbeteckningar som har gällt i det remitterade lagförslaget.

Lagrådet har i anslutning till den nu diskuterade frågan också funnit det önskvärt att 3 § (2 §) förses med ett tillägg om att preskriptionstiden skall beräknas för varje del för sig när delar av en fordran förfaller till betalning vid olika tidpunkter.

Preskriptionstiden skall enligt 3 § (2 §) beräknas med utgångspunkt i den dag då en fordran förföll till betalning eller den dag då fordringen, sedan den förfallit till betalning, fastställdes till sitt belopp. Denna anknytning mellan en fordran och en förfallo- eller fastställsedag medför enligt min mening att en beräkning av preskriptionstid bara kan avse den del av fordringen som förfaller till betalning eller fastställs. En fordran som delas upp till betalning vid olika tider kommer med andra ord att vid tillämpningen av 3 § (2 §) att utgöra lika många fordringar som de delar som förfaller eller fastställs särskilt. Detta överensstämmer exempelvis med vad som gäller i fråga om B-skatt. Denna skatt debiteras i en gemensam post men delas uppboordstekniskt upp i sex poster, var och en med sin förfallodag. På liknande sätt görs också en uppdelning av kvarstående och tillkommande skatt eller arbetsgivaravgift. Jag anser därför att man inte behöver göra något tillägg.

Lagrådet har därefter tagit upp undantagsbestämmelsen i 3 § (2 §) enligt vilken preskriptionstiden skall beräknas med utgångspunkt i fastställelsen. Lagrådet uttalar att bestämmelsen för sin tillämplighet tydligen förutsätter, att skattefordran eller annan hithörande fordran förfaller till betalning redan innan den blivit till sin storlek fastställd och att den sålunda förfallna fordringen eller del därav blir indrivningsbar först när den fastställts till sitt belopp.

I denna fråga vill jag framhålla följande.

Undantagsbestämmelsen förutsätter för sin tillämpning att det är fråga om fastställelse av en tidigare till betalning förfallen fordran. Huruvida denna fordran kan anses ha blivit helt eller delvis fastställd redan tidigare är därvid utan betydelse. Det väsentliga är att en eventuell tidigare fastställelse inte medfört att fordringen blivit indrivningsbar.

Jag övergår härmed till den bedömning av undantagsregelns tillämpning som lagrådet har gjort i anslutning till sin genomgång av vissa författningar.

Som jag har sagt förut innebär undantagsregeln i 3 § (2 §) att dagen för fastställandet av en fordran i vissa fall skall vara utgångspunkt för preskriptionstidens beräkning i stället för den dag då fordringen förföll till betalning. Förutsättning för en sådan tillämpning är att fordringen har förfallit till betalning tidigare men inte varit indrivningsbar. Som lagrådet konstaterat har denna undantagsregel främst tillskapats med tanke på den reglering som förekommer i FKL, ML, SjöL och de fall då en arbetsgivare har gjort skatteavdrag enligt UBL men inte betalat in det innehållna beloppet (77 § UBL).

Lagrådet har vid genomgången av bestämmelserna i FKL, ML, stämpel-skattelagen och UBL för sin del funnit, att undantagsregeln inte blir tillämplig i den utsträckning som har antagits i motiven till det remitterade förslaget. Lagrådet har därvid gjort en annan bedömning av när en fordran skall anses ha förfallit till betalning enligt de olika bestämmelserna.

Syftet med undantagsregeln är att fastställelsen skall vara avgörande för preskriptionstidens beräkning när förfallotiden inte lämpligen bör tas som utgångspunkt. En sådan ordning har enligt motiven bedömts kunna erhållas genom att som en förutsättning uppställa, att fordringen skall ha förfallit till betalning innan fastställelsen äger rum. Bestämmelserna i vissa författningar har dock uppenbarligen en sådan utformning att denna förutsättning inte är tillräcklig för att på ett entydigt sätt ange när undantagsregeln är avsedd att vara tillämplig.

Lagrådet har för sin del funnit sig böra föreslå att undantagsregeln utgår och att huvudregeln förses med förbehåll för fall då annat är särskilt föreskrivet. Om så sker får behövliga undantag från huvudregeln regleras var för sig i vederbörande specialförfattning. Ett annat alternativ som lagrådet också har diskuterat är att i stället samla specialreglerna i ett andra stycke av 3 § (2 §).

Det förstnämnda alternativet skulle enligt min mening innebära att man i praktiken övergav syftet med den föreslagna lagen, nämligen att i en enda lag reglera indrivningspreskriptionen i fråga om skatter, tullar och avgifter. Detta är jag av tidigare anförda skäl inte beredd till.

Det andra alternativet skulle däremot kunna inarbetas i lagen på det sätt som lagrådet har angett. Jag har emellertid funnit att en tillfredsställande reglering i den föreslagna lagen bör kunna uppnås utan en lång och utförlig redovisning av de fall för vilka undantagsregeln skall gälla. De författningar som det här närmast gäller och på vilka undantagsregeln enligt motiven bör vara tillämplig synes själva innehålla lösningen på detta problem. Man kan nämligen konstatera att den tillämpning som man vill ha av undantagsregeln kan erhållas oberoende av vilken innebörd som man anser sig böra ge författningarnas bestämmelser om förfallo- eller betalningstider. Detta har sin förklaring i att undantagsregeln i förevarande fall, i överensstämmelse med vad som åsyftas enligt motiven, kan anges som tillämplig, om en fordran fastställs till sitt belopp sedan föreskriven tid för avlämnande av deklaration eller annan redovisning för fordringen gått ut.

Jag föreslår därför att bestämmelserna i 3 § (2 §) kompletteras på sådant sätt att undantagsregeln blir tillämplig inte bara om fordringen förfallit till betalning före fastställelsen utan också om fastställelsen ägt rum sedan föreskriven tid för avlämnande av deklaration eller annan redovisning gått ut. Denna alternativa förutsättning kan dock inte ges generell tillämplighet. Undantag måste göras för fordringar som påförs enligt UBL eller AVGL. I fråga om dessa fordringar kan bara bestämmelser om förfallotid gälla. Detta

undantag föranleder mig att också föreslå en redaktionell omformning av paragrafen.

Som lagrådet har påpekat i detta sammanhang framstår en fordran mot en arbetsgivare, som uppkommit på grund av hans underlåtenhet att betala in avdragen skatt, som direkt indrivningsbar enligt 77 § UBL. För att fordringen skall kunna drivas in krävs emellertid enligt uppbördskungörelsen (1967:626) att den lokala skattemyndigheten ålagt arbetsgivaren betalningsskyldighet för det belopp som han underlåtit att betala in. Detta bör dock uttryckligen framgå av lagparagrafen och jag föreslår att den kompletteras med en bestämmelse härom. Det blir därmed också helt klart att det är fastställelsen av betalningsskyldigheten som skall vara utgångspunkt för preskriptionstidens beräkning.

Lagrådet har också behandlat undantagsregelns tillämpning med hänsyn till SjL:s bestämmelser om redares betalningsskyldighet vid underlåtenhet att betala in avdragen sjömansskatt.

Enligt det remitterade förslaget avses undantagsregeln bl. a. bli tillämplig när sjömansskattekontoret, på grund av att innehållen skatt inte betalats in, har utfärdat ett s. k. revisionskrav mot redaren och denne inte bestritt kravet inom utsatt tid. Lagrådet har uttalat att undantagsregeln inte synes bli tillämplig när detta fall enligt lagrådets mening kännetecknas av att någon fastställelse inte äger rum. Om avsikten är att undantagsregeln skall vara analogt tillämplig i detta fall, kan enligt lagrådets bedömning i varje fall inte dagen för kravets framställande bli avgörande för preskriptionstidens beräkning utan blir i stället den dag avgörande då tiden för erinran mot kravet går ut utan att bestridande sker.

Det revisionskrav som sjömansskattekontoret utfärdar kan emellertid enligt min mening jämföras med det fastställelsebeslut som meddelas enligt UBL då en arbetsgivare inte betalat innehållen skatt, med den skillnaden att revisionskravet inte kan användas som grund för indrivning förrän efter viss tid. När den tiden gått ut utan att någon erinran gjorts, kan det skattebelopp som redaren enligt revisionskravet är betalningsskyldig för omedelbart drivas in. Detta revisionskrav bör man därför enligt min mening se som en fastställelse av sådant slag att preskriptionstiden skall beräknas med utgångspunkt i dagen för kravets utfärdande.

De justeringar som jag nu har föreslagit medför inte att preskriptionstiden skall beräknas på annat sätt än som angetts i lagrådsremissen.

Genom de föreslagna reglerna i 2 § och 3 § (2 §) har fångats in alla de sinsemellan olikartade fall, då preskriptionstiden bör beräknas från annan utgångspunkt än då fordringen förföll till betalning. Ställer man de föreslagna reglerna mot de olika specialförfattningarnas nuvarande preskriptionsbestämmelser kan man enligt min mening konstatera att en samordning till en lag bör komma att medföra betydande fördelar. Man vinner inte bara i översikt utan undanröjer också den osäkerhet i tillämpningen som bestämmelsernas utformning i åtskilliga författningar nu skapar.

4 § (3 §)

Lagrådet har föreslagit en annan lydelse av bestämmelsen i 4 § (3 §) om anstånd. Lagrådet har därvid framhållit att anstånd med betalningen och uppskov med betalningen i gängse juridiskt språkbruk är synonyma begrepp. Syftet med förslaget har varit att närmare ange vad som skall förstås med anstånd till skillnad från uppskov som behandlas i 6 § (5 §).

Anstånd är enligt skatte- och uppbördsförfattningarna ett uppskjutande av betalningen som under vissa förutsättningar beviljas av den myndighet som handhar debitering och uppbörd. Förfarandet med uppskov faller inom kronofogdemyndigheternas verksamhetsområde och är förutsatt i utsökningsbalken (4 kap. 36 §) och lagen (1978:882) om säkerhet för skattefordringar m. m. (1 §). Begreppen anstånd och uppskov har sålunda i uppbörds- och indrivningssammanhang olika innebörd. Mot denna bakgrund föreligger det enligt min mening inte något behov av ett sådant förtydligande som lagrådet förorddat.

5 § andra stycket (4 § andra stycket)

Enligt förevarande bestämmelse skall någon förlängning av preskriptionstiden i samband med förordnande av god man enligt ackordslagen (1970:847) inte inträda om god man förordnas under tid då preskriptionstiden är förlängd endast på grund av att ansökan har ingetts enligt 13 § (12 §) eller enligt ett icke lagakraftgående beslut om förlängning.

Mot denna bestämmelse har lagrådet invänt att formuleringen kan ge intryck av att två skilda fall av förlängning åsyftas, trots att vad som avses bara är en sådan temporär förlängning som enligt 9 § (8 §) följer av att kronofogdemyndighet lämnat in en ansökan om förlängning enligt 7 § (6 §). Lagrådet har med hänsyn härtill förorddat att undantaget i förevarande stycke begränsas till en bestämmelse om att en förlängning i samband med godmansförordnande inte skall inträda, om god man förordnas under tid då preskriptionstiden är förlängd endast med stöd av 9 § (8 §).

I denna fråga får jag anföra följande.

Ett beslut om förlängning enligt 7 § (6 §) innefattar en förklaring att preskriptionstiden förlängs till utgången av ett visst angivet år. Redan en ansökan om förlängning medför emellertid enligt 9 § (8 §) att fordringen preskriberas tidigast när ett lagakraftgående beslut på grund av ansökningen föreligger. Om länsrätten bifaller ansökningen innebär bestämmelsen att preskriptionstiden förlängs i enlighet med beslutet under förutsättning att det vinner laga kraft. Detta kan också uttryckas så att en villkorlig förlängning inträder i och med beslutets meddelande. Med detta synsätt kan det vara svårt att se att preskriptionstiden är förlängd endast på grund av 9 § (8 §). Jag anser att man löser förevarande formuleringsfråga på ett lämpligt sätt genom att införa den av lagrådet föreslagna lydelsen med utslutande av ordet "endast". Jag föreslår dock också en mindre redaktionell ändring.

7 § tredje stycket (6 § tredje stycket)

Jag biträder lagrådets förslag till ändrad lydelse på de skäl som lagrådet har anfört.

10 § (9 §)

Lagrådets förslag till ändring av förevarande paragraf bygger delvis på vad lagrådet har föreslagit beträffande bestämmelsen i 1 §. I överensstämmelse med sistnämnda förslag bör sålunda enligt lagrådets mening preskription sägas innebära, att rätten att driva in en fordran bortfaller. Som jag har sagt tidigare kan jag inte biträda lagrådets förslag till ändring av 1 §. Som en följd härav bör bestämmelsen om vad preskription innebär ha den lydelse som angetts i det remitterade lagförslaget.

Lagrådets förslag till ändring i övrigt av 10 § (9 §) ansluter till vad lagrådet förordat i fråga om utformningen av 5 § andra stycket (4 § andra stycket). I denna del har jag med en mindre jämkning anslutit mig till lagrådets förslag och föreslår i överensstämmelse härmed att bestämmelsen i andra stycket av nu förevarande paragraf ändras på motsvarande sätt.

11 § (10 §)

Lagrådet har under denna paragraf tagit upp frågor som särskilt gäller en arbetsgivares eller ställföreträdarens betalningsskyldighet för arbetstagarens resp. den juridiska personens skatte- eller avgiftsskuld. Innan jag tar ställning till lagrådets synpunkter vill jag först redovisa innebörden av nuvarande och föreslagna bestämmelser. Jag utgår härvid från bestämmelserna i UBL.

En arbetsgivare som underlåter att göra skatteavdrag är tillsammans med arbetstagaren betalningsskyldig för den skatt som han inte har innehållit. Betalningsskyldigheten skall fastställas av den lokala skattemyndigheten genom beslut. Den lokala skattemyndighetens beslut måste meddelas innan skattefordringen har preskriberats mot arbetstagaren. Preskriptionstiden mot arbetstagaren är regelmässigt fem år från utgången av det uppbördsår då skattebeloppet skulle ha betalats enligt den verkställda debiteringen. Preskriptionstiden kan dock vara längre i vissa fall. Om arbetstagaren fått anstånd med betalningen i avvaktan på kammarrättens eller regeringsrättens beslut, får sålunda domstolens beslut verkställas inom en tid av två år från utgången av det uppbördsår då beslutet meddelades. En förlängning kan också inträda om god man förordnas enligt ackordslagen för arbetstagaren. I sådant fall får skatten drivas in hos arbetstagaren inom två år från utgången av det uppbördsår, då förordnandet meddelades, eller – om ackord kommer till stånd – från utgången av det uppbördsår då ackordet skulle ha varit fullgjort.

En arbetsgivares skyldighet att betala ett skattebelopp som han ålagts

betalningsskyldighet för av lokal skattemyndighet är också knuten till arbetstagarens preskriptionstid. Sedan denna löpt ut kan skattebeloppet inte drivas in hos arbetsgivaren. Detsamma gäller om arbetsgivaren ålagts betalningsskyldighet först genom beslut av länsrätten. Om det är kammarrätten eller regeringsrätten som ålagt honom betalningsskyldighet, får beloppet däremot drivas in inom en tid av två år från utgången av det uppbördsår då domstolens beslut meddelades. I dessa fall kan arbetsgivaren sålunda tvingas betala ett skattebelopp lång tid efter det att skatten preskriberats mot arbetstagaren. Arbetsgivaren kan bli skyldig att betala skattebeloppet sedan preskription inträtt mot arbetstagaren också i ett annat fall, nämligen om preskriptionstiden mot honom själv förlängts på grund av att god man förordnats för honom enligt ackordslagen. Preskriptionstiden förlängs då mot honom på samma sätt som när god man förordnas för arbetstagaren. De här redovisade bestämmelserna finns i 71 § UBL.

En arbetsgivare som har betalat skatt för arbetstagaren har enligt 76 § UBL regressrätt mot denne. Arbetsgivaren kan få beloppet indrivet hos arbetstagaren i samma ordning som gäller för indrivning av skatt genom att till kronofogdemyndigheten överlämna det kvitto som han fått vid betalningen eller genom att på annat sätt styrka att han betalat skatten.

UBL innehåller inte några bestämmelser om inom vilken tid som arbetsgivaren måste göra sin regressfordran gällande mot arbetstagaren för att undvika preskription av fordringen. Vad som kan konstateras är att man vid källskattesystemets införande såg regressrätten som en grundförutsättning för att arbetsgivarna skulle åläggas betalningsskyldighet för arbetstagarernas skatter då skatteavdrag inte gjorts. Att arbetsgivaren skall ha regressrätt när han tvingas betala skatt för arbetstagaren har med all sannolikhet också förutsatts när bestämmelserna ändrades så att arbetsgivaren genom beslut av skattedomstol eller i samband med godmansförordnande kan bli skyldig att betala sedan det allmännas skattefordran preskriberats mot arbetstagaren. Denna utvidgning av bestämmelserna gjordes mot bakgrund av den uttryckliga bestämmelsen i 76 § UBL, att en arbetsgivare, som betalat skatt för arbetstagaren, har regressrätt mot denne.

En utgångspunkt för bestämmelsen om regressrätt för arbetsgivaren har enligt min bedömning vidare varit att arbetsgivarens regressfordran setts som en civilrättslig fordran som omfattas av de allmänna bestämmelserna om tioårig preskription och som arbetsgivaren kan hålla vid liv genom preskriptionsavbrott.

Med det här angivna synsättet följer att en arbetsgivare, som betalar skatt för en arbetstagare, i enlighet med bestämmelsen i 4 § preskriptionslagen (1980:130) alltid har minst ett år på sig räknat från betalningsdagen för att kräva arbetstagaren och därmed undgå att fordringen preskriberas.

I det remitterade förslaget har inte gjorts någon ändring av nuvarande bestämmelse, att lokal skattemyndighets beslut om arbetsgivarens betalningsskyldighet skall meddelas innan skattefordringen har preskriberats mot arbetstagaren. Förslaget innebär bara en utvidgning av möjligheterna att driva in fordringen hos arbetsgivaren oberoende av arbetstagarens preskriptionstid. Det blir sålunda enligt förslaget möjligt att vidta indrivningsåtgärder mot arbetsgivaren sedan preskription inträtt mot arbetstagaren inte endast i de förutnämnda ackordsfallen och då betalningsskyldighet ålagts av skattedomstol. Mot arbetsgivaren kan enligt förslaget indrivningsåtgärder alltid vidtas inom fem år räknat från utgången av det kalenderår då fordringen fastställdes till betalning och blev indrivningsbar.

Med anledning av lagrådets uttalanden vill jag först framhålla att den föreslagna utvidgningen av möjligheterna att driva in en skattefordran hos arbetsgivaren utan hinder av att fordringen preskriberats mot arbetstagaren gjorts med utgångspunkt i att arbetsgivaren skall vara bibehållen sin regressrätt på samma sätt som jag förutsatt vara fallet enligt nuvarande ordning då betalning sker i ackordsfallen eller efter beslut av skattedomstol.

Om man i stället införde en gemensam preskriptionstid för arbetstagare och arbetsgivare skulle, som lagrådet också har framhållit, bestämmelserna om preskriptionstidens förlängning vid uppskov med betalningen eller enligt beslut av länsrätten inte kunna utnyttjas helt i solidariska ansvarsförhållanden. En sådan konsekvens kan enligt min mening inte accepteras med tanke på att det nu framlagda förslaget föranletts inte minst av behovet att kunna förlänga preskriptionstiden mot arbetsgivare som på olika sätt försöker sabotera indrivningen. Jag är därför inte beredd att ansluta mig till lagrådets förslag om en gemensam preskriptionstid.

Det är naturligtvis inte tillfredsställande om nuvarande regressbestämmelse i UBL har en sådan utformning att tveksamhet uppstår om vad arbetsgivarens regressrätt innebär. Jag föreslår därför att bestämmelsen i 76 § UBL fördes med ett tillägg av vilket det klart framgår att en arbetsgivare, som fullgör sin betalningsskyldighet, har regressrätt och att regressfordringen preskriberas tidigast ett år efter det att skattebeloppet betalades. Det torde däremot inte uttryckligen behöva anges att en förutsättning är att betalningen har erlagts innan det allmännas fordran preskriberats mot arbetsgivaren själv. Jag föreslår att ett sådant tillägg också görs i den bestämmelse i 18 § SjöL som reglerar regressrätten för redare som betalat skatt för sjömän.

Lagrådets erinringar gäller också i fråga om en ställföreträdarens betalningsskyldighet för juridisk person. Bestämmelser om ställföreträdarens betalningsskyldighet finns i UBL, ML, FKL, SjöL och AVGL. Bestämmelserna innebär att en företrädare, som uppsåtligen eller av grov oaktsamhet underlåter att betala in för arbetstagare innehållen skatt eller skatt eller

avgift, som den juridiska personen själv skall erlägga, är solidariskt betalningsskyldig med den juridiska personen.

Talan om åläggande av betalningsskyldighet för ställföreträdare skall framställas hos allmän domstol innan det allmännas fordran preskriberats mot den juridiska personen. Som huvudregel gäller vidare att fordringen inte får drivas in hos ställföreträdaren sedan preskription inträtt för den juridiska personen. En dom på betalningsskyldighet för ställföreträdaren får dock alltid verkställas inom en tid av två år från utgången av det uppbördsår eller kalenderår då domen vann laga kraft. En ställföreträdare som har betalat i enlighet med domstolens beslut har slutligen rätt att söka beloppet åter av den juridiska personen. Några bestämmelser om inom vilken tid regresskravet måste framställas för att preskription inte skall inträda finns inte heller i fråga om ställföreträdarens regressfordran.

Det remitterade förslaget innebär, i överensstämmelse med vad som föreslås i fråga om arbetsgivarna, inte någon ändring beträffande den tid då talan om åläggande av betalningsskyldighet senast får framställas. Förslaget innebär också när det gäller ställföreträdarna bara en utvidgning av möjligheterna att driva in en fordran oberoende av att den har preskriberats mot den huvudansvarige, dvs. i förevarande fall den juridiska personen. En fordran på ställföreträdaren skall sålunda alltid kunna drivas in under fem år räknat från utgången av det kalenderår då den fastställdes till betalning av domstolen.

Nuvarande bestämmelser om ställföreträdarens regressrätt har också utformats med utgångspunkt i att ställföreträdaren kan göra sin regressfordran gällande mot den juridiska personen också när han enligt domstols beslut tvingas betala sedan fordringen preskriberats mot den juridiska personen. Det remitterade förslaget innebär sålunda inte heller när det gäller ställföreträdarens regressrätt ett genombrytande av någon tidigare fastlagd princip. Förslaget innebär att ställföreträdaren skall vara bibehållen vid sin regressrätt inte bara då han åläggs betalningsskyldighet sedan preskription inträtt mot den juridiska personen utan också då hans preskriptionstid förlängs utöver vad som gäller för den juridiska personen enligt beslut av länsrätten eller i samband med att kronofogdemyndigheten beviljar honom ett betalningsuppskov.

Jag anser, i likhet med vad jag uttalat tidigare i fråga om arbetsgivarna, att en grundförutsättning för ställföreträdarens betalningsskyldighet bör vara, att han alltid får en viss tid på sig för att kräva den juridiska personen sedan han har erlagt betalning. Preskriptionsbestämmelserna i fråga om ställföreträdarens betalningsskyldighet bör därför enligt min mening vara utformade på samma sätt som jag föreslagit beträffande arbetsgivarna och redarna.

Lagrådet har också berört bestämmelsen i lagförslagets 11 § (10 §) att preskription av en huvudfordran omfattar fordran på grund av borgen. Enligt lagrådets mening bör i denna paragraf tas in en hänvisning till 9 § i den

allmänna preskriptionslagen. Lagrådet anser att en sådan hänvisning behövs för de fall av solidarisk ansvarighet, där – såsom vid ansvar enligt 8 § vägtrafikskattelagen (1973:601) – bestämmelserna i 9 § i den allmänna preskriptionslagen f. n. torde vara att tillämpa. Enligt lagrådets mening torde hänvisningen vara påkallad också för vissa fall av frivilliga ansvarsåtaganden, t. ex. då flera har åtagit sig borgensansvar för annans skatteskuld. Reglerna i den allmänna preskriptionslagen synes nämligen – framhåller lagrådet – inte utan att hänvisning sker kunna tillämpas i något avseende som rör rättsförhållandet till det allmänna som borgenär för en fordran som omfattas av de nya bestämmelserna. En sådan hänvisning bör enligt lagrådets mening också omfatta den allmänna preskriptionslagens bestämmelser i 8 § andra stycket om ränta, tilläggsförpliktelse och borgen.

Jag får med anledning av vad lagrådet anfört först framhålla att när flera ålagts solidarisk betalningsskyldighet eller – som enligt vägtrafikskattelagen – har en i lag fastställd solidarisk ansvarighet för en skatt eller avgift, skall det förhållandet att preskription har inträtt mot någon av dem inte inverka på de övrigas betalningsskyldighet.

Detta har – som lagrådet också påpekat – i det remitterade förslaget ansetts följa av att de bestämmelser i de olika speciallagarna som f. n. förutsätter ansvarighet för huvudgäldenären för att fordringen skall kunna drivas in hos annan betalningsskyldig, har tagits bort. Jag delar emellertid lagrådets uppfattning att förhållandet bör komma till ett klarare uttryck och föreslår att 11 § (10 §) förses med ett andra stycke av följande lydelse.

”Svarar flera solidariskt för betalningen av en fordran i andra fall än som avses i första stycket, inverkar det förhållandet att preskription har inträtt mot någon av dem inte på de övrigas betalningsskyldighet.”

Vad härefter angår den av lagrådet föreslagna hänvisningen till 9 § i den allmänna preskriptionslagen får jag anföra följande.

Denna paragraf innehåller bestämmelser om hur ansvarigheten skall fördelas mellan flera solidariskt betalningsskyldiga när skulden preskriberats i förhållande till någon av dem och hur en brist hos en kvarvarande gäldenär skall fördelas mellan övriga kvarvarande gäldenärer och borgenären.

Mitt remitterade förslag innebär att preskription i förhållande till en av flera solidariskt betalningsskyldiga inte påverkar de övrigas betalningsskyldighet, om fordringen påförts dem eller de är solidariskt betalningsskyldiga för den enligt bestämmelse i lag. Preskription av en huvudfordran omfattar vidare fordran på grund av borgen. Såvitt jag kunnat finna får en hänvisning till 9 § i den allmänna preskriptionslagen betydelse bara om preskriptionstiden har förlängts mot en av flera borgensmän samtidigt som den förlängts mot den som borgen ingåtts för. En hänvisning av det slag som lagrådet förordat måste sålunda utformas så att den bara blir tillämplig på borgensmän.

Jag delar lagrådets uppfattning att en hänvisning av här angivet slag bör tas in i 11 § (10 §) och att denna också bör omfatta bestämmelsen i 8 § andra

stycket i den allmänna preskriptionslagen. Jag föreslår i enlighet härmed att 11 § (10 §) första stycket ges följande lydelse.

”Bestämmelserna i 8 § andra stycket preskriptionslagen (1981:130) tillämpas på fordringar som avses i denna lag. Om flera har gått i borgen för betalning av en fordran gäller 9 § preskriptionslagen.”

13 § (12 §)

Jag föreslår att paragrafens lydelse jämkas i enlighet med vad lagrådet har anfört.

Övriga författningsförslag

Som framgått av min kommentar till 3 och 11 §§ i förslaget till lag om preskription av skattefordringar m. m. har jag föreslagit vissa förtydliganden i 76 och 77 §§ UBL, 18 § SjöL samt i de bestämmelser om ställföreträdares betalningsskyldighet som finns i UBL, ML, FKL, SjöL och AVGL.

I fråga om förslaget till lag om ändring i AVGL skall beaktas att lagen fr. o. m. den 1 januari 1982 rubriceras som lag om uppbörd av vissa avgifter enligt lagen (1981:691) om socialavgifter (se SFS 1981:696).

I lagrådsremissen har föreslagits att den nya lagstiftningen skall träda i kraft den 1 januari 1982. Med hänsyn till den korta tid som återstår till denna tidpunkt föreslår jag att dagen för ikraftträdandet ändras till den 1 juli 1982. Vid sådant förhållande faller grunden för lagrådets påpekanden om rubricering av vissa författningsförslag bort.

2 Hemställan

Jag hemställer att regeringen föreslår riksdagen att antaga de av lagrådet granskade lagförslagen med vidtagna ändringar.

3 Beslut

Regeringen ansluter sig till föredragandens överväganden och beslutar att genom proposition föreslå riksdagen att antaga de förslag som föredraganden lagt fram.

Innehållsförteckning

Propositionen	1
Propositionens huvudsakliga innehåll	1
Lagförslag	2
1 Förslag till lag om preskription av skattefordringar m. m.	2
2 Förslag till lag om ändring i uppbördslagen (1953:272)	5
3 Förslag till lag om ändring i lagen (1968:430) om mervärde- skatt	9
4 Förslag till lag om ändring i lagen (1959:92) om förfarandet vid viss konsumtionsbeskattning	11
5 Förslag till lag om ändring i lagen (1958:295) om sjömansskatt	12
6 Förslag till lag om ändring i kupongskattelagen (1970:624) ...	14
7 Förslag till lag om ändring i lagen (1959:552) om uppbörd av vissa avgifter enligt lagen (1981:691) om socialavgifter	15
8 Förslag till lag om ändring i lagen (1976:206) om felparkerings- avgift	17
9 Förslag till lag om ändring i lagen (1976:666) om påföljder och ingripanden vid olovligt byggande m. m.	18
10 Förslag till lag om ändring i lagen (1971:1072) om förmånsberät- tigade skattefordringar m. m.	19
Utdrag av protokoll vid regeringssammanträde den 4 juni 1981.	20
1 Inledning	20
2 Allmän motivering	21
2.1 Allmänna utgångspunkter för en reform	21
2.2 Tillämpningsområde	26
2.3 Ordinarie preskriptionstid	27
2.4 Förlängning av preskriptionstid m. m.	31
2.4.1 Undanskaftande av egendom m. m.	31
2.4.2 Anstånd med betalning	37
2.4.3 Ackord	38
2.4.4 Avbetalningsplan	39
2.5 Innebörden av preskription	41
2.6 Behörighet att fatta beslut, m. m.	46
2.7 Ikraftträdande m. m.	48
2.8 Upprättade lagförslag	48
3 Specialmotivering	49
3.1 Förslaget till lag om preskription av skattefordringar m. m.	49
3.1.1 Lagens disposition	49
3.1.2 Tillämpningsområde	49
1 §	49
3.1.3 Preskriptionstid	51
2 §	51
3 §	61

4 §.....	62
5 §.....	62
6 §.....	62
7 §.....	65
8 §.....	66
3.1.4 Innebörden av preskription	66
9--11 §§	66
3.1.5 Behöriga myndigheter	66
12 §.....	66
13 §.....	67
3.2 Övriga lagförslag	67
4 Hemställan	70
5 Beslut	70
Bilaga 1	
Sammanfattning och författningsförslag i betänkandet Lag om pre-	
skription av skattefordringar m. m. (SOU 1978:87)	71
Bilaga 2	
Sammanställning av remissyttranden över betänkandet Lag om	
preskription av skattefordringar m. m. (SOU 1978:87)	83
1 Allmän motivering	83
1.1 Allmänna synpunkter	83
1.2 Tillämpningsområde	83
1.3 Preskriptionstid	84
1.4 Förlängning av preskriptionstid	87
1.5 Innebörden av preskription m. m.	91
1.6 Behörighet att fatta beslut m. m.	92
1.7 Besvär m. m.	94
2 Specialmotivering	94
2.1 Rubrik och disposition	94
2.2 Tillämpningsområde	95
2.2.1 1 §.....	95
2.3 Preskriptionstid	95
2.3.1 2 §.....	95
2.3.2 3 §.....	95
2.3.3 4 §.....	97
2.4 Förlängning av preskriptionstid	97
2.4.1 Rubrik	97
2.4.2 6 §.....	97
2.4.3 7 §.....	101
2.4.4 8 §.....	102
2.4.5 9 §.....	103
2.4.6 10 §.....	103
2.4.7 11 §.....	104

2.5	Innebörden av preskription m. m.	105
2.5.1	12 §.....	105
2.5.2	13 §.....	106
2.6	Behörighet att fatta beslut m. m.	106
2.6.1	15 §.....	106
2.7	Besvär m. m.	107
2.7.1	18 §.....	107
2.8	Övriga författningsförslag	107
2.8.1	Uppbördslagen	107
2.8.2	Tullagen	107

Bilaga 3

De remitterade förslagen	108
1 Förslag till lag om preskription av skattefordringar m. m. ...	108
2 Förslag till lag om ändring i uppbördslagen (1953:272)	111
3 Förslag till lag om ändring i lagen (1968:430) om mervärdeskatt	114
4 Förslag till lag om ändring i lagen (1959:92) om förfarandet vid viss konsumtionsbeskattning	115
5 Förslag till lag om ändring i lagen (1958:295) om sjömansskatt	116
6 Förslag till lag om ändring i kupongskattelagen (1970:624) ...	117
7 Förslag till lag om ändring i lagen (1959:552) om uppbörd av vissa avgifter enligt lagen om allmän försäkring, m. m.	118
8 Förslag till lag om ändring i lagen (1976:206) om felparkerings- avgift	119
9 Förslag till lag om ändring i lagen (1976:666) om påföljder och ingripanden vid olovligt byggande m. m.	120
10 Förslag till lag om ändring i lagen (1971:1072) om förmånsberät- tigade skattefordringar m. m.	121
Utdrag av lagrådets protokoll den 5 november 1981.	122
Utdrag av protokoll vid regeringssammanträde den 17 december 1981.	134

